

НИКОЛА БАРО

ЕДНА ЖЕНСКА УСМИВКА

Превод от немски: Людмила Костова, 2011

chitanka.info

1.

През ноември миналата година една книга спаси живота ми. Знам, звучи нереално. На мнозина — може би дори налудничаво, някак мелодраматично. Но е самата истина.

Не че някой се е целил в сърцето ми и куршумът като по чудо се е отплеснал и се е забил в дебел, подвързан с кожа том със стиховете на Бодлер, както сме свикнали да гледаме по филмите. Чак толкова интересен животът ми не е.

Не, клетото ми сърце си беше наранено от по-рано. В един ден, който се очертаваше да бъде като всички други.

Още си го спомням с подробности. Последните гости в ресторанта — група доста шумни американци, една дискретна двойка японци и неколцина французи, увлечени в разгорещен спор — както винаги бяха забравили да си тръгнат, а американците с многобройни „ааах“ и „ооох“ блажено премляскваха *шоколадовия мус*.

Сюзет сервира десерта и както винаги ме попита дали ще ми трябва за още нещо, а после доволна побърза да си тръгне. А Жаки както винаги беше в лошо настроение, този път заради хранителните навици на туристите, и въртеше очи, докато хвърляше с издрънчаване ометените им чинии в съдомиялната машина.

— Ах, тези американци! Нищо не разбират от френска кухня, нищичко! Изяждат даже и украсите — защо изобщо готвя за тези варвари! Иде ми да се откажа от всичко, направо съм възмутен!

Той развърза престилката си и на излизане ми изръмжа едно *лека ноц*, преди да се закандилка на стария си велосипед и да изчезне в студената ноц. Жаки е страхотен готвач и аз много го харесвам въпреки неизменната му начумереност, която мъкне със себе си като тенджера буябес^[1].

Той готви във „Времето на зрелите череша“ още откакто малкият тогава ресторант с червено-белите карирани покривки на улица „Принцес“, недалеч от оживения булевард „Сен Жермен“, е бил на баща ми. Моят баща харесваше шансона за „времето на зрелите

череша“, което толкова хубаво и толкова бързо отминава — една жизнеутвърждаваща, но и малко меланхолична песен за влюбените, които взаимно се намират и после отново се изгубват. И макар че покъсно френската левица си избра песента за свой неофициален химн, като символ на бунта и прогреса, мисля, че истинската причина баща ми да нарече ресторанта си така е не толкова желанието да увековечи Парижката комуна, колкото чисто лични спомени.

Това е мястото, където израснах. След училище сядах с тетрадките си в кухнята сред дрънченето на тенджери и тигани и сред хиляди многообещаващи миризми, защото бях сигурна, че Жаки ми е приготвил някое мъничко лакомство.

Жаки, който всъщност се казва Жак Огюст Бертон, е от Нормандия — място, където погледът се простира до хоризонта, където дори във въздуха се усеща солта, а над безкрайното море вятърът си играе с облаците и нищо не закрива гледката пред очите. Той не спира да ми повтаря колко обича да се вира в безкрая, в безкрая! Понякога в Париж му става твърде тясно и твърде шумно и тогава закопнява за брега.

— Който веднъж е усетил мириса на крайбрежието Фльори, как ще свикне с парижкия смог, можеш ли да ми кажеш!?

Той размахва месарския нож и ме гледа укорително с големите си кафяви очи, после с машинално движение отмята от челото си тъмен кичур, който все повече и повече — както забелязвам с известна тъга — се прошарва от сребристи нишки.

Само допреди няколко години този як мъж, с големи ръце, показваше на едно четиринайсетгодишно момиче с дълги тъмноруси плитки как се приготвя идеалният *крем брюле*. Това беше първото нещо, с което впечатлявах приятелките си.

Всъщност Жаки не е какъв да е готвач. На младини е работел в прочутата ферма Сен Симеон, в Онфльор, малък град на Атлантическия океан, на който му се носела славата, че приютява художници и артисти.

— Там наистина разбираха от стил, мила моя Орели.

Но колкото и да ругаеше Жаки, аз само тихичко се усмихвах, защото знаех, че никога няма да ме напусне. Както не го направи и през онзи последен ноември, когато небето над Париж се белееше като мляко, а хората сновяха по улиците, увити в дебелиите си вълнени

шалове. Това беше най-студеният ноември, който познавах в Париж. Или само така ми се е струвало?

Няколко седмици преди това беше починал баща ми. Просто така, без предупреждение, един ден сърцето му решило да спре да бие. Жаки го намерил, когато, както всеки следобед, отварял ресторанта.

Татко кротко си лежал на пода — заобиколен от пресни зеленчуци, агнешки бутове, миди и подправки, които купил сутринта от пазара.

Той ми остави ресторанта си, рецептата за своя прочут *любовен специалитет*, с който, по думите му, преди много години спечелил любовта на майка ми (тя е починала, когато съм била съвсем малка, така че няма как да проверя дали не е послъгал малко), както и няколко умни фрази за живота. Беше само на шейсет и осем години — твърде рано си отиде. Но така е с хората, които обичаме, все ни се струва, че си отиват твърде рано.

— Годиците не означават нищо. Важно е с какво са изпълнени — беше казал веднъж баща ми, докато полагаше рози върху гроба на майка ми.

И докато крачех в есента унило, но уверено по неговите стъпки, с прискърбие си дадох сметка, че вече съм почти сама на света.

Слава богу, имах си Клод. Той работеше като художник в театъра и неговото огромно бюро, сложено под прозореца на малкото му ателие в квартала на Бастилията, постоянно бе отрупано с рисунки и макетчета от картон. Когато имаше някоя по-голяма поръчка, съвсем се покриваше, понякога за цели дни. „Идната седмица ме няма“, казваше в такива случаи той и с времето разбрах, че наистина нито си вдига телефона, нито отваря вратата, колкото и напористо да звънях. Малко след това отново се появяваше, сякаш нищо не е било. Показваше се като дъгата в небето — недостъпен и прекрасен, целуваше ме дръзко по устните, наричаше ме „малката“, а слънцето си играеше на криеница в златисторусите му къдри.

После ме хващаше за ръка и с блеснал поглед ме повеждаше към скиците си да ми ги покаже.

Знаех, че не бива да ги коментирам.

Няколко месеца след като се бях запознала с Клод направих грешката да изразя обективното си мнение и с наклонена встрани глава да разсъждавам на глас къде може да се пипне още, за да стане по-добре. Клод се беше втренчил изумено в мен, воднистосините му очи сякаш щяха да прелеят от орбитите си и само с едно рязко движение на ръката той помете всичко от бюрото. Бои, моливи, листове, бурканчета, четки и картончета се завъртяха във въздуха като конфети, а изящният, грижливо изработен макет на сцена от Шекспировата „Сън в лятна нощ“ се пръсна на хиляди парчета.

Оттогава се въздържам от критически забележки.

Клод беше много импулсивен, много често менеше настроенията си, беше много раним и много особен. Всичко у него беше по „много“, като че ли нямаше средно положение.

За почти двете години заедно никога не ми е хрумвало да подлагам на съмнение отношенията си с този особен и крайно своенравен човек. Ако трябва да сме честни, всеки си има своите особености, мании и капризи. Има неща, които правим, както и такива, които никога не бихме правили, освен при някакви специални обстоятелства. Неща, за които другите се смеят, клатят глави, дивят се.

Специални неща, които са само за нас.

Аз например си колекционирам мисли. В спалнята ми има една стена с най-разноцветни листчета, целите изписани с някакви разсъждения, които съм си запазила, за да не ги забравя. Мисли за дочути разговори в кафенето, за някой ритуал, както и много важните мисли за целувките в парка през нощта, за сърцето, за някоя хотелска стая, за ръце, градински пейки, снимки, за тайни и кога се издават, за светлината в дърветата и за времето, когато тя угасва.

Моите бележчици стоят залепени на светлия тапет като тропически пеперуди — уловени моменти, които не служат за нищо друго, освен да ми бъдат подръка. А когато отворя вратата на балкона и в стаята стане леко течение, те потрепват, сякаш искат да отлетят.

— Какво е *това*?! — Клод беше вдигнал невярващо вежди, когато за първи път видя колекцията ми от пеперуди. Той бе застанал пред стената и с интерес се бе зачел в някои бележки. — Книга ли ще пишеш?

Аз се изчервих и поклатих глава.

— Боже мой, не! Правя го, защото... — за миг се замислих, но не намерих никакво задоволително обяснение. — Ами просто ей така. Без причина. Някои хора правят същото със снимки.

— Това не е ли знак, че имаш някакво отклонение, *малка моя*? — попита Клод и после пъкна ръка под полата ми. — Но няма значение, няма никакво значение, аз също съм си малко луд... — той прокара устни по шията ми и на мен ми стана горещо — ... по теб.

Няколко минути по-късно ние бяхме в леглото, косата ми бе причудливо разпиляна, слънцето се прокрадваше през полупуснатите завеси и рисуваше трептящи кръгове по дървения под. Можех да залепя още едно листче на стената: *За любовта следобед*. Но се въздържах.

Клод беше гладен и аз направих по един омлет и за двамата. Каза, че на момиче, което може да прави такива омлети, са му простени всякакви странности. А, ето и още нещо.

Винаги, когато съм нещастна или неспокойна, излизам да купя цветя. Разбира се, харесвам цветя и когато съм щастлива, само че в дните, когато нищо не ти върви, цветята за мен са нещо като започване на чисто, нещо, което остава свършено, независимо от всичко.

Слагам няколко сини камбанки във вазата и ми става по-добре. Отглеждам цветя на стария каменен балкон, който гледа към двора, и това ми дава успокояващото чувство, че върша нещо смислено. Направо се забравям, докато развивам растенията от вестника, внимателно ги освобождавам от найлоновите връзки и ги поставям в саксии. Когато зароя ръце във влажната пръст, всичко става съвсем просто, срещу грижите ми се възправя цяла каскада от рози, хортензии и глицинии.

Не обичам промените в живота си. Когато ходя на работа, избирам все едни и същи маршрути, имам си точно определена пейка в Тюйлери, която тайничко съм си нарекла *моята пейка*.

На стълбището в тъмното никога не се обръщам, защото изпитвам натрапчивото чувство, че нещо ме дебне отзад, нещо, което ще ме сграбчи мигом щом се обърна.

Всъщност това със стълбището не съм го разказвала на никого, дори на Клод. Мисля, че към онзи момент и той не ми разказваше всичко.

През деня всеки от нас ходеше по свои работи. Какво правеше вечер Клод, докато аз бях на работа в ресторанта, не бях сигурна, че знам. А може би и не исках да знам. Ала нощем, когато самотата се спускаше над Париж, когато затваряха и последния бар и бухалите възнеха по улиците, аз се сгушвах в обятията му и се чувствах сигурна.

Когато онази вечер угасих лампите в ресторанта и се запътих към къщи с кутия, пълна с малинови макарони, още не подозирах, че ще заваря дома си толкова пуст, колкото бях оставила ресторанта си. Както казах, денят беше като всички останали.

Само дето Клод бе напуснал живота ми с три изречения.

На следващата сутрин се събудих и знаех, че нещо не е наред. За жалост, не съм от хората, които се събуждат веднага, а сега ме гнетеше и някакво, по-скоро неясно, тягостно чувство, не толкова конкретна, натрапчива мисъл. Лежах на меките, ухаещи на лавандула възглавници, а от двора се чуваха приглушени шумове. Някакво ревящо дете, успокояващият глас на майка му, тежки стъпки, които бавно се отдалечават, дворната врата, която се затваря със скърцане. Примигнах и се обърнах на една страна. В просъница протегнах ръка и потърсих опипом нещо, което очевидно вече го нямаше.

— Клод? — промърморих аз.

И тогава осъзнах. Клод ме беше напуснал!

Това, което снощи ми изглеждаше невероятно, а след немалкото изпити чаши червено вино — дори толкова невероятно, че като нищо можеше да мине и за сън, изведнъж доби в сивата ноемврийска утрин съвсем конкретни очертания. Лежах неподвижно и се заслушах, но жилището беше тихо. Нищо не се чуваше от кухнята. Не се чуваше тракането на големите тъмнокафяви чаши и тихото изругаване по адрес на изкипялото мляко. Не се долавяше ободряващият аромат на кафе. Нито тихото бръмчене на електрическа самобръсначка. Нито дума.

Обърнах глава и погледнах през вратата на балкона. Леките бели завеси не бяха спуснати и студената утрин нахлуваше през стъклото.

Аз се загърнах по-плътно с одеялото и се опитах да си припомня как съм влязла вчера сама с макароните в празния, тъмен апартамент.

Само лампата в кухнята светеше и аз за миг се бях втренчила неразбиращо в самотния натюрморт, изпречил се пред погледа ми в светлината на черната метална висяща лампа.

На старата кухненска маса имаше написана на ръка бележка, застопорена с бурканче мармалад от кайсии, с който Клод си мажеше хлебчето сутрин. Купа с плодове. Стопена наполовина свещ. Две платнени салфетки, небрежно навити на руло и пъхнати в сребърните пръстени.

Клод никога не ми пишеше бележки. Той бе маниакално привързан към мобилния си телефон и когато имаше промяна в плановете му, винаги ми се обаждаше или ми пращаше есемес.

— Клод? — извиках аз с надеждата за някакъв отговор, но вече чувствах как ме стиска студената ръка на страха. Отпуснах ръце, макароните се плъзнаха от кутията и се плъснаха като в забързан кадър върху пода. Леко ми се зави свят. Седнах на единия от четирите дървени стола и безкрайно внимателно придърпах листчето към себе си, сякаш това щеше да промени нещо.

Отново и отново препрочитах няколкото думи, които Клод бе изписал върху хартията със своя едър, заострен почерк, и накрая дори ми се стори, че чувам дрезгавия му глас съвсем близо до ухото си, подобно на шепот в нощта:

„Орели,
Открих жената на живота си. Съжалявам, че това се
случи точно сега, но така или иначе щеше да стане.
Пази се,

Клод“

В първия момент останах неподвижна. Само сърцето ми биеше лудо. Имах чувството, че земята се разтваря под краката ми. Сутринта на излизане, в коридора, Клод ме бе целунал особено нежно, или поне така ми се стори. Не знаех, че това е предателска целувка. Лъжа! Колко подло от негова страна да се измъква по този начин!

В прилив на неконтролируем гняв смачках листа и го захвърлих в ъгъла. Секунди по-късно вече клечах пред него и хлипаща се опитвах да го изгладя отново. Изпих чаша червено вино, после още една. Извадих си телефона от чантата и започнах да звъня на Клод. Ту се молех отчаяно, ту яростно ругаех. Сновях нагоре-надолу из апартамента, ударих още една глътка, за да добия кураж, и му изкрещях в слушалката веднага да ми отговори. Мисля, че пробвах поне двайсет и пет пъти, преди да започна да проумявам с мъчителна яснота, замъглявана от време на време от алкохола, че опитите ми са напразни. Клод беше вече на светлинни години от мен и думите ми нямаше да стигнат до него.

Главата ме болеше. Станах и като сомнамбул се заразхождах из апартамента, облечена в късата си пижама — всъщност това беше доста голямото горнище на синьо-бели райета от пижамата на Клод, което някак си съм успяла да облека през нощта.

Вратата на банята беше отворена. За всеки случай надникнах вътре. Самобръсначката я нямаше, а също и четката за зъби, както и парфюма „Арамис“.

Във всекидневната липсваше виненочервеното кашмирено одеяло, което бях подарила на Клод за рождения му ден, а на стола не висеше както обикновено небрежно захвърленият му тъмен пуловер. Нямаше го и дъждобрана отляво на гардероба до входната врата. Отворих рязко шкафа за дрехи в коридора. Няколко празни закачалки тихо издрънчаха една в друга. Поех си дълбоко въздух. Клод не бе забравил дори за чорапите си в най-долното чекмедже. Явно беше планирал внимателно изнасянето си, а аз се питах как е възможно да не съм забелязала нищо, абсолютно нищо. Това, че възнамерява да си тръгне. Това, че е влюбен. Това, че докато целува мен, е целувал и друга жена.

От високото, поставено в златиста рамка огледало, което висеше в коридора над скрина, ме погледна собственото ми бледо, разплакано лице, подобно на бледа луна, обградена от трепкащи тъмноруси вълни. Дългата ми, разделена на път коса беше разчорлена както след дива любовна нощ само дето нямаше бурни прегръдки и прошепнати

клетви. „Косата ти е като на принцеса от приказките — беше казал Клод. — Ти си моята Титания.“

Споменът ме накара да се усмихна горчиво, пристъпих съвсем близо до огледалото и се взрях в него с неумолимия поглед на отчаяния. В това състояние и с тези дълбоки сенки под очите, ми се стори, че приличам на лудата от Шайо. Горе вдясно в рамката на огледалото бе втъкната любимата ми снимка, на която сме заедно с Клод. Бяхме решили да се снимаме в една прохладна лятна вечер, докато се разхождахме по моста на изкуствата. Щракна ни дебел африканец, който бе разстлал чантите си на моста и продаваше. Спомням си и колко невероятно големи бяха ръцете му — в тях малкият ми фотоапарат приличаше на играчка — и че доста се помота, докато най-после натисне бутончето.

На тази снимка и двамата бяхме усмихнати, главите ни — склонени една към друга на фона на наситеносиньото небе, което нежно обгръщаше силуетите на Париж.

Лъжат ли снимките, или казват истината? Мъката те настройва философски.

Измъкнах фотографията, поставих я върху тъмното дърво и се подпрях с две ръце на скрина. *Един за друг сте!*, беше извикал след нас чернокожият африканец с дълбок глас и заваляно „р“. *Един за друг сте!*

Усетих, че очите ми отново се пълнят със сълзи. Те се стичаха по бузите ми и падаха като плътни дъждовни капки върху Клод и мен, върху усмивките ни и върху цялата тази Париж-за-влюбени-простотия, докато накрая всичко се размаза до неузнаваемост.

Отворих чекмеджето и бутнах снимката между шаловете и ръкавиците.

— Така — казах аз. И после още веднъж: — Така.

Затворих чекмеджето и се замислих колко лесно беше да изчезнеш от нечий живот. На Клод му бяха достатъчни само няколко часа. Очевидно раираното горнище на мъжката пижама, което той неволно бе забравил под моята възглавница, е единственото, което щеше да ми остане от него.

Щастието и нещастията често вървят ръка за ръка. Или иначе казано, щастието понякога минава по странни обиколни пътища.

Ако Клод не ме беше напуснал, щях да отида на срещата си с Бернадет в онзи мрачен, студен ноемврийски понеделник. Нямаше да кръстосвам Париж като най-самотния човек на света, нямаше на здрачаване да остана на моста Луи-Филип, нямаше, сломена от самосъжаление, да гледам втренчено водата, нямаше да се скрия от загрижения млад полицаи в малката книжарница на остров Сен Луи и никога нямаше да намеря тази книга, която да превърне живота ми в такава приказна авантюра. Но нека не избързваме.

Клод бе поне достатъчно деликатен да ме напусне в неделя. Обикновено в понеделник „Времето на зрелите череши“ не работи. Това е свободният ми ден и съм го посветила на приятни занимания. Ходя на изложба. Прекарвам часове в „Бон Марше“, любимия ми магазин. Или се виждам с Бернадет.

Бернадет е моята най-добра приятелка. Запознахме се преди осем години по време на едно пътуване с влак, когато дъщеричката ѝ Мари се спъна, политна към мен и плисна чаша какао върху кремавата ми плетена рокля. Петната така и не изчезнаха, но в края на това кратко пътуване от Авиньон до Париж и след общи, но не особено успешни усилия да почистим роклята в клатушкащата се тоалетна на влака с вода и хартиени носни кърпички ние станахме приятелки.

Бернадет е всичко, което аз не съм. Нея трудно може нещо да я разстрои, никога не губи доброто си настроение, изключителна жена. Приема нещата, които ѝ се случват, с удивително спокойствие и гледа да извлече положителното от всяка ситуация. Тя е тази, която, когато съм объркана, успява само с няколко думи да ме убеди, че всичко ще се нареди, и прави това с удивителна лекота.

— Боже господи, Орели — казва тя в такива случаи и ме поглежда дяволито с тъмносините си очи. — Защо винаги усложняваш нещата! Та всичко е толкова просто...

Бернадет живее на остров Сен Луи и е учителка в основното училище, но спокойно би могла да работи и като съветник на твърде сложно мислещи хора.

Когато погледна ведрото ѝ красиво лице, често си мисля, че тя е сред малкото жени, на които им отива семплият кок на тила. А щом

разпусне дългата си до раменете руса коса, мъжете се обръщат след нея.

Тя има висок, заразителен смях. И казва винаги каквото мисли.

Това беше и причината, поради която не исках да се срещам с нея онази понеделнишка сутрин. Бернадет от самото начало не понасяше Клод.

— Смотаняк — беше казала тя, след като на чаша вино ѝ разказах за него. — Знам ги тези. Егоцентрични типове, които никога не те гледат в очите.

— Но *мен* той ме гледа в очите — засмях се аз.

— С такъв не можеш да бъдеш щастлива — отсече тя.

Тогавашното мнение ѝ ми се стори прибързано, но сега, докато сипвах мляно кафе в стъклената кана и го заливах с вряла вода, трябваше да си призная, че Бернадет е имала право.

Изпратих ѝ есемес, с който накратко отменях обяда ни. После си изпих кафето, облякох си палтото, сложих си шала и ръкавиците и излязох в студената парижка утрин.

Понякога тръгваш, за да пристигнеш някъде. Но понякога тръгваш, просто за да вървиш, да вървиш и пак да вървиш, докато мъглата се разсее, отчаянието се уталожил или мислите се избистрят.

Тази сутрин няха определена цел, главата ми бе някак особено празна, а сърцето ми — така натежало, че чак физически усещах тази тежест и неволно притисках ръка към косматото си палто. Още нямаше много хора по улиците и токовете на ботушите ми почукваха по стария паваж, когато минавах под каменната арка, свързваща улица „Л’Ансиен Комеди“ и булевард „Сен Жермен“. Толкова бях щастлива, когато преди четири години си намерих апартамент на тази улица. Харесвам малкия, уютен квартал, простиращ се със своите криви улици и улички, сергии със зеленчуци, стриди и цветя, кафенета и магазини отвъд големия булевард чак до брега на Сена. Аз живеях на третия етаж в една стара къща с изтъркано каменно стълбище и без асансьор и когато погледнех през прозореца, виждах прочутия „Прокоп“, ресторанта, който от векове стои там и сигурно е бил първото кафене в Париж. Там са се събирали литератори и философи. Волтер, Русо, Балзак, Юго и Анатол Франс. Големи имена, чието присъствие духом изпълва с приятно усещане повечето гости, които

отсядат там, за да хапнат под огромните кръгли полилеи, настанили се на червените кожени пейки.

— Каква късметлийка си — беше казала Бернадет, когато ѝ показах новия си дом и бяхме отишли вечерта да отпразнуваме придобивката в „Прокоп“. Там хапнахме наистина забележителен *петел във винен сос*. — Само като си помислиш кой се е хранил тук... и че живееш едва на няколко крачки от това място... страхотно!

Тя се огледа възхитено, докато аз забождах вилицата си в парче пиле с винен сос и докато го гледах втренчено, се запитах дали не съм някакъв културен инвалид.

Ако трябва да съм честна, мисълта, че някога „Прокоп“ е било единственото място, където се е ядял сладолед, ме очароваше далеч повече от факта, че брадатите мъже са записвали тук умните си мисли, но нямаше как да обясня това на приятелката си.

Домът на Бернадет е пълен с книги. Те са подредени на еднометрови етажерки и започват от касата на вратата; виждаш ги по масите, по бюрата, диваните и нощните шкафчета. Дори в банята, за мое изумление, бяха оставени няколко книги върху малка масичка до тоалетната.

— Изобщо не мога да си представя живот без книги — беше казала веднъж Бернадет и аз кимнах засрамено.

По принцип и аз чета. Но не съм пристрастена към четенето. И ако трябва да избирам, бих предпочела една дълга разходка или да опека някакъв кайсиев сладкиш, понеже именно чудният аромат на смесицата от брашно, масло, ванилия, яйца, плодове и сметана, носещ се из целия апартамент, е нещото, което развива фантазията ми и ме кара да мечтая.

Сигурно това се дължи на металната табела, украсена с готварска лъжица и две рози, която до ден-днешен виси в кухнята на „Времето на зрелите череши“.

Когато в началното училище се учех да чета и да свързвам буквите в едно голямо, смислено цяло, заставах в тъмносинята си униформа пред тази табела и се опитвах да разчитам написаните там думи:

„Реално, има само един вид книги, които увеличават щастието на земята: готварските книги.“

Това изказване беше на някой си Джоузеф Конрад и помня, че дълго време най-сериозно мислех този човек за някакъв известен немски готвач. Какво бе учудването ми, когато по-късно по една случайност попаднах на романа му „Сърце на мрака“, който дори си купих от сантиментални съображения, но после така и не прочетох.

Сигурно заглавието ми се е сторило твърде мрачно, също като настроението ми в този ден. Дали не бе настъпил подходящият момент да посегна отново към книгата, мислех си аз с горчивина. Но когато съм нещастна, не чета книги; отглеждам цветя.

Поне така си мислех в този момент, без да подозирам, че още същата нощ жадно ще разлиствам страниците на един роман, който, така да се каже, ми бе подхвърлен от съдбата. Случайност ли? Още не мога да повярвам, че е било случайност.

Поздравих Филип, един от сервитьорите в „Прокоп“, който дружелюбно ми намигна през стъклото, минах равнодушно покрай малката бижутерия „Харем“ и свих по булевард „Сен Жермен“. Беше започнало да вали, минаващите коли хвърляха пръски по мен и аз се загърнах още по-плътено в шала си, докато крачех невъзмутимо по булеварда.

Защо ужасните и депресиращи неща се случват винаги през ноември? За мен ноември бе възможно най-неподходящото време да бъде нещастна. Тогава изборът на цветя за отглеждане е крайно ограничен.

Ритнах една празна кутия от кока-кола, която издрънча по тротоара и се спря в канавката.

Un caillou bien rond qui coule, l'instant d'après il est coulé... Също като невероятно тъжната песен на Ан Силвестър, *Песента на самотника*, за чакъла, който се рони и миг по-късно потъва в Сена. Всички ме бяха напуснали. Татко беше мъртъв, Клод бе изчезнал и аз бях сама, както никога преди. Тогава звънна мобилният ми телефон.

— Ало? — казах и бързо преглътнах. Усетих как адреналинът ми се покачва при мисълта, че може да е Клод.

— Какво се е случило, съкровище? — Бернадет както винаги минаваше направо към въпроса.

Един таксиметров шофьор спря със свистящи гуми до мен и натисна клаксона като обезумял, тъй като някакъв велосипедист му отне предимството. Звучеше апокалиптично.

— Божичко, какво е това? — извика Бернадет в слушалката, преди да успее да каже нещо. — Всичко наред ли е? Къде си?

— Някъде на булевард „Сен Жермен“ — отвърнах унило и се отбих под навеса на един магазин, в чиято витрина бяха наредени чадъри с дръжки с формата на патешки глави. Дъждът капеше от мократа ми коса и усещах как ме залива вълна от самосъжаление.

— Някъде на булевард „Сен Жермен“ ли? Какво, по дяволите, правиш някъде на булевард „Сен Жермен“? Нали ми писа, че ти е изникнало нещо непредвидено?

— Клод си тръгна! — изхлипах в телефона си.

— Как така си е тръгнал? — В гласа на Бернадет, както винаги, когато се споменеше за Клод, веднага се прокрадна сурова нотка. — Пак ли се е покрил този идиот и никакъв не се обажда?

Бях имала глупостта да разкажа на Бернадет за склонността му към ескапизъм и на нея това никак не ѝ се бе сторило забавно.

— Тръгна си завинаги! — изхлипах аз. — Напусна ме. Толкова съм нещастна!

— О, боже — гласът на Бернадет както винаги ми подейства като прегръдка. — О, боже! Горкичката ми Орели. Какво се случи?

— Той... си има... друга... — продължавах да хълцам аз. — Вчера, когато се прибрах, нещата му ги нямаше, но пък имаше бележка... бележка...

— Дори не ти го е казал *лично*? Ама че задник! — прекъсна ме Бернадет и гневно изсумтя. — Винаги съм ти казвала, че Клод е задник. Още от самото начало! Бележка! Това вече наистина е... не, това минава всякакви граници!

— Моля те, Бернадет...

— Какво? Пак ли ще го защитаваш този идиот?

Само поклатих глава.

— Слушай сега, миличката ми — продължи Бернадет, а аз присвих очи. Винаги, когато започнеш изречението си със „Слушай сега“, това беше прелюдия към изразяване на принципна позиция по даден въпрос, която често беше правилна, но невинаги можеше да бъде понесена. — Забрави за този глупак колкото се може по-бързо! Знам, че сега ти е зле...

— Много ми е зле — ридаех аз.

— Добре де, много ти е зле. Но този мъж е патологичен случай и дълбоко в себе си ти също си убедена в това. Сега ще се опитам да те успокоя. Всичко ще се оправи и аз ти обещавам, че в най-скоро време ще се запознаеш с много фин човек, наистина фин човек, който ще съумее да оцени каква прекрасна жена си.

— О, Бернадет! — въздъгнах. Хубаво ми говореше Бернадет. Тя се беше омъжила за един наистина фин човек, който стоически понасяше нейната пристрастеност към прямотата.

— Слушай — повтори тя. — Вземаш едно такси и се прибиращ вкъщи, а когато приключи тук, и аз идвам у вас. И моля те, успокой се! Не е болка за умирање.

Преглътнах. Разбира се, беше мило от страна на Бернадет, че иска да дойде у нас и да ме утешава. Само че аз имах неприятното усещане, че нейната представа за утеха се различава от моята. Не бях сигурна, че ми се иска цяла вечер да си говорим за това, как Клод е най-големият глупак на всички времена. Та нали само до вчера бяхме заедно и малко съчувствие никак не би ми било излишно.

И точно тогава добрата Бернадет малко се престара.

— Ето какво ще ти кажа, Орели — каза тя с учителския си глас, нетърпящ никакви възражения. — Аз се радвам, да, дори много се радвам, че Клод те напусна. Това е истински късмет, мен ако питаш! На теб ако останеше, не би се решила на тази стъпка. Знам, че сега няма да ти е приятно да го чуеш, но все пак нека ти го кажа: това, че глупакът най-после се разкара от живота ти, за мен е повод за празнуване.

— Ами радвам се за теб — отвърнах по-остро, отколкото ми се искаше, и усетих как подсъзнателното ми разбиране, че в думите на моята приятелка има доза истина, внезапно ме раздразни. — Виж какво, Бернадет, можеш да започнеш празнуването си отсега и ако в голямата си еуфория изобщо можеш да се сдържаш, то моля те, остави ме няколко дни да си потъгувам. Просто ме остави на мира!

Затворих, поех дълбоко въздух и изключих телефона си.

Е, идеално, сега се скарах и с Бернадет. Пред навеса дъждът продължаваше да вали по паважа, аз се сврях зиморничаво в един ъгъл и се замислих дали наистина няма да е по-добре, ако се прибера вкъщи. Но перспективата да се върна в празния апартамент ме плашеше. Нямах си дори котенце, което да ме очаква и мъркащо да се

сгуши в мен, а аз да го галя по козината. „Погледни, Клод, не са ли прекрасни?“, бях извикала веднъж, когато госпожа Клеман, съседката, ни показа няколко тигрови котенца, които с непохватни движения се боричкаха в кутията си.

Ала Клод имаше алергия към котешки косми, пък и не си падаше по животни.

„Не обичам животни. Освен рибите“, беше казал той само няколко седмици след запознанството ни. Още тогава трябваше да се досетя. Шансът да бъда щастлива с човек, който обича само риби, беше за мен, Орели Бреден, твърде малък.

Отворих рязко вратата на магазинчето за чадъри и си купих един небесносин на бели точки и с дръжка във формата на патешка глава с цвят на карамелен бонбон.

Това беше най-дългата разходка в живота ми. Скоро изчезнаха модните магазини и ресторантите, разположени отляво и отдясно на булеварда, заредиха се магазини за мебели и за обзавеждане за баня, после и те свършиха, а аз продължавах да вървя самотно под дъжда, минавах покрай каменните фасади на големи бежови къщи, които с нищо не привличаха окото и посрещаха моите мисли и чувства с непохватно спокойствие.

В края на булеварда се натъкнах на Ке д'Орсе, завих надясно и пресяхох Сена в посока към площад „Конкорд“. Обелискът стърчеше в средата на площада като тъмен показалец и на мен ми се струваше, че в своята египетска величавост той няма нищо общо с многобройните малки ламаринени коли, които се стрелваха около него.

Когато си разстроен, или не виждаш нищо и преставаш да разбираш света, или придаваш особен смисъл на нещата и всичко изведнъж придобива значение. Дори съвсем обикновени неща, като един светофар, който светва ту червено, ту зелено, може да повлияе на решението дали да поемеш надясно или наляво.

И така, няколко минути по-късно пресичах Тюйлери, малък тъжен силует под чадър на точки, който бавно и с издигане и спускане се носи по опустелия парк, излиза от него в посока към Лувъра, мерзелее се в дрезгавината на сумрака по десния бряг на Сена, минава покрай остров Ла Сите, покрай „Нотр Дам“, покрай светлините на

града, които постепенно стават повече, докато най-после спира на моста Луи-Филип, който отвежда към остров Сен Луи.

Наситеносиният цвят на небето се простираше над Париж като кадифе. Беше малко преди шест, дъждът постепенно утихваше, а аз поуморена се опрях на каменния парапет на стария мост и се втренчих замислено в Сена. Фенерите хвърляха върху тъмната вода трептящите си и блещукащи отражения — вълшебни и крехки като всяко красиво нещо.

След осем часа, хиляди крачки и още хиляди мисли стигнах на това тихо място. Нужно ми беше много време, за да проумея, че дълбоката тъга, която притискаше сърцето ми като олово, не се дължи само на факта, че Клод ме напусна. Все пак бях на трийсет и две години и не за първи път преживявах любовно разочарование. Тръгвала съм си, напускали са ме, при това далеч по-фини мъже от Клод, смотаняка.

По-скоро това бе усещането, че всичко се разпада, обръща се наопаки, че хората, които са били до мен, внезапно са изчезнали завинаги, че губя почва под краката си и между мен и огромната вселена има само един небесносин чадър на малки бели точки.

Не бих казала, че това ме успокояваше. Стоях самичка на моста, няколко коли минаха покрай мен, косата влизаше в лицето ми, а аз стисках чадъра с патешката дръжка, сякаш се боях да не отлети и той.

— Помощ! — прошепнах и леко залитнах към каменната стена.

— Госпожице? О, боже мой, госпожице, недейте! Почакайте, спрете! — чух забързани стъпки зад себе си и се сепнах.

Чадърът се изплъзна от ръката ми, направи полукръг, отскочи от парапета и после с лек, треперлив танц се запуска надолу, преди да се приземи с едва доловимо цопване във водата.

Обърнах се притеснено и погледът ми срещна тъмните очи на млад полицаи, който разтревожено се взираше в мен.

— Всичко наред ли е? — попита припряно той. Сигурно ме беше помислил за самоубийца.

Кимнах.

— Да, разбира се. Всичко е наред. — Пуснах една измъчена усмивка. Той повдигна вежди, сякаш не вярваше на думите ми.

— Изобщо не ви вярвам, госпожице. От известно време ви наблюдавам и никак не ми приличате на жена, на която всичко ѝ е наред.

Мълчах объркано и за миг погледнах надолу към чадъра на белите точки, който бавно се отдалечаваше по Сена. Полицаят проследи погледа ми.

— Все едно и също — каза той. — И друг път съм го виждал на този мост. Съвсем наскоро извадихме едно момиче от леденостудената вода. Тъкмо навреме. Когато някой се застои по-дълго на моста, това значи, че или е много влюбен, или се кани да скочи във водата. — Полицаят поклати глава. — Никога не съм разбирал защо влюбените и самоубийците проявяват такъв афинитет към мостовете. — След тези разсъждения той ме изгледа недоверчиво. — Изглеждате доста объркана, госпожице. Нали нямаше да направите тази глупост? Такава хубава жена като вас. На моста.

— Не, не! — зауверях го аз. — Понякога и най-нормалните хора се застояваме по мостовете само защото е приятно да гледаш реката.

— Но очите ви са много тъжни — не се отказваше полицаят. — Имате вид точно на човек, който е възнамерявал да се хвърли от тук.

— Какво недоразумение! Просто малко ми се зави свят — побързах да добавя и неволно сложих ръка на корема си.

— О, съжалявам! *Извинете те, госпожице... госпожо!* — Той заразмахва смутено ръце. — Не съобразих... *вие сте... бременна?* Тогавя трябва да се пазите малко по-добре, ако мога така да се изразя. Да ви придружа ли до къщи?

Аз поклатих глава и едва не прихнах. Не, бременна определено не съм.

Той наклони глава и галантно се усмихна.

— Сигурна ли сте, госпожо? Вие сте под закрилата на френската полиция. Все едно дали го искате. — Той погледна загрижено плоския ми корем. — Кога го чакате?

— Слушайте, господине — отвърнах твърдо аз. — Не съм бременна и е почти сигурно, че в близко бъдеще няма и да бъда. Просто малко ми се зави свят, това е.

Пък и не беше никак чудно, предвид факта, че освен кафето цял ден не бях слагала нищо в уста.

— О! Госпожо... искам да кажа, госпожице! — Видимо смутен, полицаят отстъпи крачка назад. — Много се извинявам, не исках да бъда недискретен.

— Всичко е наред — въздъхнах и зачаках да си тръгне.

Но човекът в тъмносинята униформа не направи това. Той беше модел на истински парижки полицаи, каквито нерядко съм виждала на остров Ла Сите, където е седалището на полицейската префектура: висок, строен, добре изглеждащ, винаги готов да пофлиртува. Този тук явно се изживяваше като мой личен ангел хранител.

— Ами тогава... — Аз се облегнах с гръб на парапета и се опитах с усмивка да го отпратя. Покрай нас мина по-възрастен мъж с дъждобран и ни изгледа с любопитство.

Полицаят сложи два пръста до шапката си.

— Е, ако не мога да направя нищо за вас...

— Не, наистина няма нужда.

— Тогава се пазете.

— Обещавам. — Стиснах устни и кимнах няколко пъти. През последните двайсет и четири часа това беше вторият мъж, който ми казваше да се пазя. Махнах му леко с ръка, после се обърнах отново и опрях лакти на парапета. Загледах се съсредоточено в катедралата „Нотр Дам“, която като средновековен кораб изплуваше от тъмнината в края на остров Ла Сите.

Чух зад себе си покашляне и гърбът ми се стегна, преди отново да се обърна бавно към улицата.

— Да? — попитах.

— И какво се оказа накрая — полицаят се ухили като Джордж Клуни в реклама на неспресо. — Госпожица или госпожа?

О. Боже. Мой. Исках да си потъгувам на спокойствие, а един полицаи флиртуваше с мен.

— Госпожица, естествено — отвърнах аз и реших да се махна. Камбаните на „Нотр Дам“ забиха над мен, а аз забързах по моста и излязох на остров Сен Луи.

Казват, че малкото островче в Сена, което се намира точно зад много по-големия остров Ла Сите и до което се стига само по мост, е сърцето на Париж. Ала това старо сърце бие много, много бавно. Аз рядко идвах тук и всеки път се изненадвах от спокойствието, което цареше в този квартал.

Свих по улица „Сен Луи“, главната улица, по която мирно се редяха магазини и ресторанти, и видях с ъгълчето на околото си, че една висока, стройна фигура в униформа ме следва на почетно разстояние. Ангелът хранител беше упорит. Какво всъщност си въобразяваше този човек? Че ще се пробвам на някой друг мост ли?

Забързах крачка и почти се затичах, а после хлътнах в първата врата, отвъд която още светеше. Оказа се малка книжарница и докато влизах неуверено в нея, през ум не ми минаваше, че това влизане ще промени живота ми завинаги.

В първия момент ми се стори, че в книжарницата няма никого. Всъщност тя бе толкова препълнена с книги, етажерки и маси, че нямаше как да видя продавача, застанал в другия край на помещението и свел глава над един старомоден щанд с каса, върху който също имаше пръснати в безпорядък книги. Той се бе задълбочил в една книжка с картинки и съсредоточено разгръщаше страниците. От него се излъчваше такова спокойствие — с тази посивяла коса и очила за четене с формата на полумесеци, че не посмях да го обезпокоя. Останах си в пашкула от топлина и светлина и сърцето ми започна да бие по-спокойно. Погледнах крадешком навън. Пред витрината, на която с избелели златисти букви бе изписано „Книжарница «Козирог» на Паскал Фермие“, видях своя ангел хранител усърдно да разглежда изданията.

Въздъгнах неволно и старият книжар вдигна поглед от книгата си, погледна ме изненадано и побутна нагоре очилата си.

— *Ах... добър вечер, госпожице*, не ви чух да влизате — поздрави любезно той и доброто му лице с умни очи и лека усмивка ми напомни за една снимка на Марк Шагал в неговото ателие. Липсваше само четката в ръката му.

— *Добър вечер, господине* — отговорих малко смутено. — Извинете, не исках да ви стресна.

— О, няма такова нещо — отвърна продавачът и вдигна ръце. — Просто си мислех, че съм заключил. — Той погледна към вратата, на чиято ключалка висяха връзка ключове, и поклати глава. — Май започвам да забравям.

— Значи вече е затворено? — понечих да изляза, надявайки се моят ангел хранител най-после да се е разкарал от витрината.

— Разгледайте спокойно, госпожице. Още няма да си тръгвам. — Той се усмихна. — Търсите ли нещо определено?

Търся човек, който да ме обича, отговорих наум. Крия се от един полицаи, според когото възнамерявам да се хвърля от някой мост, и затова се правя, че искам да си купя книга. На трийсет и две години съм и си загубих чадъра. Искам най-после да ми се случи нещо хубаво. Коремът ми издайнически закъркори.

— Не... не, нищо определено — казах бързо аз. — Може би нещо... приятно. — Изчервих се. Сега той ще ме помисли за невежа, която не може да се изрази по-конкретно от нищо незначещата дума „приятно“. Надявах се думите ми поне да заглушат къркоренето на червата ми.

— Искате ли бисквити? — попита господин Шагал.

Той тикна под носа ми сребърна купа с масленки и аз след кратко колебание с благодарност си взех. Има нещо успокояващо в сладките курабии, а и стомахът ми веднага се кротна.

— Всъщност наистина не съм яла днес — обясних с пълна уста. За нещастие, аз съм от онези досадници, които се чувстват длъжни всичко да обяснят.

— Случва се — каза господин Шагал, без да коментира повече смущението ми. — Ето там — посочи той към една маса с романи — може би ще намерите каквото търсите.

И аз наистина намерих. Петнайсет минути по-късно напуснах книжарница „Козирог“ с една оранжева хартиена кесия, на която бе отпечатан мъничък бял еднорог.

— Добър избор — беше казал господин Шагал, докато опаковаше книгата, написана от някакъв млад англичанин и носеща красивото заглавие „Една женска усмивка“. — Ще ви хареса.

Аз кимнах и с пламнала глава започнах да си търся портмонето. Докато изляза от магазина, едва успях да прикрия изненадата си, която господин Шагал вероятно отдаде на въодушевляването ми от предстоящото четене.

Поех дълбоко въздух и погледнах надолу по пустата улица. Новият ми приятел полицаи се бе оттеглил от поста си на мой закрилник. Очевидно статистиката е показала, че който си купува

книга, вероятността да прояви склонност към скачане от мост над Сена е незначителна.

Но не това бе причината за моята изненада, която ме разтърси и ме накара да ускоря стъпките си, а после с биешо до пръсване сърце да се кача на първото такси.

В книгата, която притисках до гърдите си като рядка скъпоценност, пъхната в красива оранжева кесия, точно на първата страница бе написано нещо, което ме обърка, изостри любопитството ми, направо ме наелектризира:

„Историята, която ще ви разкажа, започва с една усмивка. И свършва в един ресторант с многообещаващото име «Времето на зрелите черешки», намиращ се в Сен Жермен-де-Пре, където бие сърцето на Париж.“

Вече втора нощ нямаше да спя. Само че този път не заради неверния любим, който ми отне спокойствието, а заради — кой би предположил за жена, която е всичко друго, но не и запалена по четенето — една книга! Книга, която ме грабна още от първите редове. Книга, която на места бе тъжна, но на други — толкова духовита, че ме караше да се смея на глас. Книга, едновременно прекрасна и загадъчна, понеже колкото и романи да си чел, няма как да не те погълне една любовна история, в която собственият ти малък ресторант играе главна роля, а описанието на героинята поражда у теб чувството, че се гледаш в огледалото — и то в ден, когато си щастлив и всичко е както трябва!

Когато се прибрах вкъщи, метнах мокрите си неща на радиатора и се пъгнах в чиста, мека пижама. Направих си голяма кана чай и няколко сандвича, после прослушах телефонния си секретар. Бернадет три пъти се бе опитвала да се свърже с мен и се извиняваше, че е потъпкала чувствата ми със своята „непохватна слонска деликатност“.

Не можех да не се усмихна, когато прослушах обаждането ѝ:

— Чуй ме, Орели, ако искаш да тъгуваш за този идиот, нямам нищо против, но моля те, спри да ми се сърдиш и ми се обади. Много се тревожа за теб!

Гневът ми отдавна се беше стопил. Сложих таблата с чая, сандвичите и любимата ми чаша върху масичката от ратан до шафраненожълтия диван, помислих малко и изпратих на приятелката си един есемес с думите: „Скъпа Бернадет, мразя, когато си права. Искаш ли да наминеш в сряда сутринта? Ще ми бъде приятно, а сега ще спя. Целувки, Орели!“

Това, със спането, разбира се, беше лъжа, но всичко останало си бе вярно. Взех кесията от книжарница „Козирог“ от скрина в коридора и внимателно я оставих до таблата. Имах странното усещане, че тази кесия ще се окаже вълшебна за мен.

Овладях още малко любопитството си. Първо си изпих чая на малки глътки, после си изядох сандвичите, накрая станах и си донесох вълненото одеяло от спалнята.

Сякаш ми се щеше да удължа момента, предхождащ същественото.

Най-накрая извадих книгата от опаковката и я разгърнах.

Ако кажа, че следващите часове отлетяха неусетно, това ще е само половината истина. В действителност бях така погълната от разказа, че нямах ни най-малка представа дали е изминал час, три или пък шест. Онази нощ бях изгубила изцяло чувството си за време — бях се пренесла в романа, подобно на героите от „Орфей“, този стар черно-бял филм на Жан Кокто, който като дете съм гледала с баща ми. Но за разлика от тях, които докосваха огледалото с длан и минаваха през него, аз минавах през корицата на книгата.

Времето беше спряло, беше се свило и после напълно изчезнало.

Потопих се в историята на този млад англичанин, когото страстта на неговия франкофонски колега към ските (сложно счупване на крак във Вербие) го отвежда в Париж. Той работи за производителя на коли „Остин“ и сега трябва вместо неработоспособния за месеци напред маркетингов директор да основе във Франция филиал на „Мини Купър“. Проблемът: познанията му по френски, както и опитът му с французи са толкова оскъдни, че силно подценявайки сложността на френската национална душа, той се надява всеки парижанин (поне хората от парижкия филиал) да владее езика на империята и да може да се разбере с него.

Ала бива потресен не само от вдигащото адреналина каране на парижките шофьори, които се бутат по шест в редица на двулентов

път, малко ги интересува какво става зад тях и съкращават златното шофьорско правило „Погледни във вътрешното огледало, погледни във външното огледало, тръгни“ на „Тръгни“, но и от това, че французинът няма навика да поправа очукванията и драскотините по колата си и изобщо не се впечатлява от рекламни изречения като „*Мини*“ — *все едно да се влюбиш*, защото предпочита да прави любов с жени, а не с коли.

Той кани красиви французойки на обяд или вечеря, но получава леко сърцебиене от навика им след възклицанието: *Ах, умирам от глад!* да си поръчват някое сложно (и скъпо) ястие, а после да боцват само три пъти в своята салата с козе сирене, да хапват четири парченца от бьоф „*Бургиньон*“ и да гребват две лъжички от *крема брюле*, преди да оставят най-грациозно приборите си в почти недокоснатите си блюда.

Французите не са и чували за изчакване на реда си и никой тук не говори за времето. И защо да го прави? Има далеч по-интересни теми за разговор. И почти нищо не е табу. Защо човек да не го попита например каква е причината в средата на трийсетте още да няма деца (Никакви ли нямате наистина? Нито дори едно? Нула?), какво мисли за политиката на американците в Афганистан, за детския труд в Индия, дали творбите от коноп и стиропор на Владимир Врош в галерията „*Ла Борг*“ не са *твърде хексагонални* (той нито познава твореца, нито знае коя е галерията, нито пък му е известно значението на думата „*хексагонален*“), дали е доволен от сексуалния си живот и какво е мнението му за боядисването на интимните косми при жените?

С други думи: нашият герой постоянно изпада в потрес.

Той е английски джентълмен, който не обича много да приказва. И изведнъж му се налага да обсъжда всичко. И то на всички възможни и невъзможни места. Във фирмата, в кафенето, в асансьора (четири етажа са напълно достатъчни за една оживена принципна дискусия относно пожарните коли в покрайнините на Париж), в мъжката тоалетна (глобализацията хубаво или лошо нещо е?) и разбира се, в таксито, понеже френските таксиметрови шофьори, за разлика от колегите си в Лондон, имат мнение по всеки въпрос (и държат да си го кажат), като не оставят и пътника зад разделителното стъкло да мълчи и да си мисли за свои работи.

Той трябва да каже *нещо!*

Накрая англичанинът започва да понася това с типичен британски хумор. И когато след известни перипетии се влюбва до уши в Софи, прелестно и малко капризно момиче, британската склонност към опростяване на нещата се сблъсква с френската склонност към усложняването им, което довежда до много недоразумения и заплетени ситуации. И накрая всичко свършва с едно чудесно сливане на две сърца. Макар и не в някое „Мини“, а в един малък френски ресторант на име „Времето на зрелите череша“. С покривки на червено-бели карета. На улица „Принцес“.

В моя ресторант! В това нямаше съмнение.

Затворих книгата. Беше шест часът сутринта и аз отново вярвах, че любовта съществува. Бях прочела 320 страници и се чувствах леко уморена. Този роман беше истинско пренасяне в един друг свят — и този свят ми се бе сторил някак странно познат.

Ако един англичанин е в състояние така точно да опише даден ресторант, който не фигурира във всеки пътеводител, както фигурират например „Купол“ или „Лип“, то очевидно той го е посещавал.

И ако героинята на романа му изглежда точно като теб — дори и онази прекрасна тъмнозелена копринена рокля, която виси в гардероба ти, и перлената огърлица с едрите овални камеи, която си получила за осемнайсетия си рожден ден, то значи или става въпрос за рядка случайност, или този мъж вече е виждал тази жена.

Но ако *тази жена* в един от най-нещастните дни в живота си намира в някаква книжарница точно *тази книга* сред стотици други, това вече не е случайност. Това е самата съдба, която иска да ми каже нещо. Но какво ли е то?

Въртях замислено книгата в ръцете си и се вирах в образа на симпатичния мъж, който седеше на една пейка в някакъв английски парк, небрежно разперил ръце на облегалката, и ми се усмихваше. За миг затворих очи и се замислих дали някога съм виждала това лице, тази момчешка, обезоръжаваща усмивка. Но колкото и да тършувах из чекмеджетата на мозъка си, не можех да намеря това лице.

Името на автора също не ми говореше нищо: Робърт Милър.

Не познавах никакъв Робърт Милър, всъщност изобщо не познавах англичани — ако не се броят английските туристи, случайно попаднали в ресторанта ми, и момчето от Уелс от ученическите ми години, с което бяхме на разменни начала и което със своята рижа коса

и посипано с лунички лице приличаше на приятеля на делфина Флипър.

Прочетох внимателно кратката биография на автора.

Робърт Милър е работил като инженер в голяма английска фирмата производство на автомобили, преди у да напише първия си роман „Една женска усмивка“. Той обича старите коли, Париж и френската кухня и живее със своя йоркширски териер Роки в една вила край Лондон.

— Кой може да си ти, Робърт Милър? — промърморих аз и погледът ми отново се върна към мъжа на пейката. — Кой си ти? И откъде знаеш за мен?

И внезапно в главата ми започна да се върти една идея, която ми се струваше все по-добра.

Исках да се запозная с този автор, който не само ми върна куража в най-кошмарните часове от живота, но и сякаш по някакъв начин бе свързан с мен. Исках да му пиша. Исках да му благодаря, а после да му устроя приказна вечер в своя ресторант и да разбере как съм се озовала в романа му.

Станах и сложих показалец върху гърдите на Робърт Милър, който може би точно в този момент разхождаше кученцето си нейде в Котсуолд.

— Мистър Милър — с вас ще се видим!

Мистър Милър ми се усмихваше, а аз, както никога, нито за миг не се усъмних, че ще успея да открия своя нов (и единствен!) любим писател.

Как бих могла да предположа, че точно този автор се бои от общественото внимание като от чума.

[1] Рибена чорба от френското Средиземноморие. — Бел.ред. ↑

2.

— Какво ще рече това — как така този писател се бои от общественото внимание като от чума? — бе подскочил господин Монсиняк. От вълнението шкембето му се разтресе и другите заседаващи се снишиха на местата си под грохота на усиливащия му се глас. — Продали сме почти петдесет хиляди екземпляра от тази глупава книга. Този Милър е на едно от челните места в класациите. От „Фигаро“ искат да публикуват голям материал за него. — За миг Монсиняк се успокои, плъзна замечтано поглед нагоре и с дясната си ръка изписа във въздуха огромно заглавие: *Англичанин в Париж*. Смайващият триумф на издателство „Опал“. — После стовари ръка на масата така рязко, че госпожа Пети, която водеше протокола, се стресна и изпусна химикалката си. — А вие ми седите тук и се опитвате да ме убедите, че този човек не е в състояние да си донесе проклетия английски задник за един ден в Париж? Кажете ми, че се шегувате, Андре, шегувате се, нали?

Като гледах зачервеното му лице и светлите очи, които мятаха светкавици, имах чувството, че Жан-Пол Монсиняк, издател и собственик на издателство „Опал“, ей сега ще получи инфаркт.

И аз щях да съм виновен за това.

— Господин Монсиняк, моля ви, успокойте се — закърших ръце. — Повярвайте, правя всичко по силите си. Но все пак нека не забравяме, че господин Милър е англичанин. *Моят дом е моята крепост*. Нали знаете това. Той живее съвсем изолирано в своята вила, бърника си колите — изобщо не е свикнал да бъде обект на вниманието на пресата, както и изобщо център на внимание. Мисля, че... това дори му придава известен чар...

Усетих, че се оправдавам. Защо просто не кажа, че Робърт Милър е предприел едногодишно околосветско пътешествие, без да си вземе айфона?

— Дрън-дрън! Чувате ли се какво говорите, Андре! Просто се погрижете англичанинът да се озове във влака, да пресече Ламанша, да

отговори тук, в Париж, на няколко въпроса и да сложи автографа си на няколко книги. Поне това. Все пак този човек е бил — той взе книгата, хвърли поглед на гърба ѝ и отново я пусна на масата — автомеханик, не, дори *инженер*, преди да напише романа си. Това предполага, че все пак се е срещал с представители на човешката раса. Да не би да е аутист?

Габриел Мерсие, едната от двете редакторки, се изкиска с ръка на устата, което породи у мен желанието да удуша тъпата гъска.

— Е, не че го е страх — побързах да кажа аз. — Просто е малко... избягва да се среща с хора.

— Като *всеки* умен човек. Откакто опознах хората, установих, че обичам животните. — Кой беше казал това? А? Някой знае ли? — Господин Монсиняк погледна въпросително останалите. Неговата собствена начетеност не подлежеше на доказване. Та нали е бил в *Екол Нормал Сјуериор*, елитно парижко училище, и в издателството не минаваше и ден, без да бъде цитиран някой известен философ или писател.

Но паметта на господин Монсиняк работеше по някак особено селективен начин. Колкото безпроблемно помнеше имената на великите литератори, мислители и носители на наградата „Гонкур“ и лазеше по нервите ни с крилати фрази и цитати, толкова се затрудняваше в областта на развлекателната литература. Или моментално забравяше името на автора и после си служеше с изрази като „този човек“ или „този англичанин“, или „онзи, който беше писал Шифърът на Леонардо“, или правеше на пух и прах имената им, като например Ларш Стиксон (Стиг Ларшон), Николай Барк (Никълъс Спаркс) или Щефан Ларк (Стивън Кларк).

— Не че толкова държа на американските автори, но защо нямате в програмата си Щефан Ларк? — се бе развикал преди две години той. — „Американец в Париж“ е все още хит на пазара.

Аз бях този, който отговаряше за англоезичните творби, и му обърнах внимание, че Щефан Ларк всъщност е *англичанин* и в действителност се казва *Стивън Кларк* и че развлекателните му книги за Франция се радват на голям успех.

— Развлекателни книги за Париж. От англичанин. Хм! — господин Монсиняк бе поклатил голямата си глава. — Престанете да

ме поучавате, Андре, а ми осигурете един Кларк, защото всъщност за това ви и плащам, нали? Ще можете ли, или не?

Няколко месеца по-късно представих ръкопис от някой си Робърт Милър. Романът по нищо не отстъпваше на остроумието и находчивостта на класическите образци в този жанр. Сметките излязоха точни, книгата се продаваше добре и сега се разкайвах за това. Защото много хубаво не е на хубаво. Боговете са пропадали именно поради своята надменност. А с този Робърт Милър аз, така да се каже, направо полетях към бездната.

Това, че Жан-Пол Монсиняк най-после бе запомнил, макар и приблизително, името на новия си преуспяващ автор („Как се казваше този англичанин — Мелър?“), отдадох единствено на обстоятелството, че съществуваше известен негов съименник (Не, господин Монсиняк, не Мелър, а *Милър*), който вече си беше авторитет („Милър ли? Да не е роднина на Хенри Милър?“).

Докато другите разсъждаваха на кого е цитатът, дали на Хобс или на друг, изведнъж си дадох сметка, че при всичките си кошмарни странности Монсиняк бе най-добрият и най-човечният издател, когото познавах за петнайсет години издателска дейност. Никак не ми се искаше да го лъжа, но както се очертаваше, нямах избор.

— А защо просто не изпратим на Робърт Милър писмено въпросите на „Фигаро“ и после да пуснем отговорите му в пресата? Както навремето направихме с корейското издателство? Тогава се получи. — Това беше последен окаян опит да предотвратя бедата. И Монсиняк, разбира се, не се хвана.

— Не, не, не, не съм съгласен! — запротестира с ръце той.

— Изключено — ще се загуби цялата непринуденост — изтърси Мишел Отъой и погледна през стъклата на черните си очила, марка „Шанел“. Мишел от седмици ми проглушаваше ушите, че трябва да се направи нещо с „този симпатичен англичанин“. Аз не ѝ обръщах внимание. Но сега тя имаше на своя страна един от най-важните вестници и — което беше още по-лошо — моя шеф.

Мишел работи при нас в пресцентъра, облича се винаги в черно или бяло и ме подлудява с нетърпящите си възражение забележки.

Седнала в безупречно бялата си блуза, показваща се изпод черен костюм, тя много обича да дава мнения като: „Това изобщо не става“, в случай че на някого му хрумне да сподели с нея брилянтната си от

негова гледна точка идея, понеже вярва в доброто у човека, който — просто така — ще изпадне във възторг от дадена книга. „Никой уважаващ себе си редактор не взема на сериозно историческите романи, Андре — просто забравете!“ Или пък друг момент: „Да се представя книга с неизвестна авторка, която на всичкото отгоре пише къси разкази? Моля ви, Андре! Кого ще привлечете с това? Поне номинирана ли е дамата за наградата «Мейсън»? Не? — Следва въздишка, завъртане на сините очи и неволно затреперване на малката сребриста химикалка, която постоянно е в ръката ѝ. — Явно наистина нямате представа какви са днешните изисквания към печата. Трябват ни имена, имена и пак имена. Нека поне уводните думи бъдат написани от някоя знаменитост.“

И преди да успееш да кажеш нещо, телефонът ѝ отново иззвънява и тя с възторжен глас поздравява някого от онези журналисти или типовете от телевизията с кожени якета, които не вземат „на сериозно“ историческите романи и на които още повече им пораства работата, когато някоя дългокрака хубавица с черна права коса си разменя остроумия с тях.

Всичко това ми мина през главата сега, когато Мишел Отьой седеше пред мен като току-що навалял сняг и очакваше да види ефекта от думите си.

Аз се покашлях.

— Непринуденост — повторих, за да спечеля време. — В това е проблемът. — Погледнах многозначително към останалите.

Мишел дори не трепна. Тя определено не беше от жените, които биха се объркали от реторични въпроси.

— Този Милър не е толкова забавен и остроумен при разговор, както би могло да се предположи за него — продължих аз. — Освен това — както впрочем повечето писатели — не е чак толкова непринуден. Пък и не е от тези... — с периферното си зрение долових насмешка от страна на Мишел и вдигнах поглед към нея — кречетала, които ден и нощ не слизат от екрана, а за писането на книгите си наемат хора.

Мишел присви сините си очи.

— Всичко това не ме интересува! — кипна най-накрая Жан-Пол Монсиняк. Той заразмахва във въздуха книгата на Милър и перспективата в следващия миг да я метне по мен ми се струваше

съвсем реална. — Дръжте се сериозно, Андре. Доведете ми този англичанин в Париж! Искам едно хубаво интервю във „Фигаро“ с много снимки, край!

Стомахът ми болезнено се сви.

— А ако той каже „не“?

Монсиняк присви очи и няколко секунди остана мълчалив. После отвърна със садистична любезност:

— Тогава ще се погрижите да каже „да“.

Кимнах смутено.

— В крайна сметка само вие от нас познавате този Милър, нали?

Отново кимнах.

— Ако все пак не сте в състояние да доведете англичанина, мога аз да говоря с него. Или може би... госпожа Отъой?

Този път не кимнах.

— Не, не, би било... не, в никакъв случай — отговорих бързо и усетих, че все повече се оплитам. — Милър наистина е малко особен. Не че е неприятен, но е малко като Патрик Зюскинд, трудно е да го убедиш, но... ще успеем. Още днес ще се свържа с агента му.

Посегнах към брадата си и стиснах с два пръста челюстта с надеждата да прикрия обзелата ме паника.

— *Добре го казахте* — заяви Монсиняк и се облегна на стола си. — Патрик Зюскинд — харесва ми! — Той се засмя покровителствено. — Е, далеч не пише толкова умно, колкото Зюскинд, но затова пък изглежда по-добре от него, нали, госпожо Отъой?

Мишел се усмихна злорадо.

— Така е! Дори много по-добре. Най-последен един автор, който да ни представи достойно пред пресата. От седмици говоря за това. И ако скъпият ми колега успее да ни покаже невероятния си писател, успехът ни е в кърпа вързан.

Тя отвори дебелия си черен тефтер.

— Какво ще кажете за един обяд с журналистите в ресторант „Лутетия“?

Монсиняк изопна лице, но не отговори. Мисля, че никой, освен мен не знаеше, че той не харесва особено „Лутетия“ заради печалното й минало. „Тези нацистки мошеници — беше ми казал веднъж, когато ни бяха поканили в стария грандхотел на една среща на издателите. — Знаете ли, че тук е била главната квартира на Хитлер?“

— После ще покажем на нашия писател магазините в коледно украсения Париж — продължи Мишел. — Ще устроим пълна програма и накрая можем да си направим няколко снимки. — Сребрилата ѝ химикалка затрептя делово и тя запрелиства календара си. — Искате ли да го насрочим за началото на декември? Това ще даде още един тласък на книгата — тъкмо за Коледа...

Останалата част от обичайното заседание във вторник ми мина като през гъста мъгла. Оставаха само три седмици, а още нямах план. Сякаш от много далеч дочувах гласа на Жан-Пол Монсиняк, който критикуваше без заобикалки, смееше се гръмогласно и леко флиртуваше с госпожица Мирабо, красивата ни нова асистентка. Той умееше да сплотява малкия си колектив и затова заседанията в издателство „Опал“ бяха особено забавни и любими на всички.

Този следобед обаче мен ме занимаваше само една мисъл. Трябваше да се обадя на Адам Голдбърг! Той бе единственият, който можеше да ми помогне.

Опитах да съсредоточа погледа си в посока към говорещите и се молех заседанието да приключи час по-скоро. Обсъждаха се датите на различните мероприятия, както и осъществените продажби за месец октомври. Представяха се проекти за книги, които издателят посрещаше с неодобрение („Кой ще го чете това?“), с колебание („Какво мислят останалите?“) или със съгласие („Прекрасно! От това ще излезе истинска Гавалда!“). Към края на деня се разрази остра дискусия дали за един криминален роман на напълно неизвестен венециански собственик на сладоледен бар, представен от усърдната си американска агентка като „мъжкия вариант на Дона Леон“, трябва да се предлага аванс, с който нормалните смъртни могат да си купят малък палат. Монсиняк приключи спора с гласуване „за“ и „против“, след което взе ръкописа от госпожа Мерсие и го пусна в кафявата си кожена чанта.

— Достатъчно за днес, утре ще говорим пак. Нека първо му хвърля един поглед.

Това трябваше да е знак, че заседанието е приключило, но в този миг госпожица Мирабо поиска думата. Плахо и обстоятелствено, което предизвика прозевки у останалите, тя разказа за един пристигнал в редакцията неиздаден ръкопис, за който още от третото изречение ставало ясно, че никога няма да види бял свят. Монсиняк вдигна ръка,

за да въдвори отново внезапно нарушилата се тишина. Госпожица Мирабо беше толкова смутена, че изобщо не забелязваше предупредителните ни погледи.

— Много добре сте се справили, моето момиче — каза той, когато тя отметна и последната си бележка.

Госпожица Мирабо, която работеше в нашето издателство едва от няколко седмици, се изчерви от облекчение.

— Всъщност май нямаше смисъл да ви занимавам с него — прошепна тя.

Монсиняк кимна със сериозно изражение.

— Боя се, че сте права, моето момиче — каза кротко той. — Но не се безпокойте. Много от нещата, които получаваме, са боклук. Започват да четете: боклук. Поглеждате в средата: боклук. Краят: пак боклук. Когато пристигне такава неща на бюрото ви, можете да си спестите усилията и... — той леко повиши глас — да не си хабите думите. — И се усмихна.

Госпожица Мирабо кимна прилежно, а другите сподавиха кикота си. Шефът на издателство „Опал“ бе в стихията си и се въртеше на стола, накланяйки се ту напред, ту назад.

— Ще ви споделя една тайна, госпожице Мирабо — каза той и ние знаехме, че ще последва нещо, което всички вече сме чували. — Добрата книга е добра отвсякъде — рече той и с тези възвишени думи заседанието най-после бе закрито.

Аз грабнах ръкописа си, спуснах се по тесния коридор и влятах в малкия си кабинет.

Стоварих се на стола почти без дъх и с треперещи ръце набрах номер с кода на Лондон.

Позвъни се няколко пъти, но никой не вдигаше.

— Адам, къде се моташ, по дяволите! — изругах тихо и в следващия миг отсреща се включи телефонен секретар.

— Литературна агенция „Адам Голдбърг“, вие се свързахте с нашия телефонен секретар. За съжаление, звъните в извънработно време. Моля, оставете съобщение след сигнала.

Поех дълбоко въздух.

— Адам! — казах аз и това прозвуча в собствените ми уши като вик за помощ. — Обажда се Андре. Моля те, звъни ми. Имаме проблем!

3.

Позвъняването на телефона ме завари в градината на прелестна английска вила, докато късах няколкото увехнали листа от един храст с ароматни чаени рози, плъзнали нагоре по тухлената стена.

Навред цвърчаха птички, сутринта бе изпълнена с почти нереално спокойствие, а слънцето нежно топлеше лицето ми. Перфектното начало на един перфектен ден, помислих си аз и реших да не вдигам телефона. Зарових лице в по-плътен розов цвят и телефонът спря да звъни.

После долових зад себе си тихо изпращяване и някакъв глас, който ми бе добре познат, но не очаквах да чуя тук:

— Орели?... Орели, още ли спиш? Защо не си вдигаш телефона? Хм... странно... Да не би да си още под душа?... Слушай сега, само искам да ти кажа, че тук имам да свърша някои неща за половин час, а после ще ти донеса кроасани с шоколад, каквито знам, че обичаш. Орели? Ааааааа! Алоалоало! Хайде вдигни де, моля те!

Въздъгнах и отворих очи, после зашляпах боса по коридора, където се намираше телефонът.

— Здравей, Бернадет! — казах сънено и английската розова градина се скри.

— Да не те събудих? Вече е девет и половина. — Бернадет беше от онези ранобудници, за които девет и половина е почти обяд.

— Хм... хм... — Аз се прозях, върнах се в спалнята, подпряла слушалката на рамото си, и затърсих опипом с крак сританите си нейде под леглото балеринки^[1].

Един от недостатъците на малкия ресторант е този, че никога не си свободен вечер. Но пък неоспоримо предимство е възможността да започнеш деня си, без да бързаш.

— Тъкмо сънувах нещо прекрасно — отвърнах аз и дръпнах завесите.

Погледнах към небето — нямаше слънце! — и мислено се пренесох в лятната вила.

— По-добре ли си? Ей сега идвам при теб!

Усмихнах се.

— Да. Много по-добре — заявих и учудена установих, че това бе вярно.

Бяха изминали три дни, откакто Клод ме бе напуснал, а се сетих за него едва вчера, когато след почти безсънната, но в никакъв случай не нещастна нощ отидох да напазарувам, а вечерта поздравявах гостите в ресторанта и ги очаровах със своя *костур*, който Жаки приготвяше по великолепен начин. Затова пък Робърт Милър и неговият роман не ми излизаха от ума. Както и идеята да му пиша.

Чак когато Жаки обгърна бащински раменете ми и каза: „*Горкичката ми тя, как може този идиот да ти причини това. Ах, мъжете са такива свине, хайде, ела, хапни една чинийка буюбес*“, усетих леко бодване в сърцето, но все пак не ми се плачеше. И когато се прибрах през нощта, не заседнах на кухненската маса с чаша червено вино, а още веднъж прелистих книгата и после дълго седях над лист хартия с писалка в ръка. Не помнех кога за последен път съм писала писмо, а ето че сега пишех на мъж, когото дори не познавам. Животът е странно нещо.

— Знаеш ли, Бернадет? — казах аз и отидох в кухнята, за да сложа покривката на масата. — Случи се нещо невероятно. Мисля, че доста ще се изненадаш.

Час по-късно Бернадет седеше пред мен и ме гледеше недоумяващо.

— Чела си *книга*?

Тя бе дошла с намерение да ме утешава с букетче и огромна кесия, пълна с кроасани и шоколадови хлебчета, само че вместо при нещастница с разбито сърце, опустошаваща купища носни кърпички, се беше озовала пред една Орели, която възторжено и с блеснали очи ѝ разказваше чудновата история за някакъв чадър на точки, който се бил загубил, за някакъв полицаи на някакъв мост, който я бил преследвал, за някаква омагьосана книжарница, в която седял Марк Шагал и ѝ предлагал курабии, и за тази чудновата книга, която толкова я впечатлила. Как всичко се било навързало така, сякаш било изпратено от самото провидение! Че цяла нощ чела съдбовната книга, която предизвикала у нея любовни трепети и изострила до краен предел

любопитството ѝ. За съня си, за това, че е писала на автора писмо и за удивлението ѝ от всичко случило се.

Не знам дали съм говорила прекалено бързо или твърде объркано, но Бернадет така и не схвана същественото.

— Значи, купила си наръчник за справяне с любовни терзания и сега ти е по-добре — обобщи тя накратко цялото ми смайване. — Та това е прекрасно! Нямах представа, че си от хората, които четат книги за решаване на проблеми от този род, но важното е, че ти е помогнало.

Поклатих глава.

— Не, не, не, не си разбрала, Бернадет. Не ти говоря за популярна психология. Става въпрос за роман, в който ме има и мен!

Бернадет кимна.

— Искаш да кажеш, че споделяш мислите на героинята и се чувстваш разбрана. — Тя разпери театрално ръце. — Добре дошла в света на книгите, скъпа Орели. Ентусиазмът ти ме изпълва с надежди. Току-виж, от теб се получило сносен читател!

Изстенах.

— Бернадет, изслушай ме. Да, не чета много книги, и, не, не съм превъртяла, задето съм прочела някакъв роман. Книгата ми харесва, дори много. Това е едно на ръка. Другото е, че в нея се разказва за едно момиче, за една девойка, която изглежда също като мен. Вярно е, че се казва Софи, но има дълга тъмноруса, вълниста коса, среден ръст и стройно телосложение, облечена е с рокля, която имам и аз. На всичкото отгоре действието се развива в ресторант, който също като моя се казва „Времето на зрелите череши“ и се намира на улица „Принцес“.

Бернадет помълча известно време, после рече:

— А жената от романа има ли за гадже някакъв малоумен тип на име Клод, който през цялото време ѝ изневерява с друга?

— Не, случаят не е такъв. Тя няма никакво гадже и по-късно се влюбва в един англичанин, който намира френските нрави за малко странни. — Замерих Бернадет с парче кроасан. — А и Клод не ме е лъгал през цялото време!

— Кой знае? Но стига сме говорили за него! По-добре ми дай да видя тази чудновата книга!

Бернадет явно се бе заразила от ентусиазма ми. Може пък наистина това, което ме бе отдалечило от Клод и върнало мира в

душата ми, да бе по-просто, отколкото ми се струваше. Станах и донесох книгата от шкафа. — Ето.

Бернадет хвърли поглед към заглавието.

— „Една женска усмивка“ — прочете тя на глас. — Хубаво заглавие. — Започна да прелиства страниците с интерес.

— Погледни... тук — казах припряно. — И тук... прочети!

Очите на Бернадет зашариха по редовете, а аз я следях с напрегнато очакване.

— Виж ти — обади се най-накрая тя. — Наистина е малко странна. Но, боже той, може да е рядко съвпадение. Кой знае, може авторът да познава твоя ресторант или пък да е чувал за него. Може би от някой приятел, който се е хранил там по време на командировка в Париж. Нещо такова. И, моля те, не ме разбирай погрешно, ти си изключителна, Орели, но определено не си единствената жена с дълга тъмноруса коса...

— Ами роклята? Какво ще кажеш за роклята? — възразих аз.

— Да, роклята... — Бернадет се замисли. — Струва ми се, че това не е рокля, която да не можеш да си купиш, когато и да е от където и да е. Нали не става въпрос за модел, изработен от Карл Лагерфелд лично за теб? С други думи, може и други жени да имат такава рокля. Или я е видял на някоя витрина, облечена на манекен. Вариантите са хиляди...

Изръмжах недоволно.

— Виж, разбирам защо всичко това те е впечатлило толкова. В първия момент и аз се изненадах.

— Не мога да повярвам, че е случайност — рекох аз. — Просто не мога да повярвам.

— Миличка Орели, всичко на този свят е случайност или съдба, ако щеш. Аз си имам някакво просто обяснение за съвпадението, но то си е лично мое мнение. Едно е сигурно обаче — тази книга ти попадна точно навреме и аз се радвам, че е успяла да отвлече мислите ти в друга посока.

Кимнах, като се чувствах леко разочарована. Бях си представяла някак по-драматична реакция и настоях:

— Но трябва да признаеш, че такава неща не се случва често. Или вече ти се е случвало?

— О, така е — засмя се Бернадет. — Наистина не ми се е случвало подобно нещо.

— И то при положение, че си чела много повече от мен — допълних аз.

— Да, при положение, че съм чела много повече — повтори тя. — Жалко наистина.

Бернадет погледна изпитателно книгата и я завъртя в ръцете си.

— Робърт Милър. Не съм го чувала. Но пък е дяволски хубав този Робърт Милър.

Кимнах.

— И книгата му ми спаси живота. Погледни нещата и от тази страна — побързах да добавя.

Бернадет вдигна поглед.

— Написа ли му това?

— Не, не, разбира се. Поне не директно. Но иначе, да, благодарих му. И го поканих на вечеря в моя ресторант, който — по думите ти — той или вече познава, или е чувал за него. — За снимката нищо не й казах.

— Аха. Това искаш да разбереш, така ли?

— Да. Пък и не е необичайно читател да пише писмо на автора, чиято книга му е харесала. Нали така?

— Ще ми прочетеш ли писмото? — попита Бернадет.

— В никакъв случай — поклатих глава. — Тайна е. Пък и вече го запечатах.

— А изпрати ли го?

— Не. — Чак сега се сетих, че не бях помислила за адреса. — Всъщност как можеш да изпратиш писмо на някой автор?

— Ами можеш да пишеш до издателството и вече оттам ще го предадат на адресата. — Бернадет взе отново книгата. — Я да видим — каза тя и потърси съдържанието. — А, ето го: копирайт издателство „Опал“, улица „Университетска“, Париж. — И отново сложи книгата на кухненската маса. — Никак не е далеч оттук — вметна Бернадет и отпи от кафето си. — Можеш и лично да минеш да предадеш писмото. — Намигна ми. — Така ще пристигне по-бързо.

— Стига глупости, Бернадет! Обаче знаеш ли? Точно това ще направя.

И така, същия ден вечер си направих малка разходка по улица „Университетска“, за да пусна в пощенската кутия на издателство „Опал“ един продълговат плътен пакет. На плика бе написано: До писателя Робърт Милър / издателство „Опал“. Първо щях да пиша само „Издателство Опал, на вниманието на господин Робърт Милър“, но „до писателя“ звучеше някак по-официално. Всъщност достатъчно официален ми се стори и тихият звук, който издаде писмото, когато се приземи от другата страна на голямата входна врата.

Когато изпращаш писмо, винаги започваш нещо. Влизаш в диалог. Искаш да споделиш новини, преживявания и състояния или пък да научиш нещо. В едно писмо винаги участват подател и получател. По правило се очаква отговор — макар да има и прощални писма, — защото написаното е адресирано до жив човек и за разлика от писането в дневник предполага някаква реакция.

Не бих могла да опиша с думи каква точно реакция очаквах на това писмо. Все пак то беше нещо повече от знак на благодарност по повод някоя книга.

Очаквах някакъв отговор — на писмото и на въпросите си, — а перспективата да се запозная с автора, чиято история завършва във „Времето на зрелите череша“, беше вълнуваща. И все пак далеч не толкова вълнуваща, колкото това, което наистина се случи.

[1] Ниски дамски обувки. — Бел.прев. ↑

4.

Адам Голдбърг сякаш бе потънал вдън земя. Не отговаряше на обажданията ми и аз усещах как тревогата ми нараства с всеки изминал час. От по-миналата вечер постоянно се опитвах да се свържа с него. Фактът, че някой е посочил четири различни номера за връзка и ти не можеш да се свържеш с него на нито един от тях, ме изпълваше с омраза към ерата на дигиталните технологии.

В агенцията му в Лондон неизменно се пускаше записът на съобщението, което вече бях научил наизуст. Никой не отговаряше и на служебния му мобилен телефон. Там поне можех да оставя съобщение, пък и операторът допълнително известяваше с есемес за моето обаждане — много утешаващо, няма що! Домашният му телефон иззвъняваше няколко пъти, след което се включваше телефонният секретар, по който чистият глас на шестгодишния син на Адам, Том, монотонно изговаряше:

Здравейте, семейство Голдбърг не са вкъщи. Но не се безпокойте — ще ви се обадим при първа възможноост... Следваше кикот и покашляне, а след това допълнението, че ако случаят е спешен, главата на семейство Голдбърг може да бъде открит на личния си мобилен телефон.

In urgent cases you can reach Adam Goldberg on his mobile... Отново покашляне, после шепот. *What's your mobile number, Daddy?*^[1]

И после детският глас извиква с всичка сила някакъв телефонен номер, за който не съм и чувал. Когато набереш този номер, отново някакъв приветлив автоматичен глас ти съобщава, че абонатът „не е достъпен в момента“. Този път дори не можеш да оставиш съобщение, а направо ти казват да опиташ да се свържеш по-късно. *This number is temporarily not available, please try again later*^[2], се казваше лаконично и аз започвах да скърцам със зъби.

Още на следващата сутрин, вече в издателството, написах имейл до литературната агенция с надеждата, че Адам, където и да се намира, ще прегледа пощата си.

„Драги Адам, опитвам се да се свържа с теб по всички канали. Къде се губиш?! Тук ситуацията е взривоопасна!!! Моля те, обади ти се СПЕШНО, най-добре на мобилния телефон. Става въпрос за нашия писател Робърт Милър, който трябва да дойде в Париж.

Поздрави, твой Андре.“

Минута по-късно пристигна и отговорът и аз с въздишка на облекчение отворих съобщението, което обаче ми нанесе поредния удар:

„Sorry, I’m out of the office. In urgent cases you can reach me on my mobile number.“

За съжаление, не съм в офиса. При спешни случаи можете да се свържете с мен на мобилния ми телефон.

И какво сега? Оставаше номерът, който, ако се обадиш на него, е *temporarily not available*^[3].

И така кръгът се затваряше.

Опитах се да поработя. Преглеждах ръкописи, отговарях на имейли, написах няколко резюмета за кориците на книги, изпих може би сто и петдесетото си еспресо и отново вперих поглед в телефона. Тази сутрин бе звънял доста често, но нито веднъж отсреща не стоеше моят приятел и бизнес партньор Адам Голдбърг.

Най-напред се обадох на Елен Бонвен, френска писателка, много симпатична, но също и много подробна. Тя или се намираше в творчески подем и ми разказваше за всяка идея, отразена върху листа — и ако зависеше от нея, като нищо би ми продиктувала целия ръкопис по телефона. Или пък беше в творческа криза и аз трябваше пламенно да я уверявам, че е велика писателка.

Е, този път беше в творческа криза.

— Чувствам се напълно изпразнена, абсолютно нищо не ми хрумва — жалваше се Бонвен в слушалката.

— О, Елен, винаги казвате така, а накрая все се получава страхотен роман.

— Не и този път — заяви тя с кахърен глас. — Цялата история не струва. Знаете ли какво, Андре? Вчера цял ден седях пред тъпата машина, а вечерта изтрих всичко, което бях написала, защото просто беше ужасно. Плоско и безидейно и бъкано с клишета. Никой не би чел такова нещо!

— О, Елен, това изобщо не е вярно. Вие пишете прекрасно — само прочетете възторжените отзиви на читателите в Амазон. Пък и е съвсем нормално понякога да има спадове. Защо не пробвате един ден да не се занимавате с писане? После идеите сами ще се върнат, ще видите.

— Не. Имам много странно усещане. Никога няма да ми дойде отново вдъхновението. По-добре забравете за този роман... и аз...

— Какви безумия говорите! — прекъснах я. — Искате да захвърлите пушката на метри от финала? Та книгата е толкова добра, че изглежда направо завършена.

— Може би, но добра не е — отвърна упорито тя. — Ще трябва да променя всичко из основи. Или направо да изтрия всичко.

Въздъгнах. Всеки път едно и също с Елен Бонвен. Докато повечето писатели, с които работех, се бояха най-вече от първите страници и им трябваше невероятно много време, за да ги започнат, тази жена обикновено получаваше странни панически атаки, след като вече е готова с три четвърти от ръкописа. Внезапно всичко престава да ѝ харесва, струва ѝ се абсолютна боза, най-лошото, което някога е писала.

— Елен, изслушайте ме. Нищо няма да триете! Изпратете ми каквото сте написали и аз веднага ще го прегледам. И после ще го обсъдим, става ли? Обзалагам се, че пак ще се получи фантастично.

Омайвах я така още десет минути, а после затворих телефона изтощен. Станах и отидох в секретарската стая, където госпожа Пети и госпожица Мирабо си бъбреха нещо.

— Да се е обаждал Адам Голдбърг? — попитах и госпожа Пети, която тази сутрин бе напъхала пицните си форми в пъстра рокля на

едри цветя, ми се усмихна над кафето си.

— Не, господин Шабане — отвърна приветливо тя. — Иначе веднага щях да ви кажа. Само онзи преводач, господин Фавр — имал някои въпроси, но каза, че ще ви потърси по-късно. И... а, да, обади се майка ви и помолите спешно да ѝ звъннете.

— Боже господи! — Вдигнах ръце в знак на самозащита. Когато майка ми помолеше да ѝ звънна спешно, това ми костваше най-малко един час. И никога не беше спешно.

За разлика от мен, добрата жена разполагаше с много време и обичаше да ми се обажда в издателството, защото знаеше, че там винаги има някого на телефона. Когато не можеха да ме открият, тя започваше да си говори с госпожа Пети, защото я намираще за „наистина очарователна“. Бях дал на мама номера си в издателството — за спешни случаи. За жалост, нейната представа за спешен случай доста се различава от моята и тя винаги ми се обажда точно когато бързам за среща или напрегнато редактирам някой ръкопис, който трябва още същия следобед да се предаде за набор.

— Представяш ли си, старият Орбан да вземе да падне от стълбата, докато берял череша, и сега е в болница... Счупване на бедрото! Ти на това как му викаш? Мен ако питаш... трябва ли на неговата възраст изобщо да се катери по дърветата?

— Мамо, моля те! Нямам абсолютно никакво време!

— Боже той, Андре, та ти постоянно бързаш — каза тя и нямаше как да не си отбележа упрека в гласа ѝ. — Мислех, че това те интересува; все пак като дете неведнъж си гостувал на семейство Орбан...

Обикновено тези позвънявания завършваха неприятно. Аз или седях на бюрото си и мълчаливо изчаках разговорът да приключи, докато се опитвах междуременно да работя и толкова често бърках местата на „Аха“ или „О“, че по някое време майка ми избухваше: „Андре, ти изобщо слушаш ли ме?!“ Или пък я прекъсвах наред изречението с едно раздражено „Сега не мога!“ и после трябваше да слушам колко много съм се изнервил и че явно не се храня добре.

И за да не ми се сърди още сто години, се налагаше да обещавам на мама, че същата вечер ще ѝ се обадя от къщи, за да си поговорим „на спокойствие“.

Ето защо бе в интерес на всички изобщо да ме няма в офиса, когато тя позвъни.

— Ако се обади майка ми, кажете ѝ, че съм на заседание и че ще се чуем довечера — предупреждавах всеки път изрично госпожа Пети, само че секретарката бе на страната на мама.

— Но, Андре — та това е вашата *майка*! — казваше тя винаги, когато нарушеше категоричното ми нареждане. И за да ме ядоса още повече, добавяше: — Пък и мисля, че не би ви навредило да бъдете малко по-мил.

— Слушайте, госпожо Пети — казах сега и ѝ хвърлих унищожителен поглед. — Под огромно напрежение съм, така че да не сте посмели... в никакъв случай не ме свързвайте с майка ми. Както и с когото и да е друг, който ще ми губи времето — само с Адам Голдбърг или с някого от неговата агенция. Надявам се, че се изразих ясно!

Красивата госпожица Мирабо ме погледна с големите си очи. Когато през първите седмици я взех под крилото си и търпеливо ѝ обяснявах какво се прави в редакцията, тя ми се усмихваше очарователно и най-накрая каза, че съм приличал на симпатичния английски издател от филмирания трилъър на Джон Льо Каре „Руската къща“ — онзи, с кафявите очи и брадата, — но, разбира се, като по-млад.

Бях доста поласкан. Ами че кой не би искал да прилича на Шон Конъри в ролята му на британски джентълмен издател (като по-млад), който е не само начетен, но и достатъчно хитър, за да разиграва тайните служби. Сега, когато видях смаяния ѝ поглед, нервно прокарах ръка по късо подрязаната си кафява брада. Сигурно ме мисли за някакво чудовище.

— Както желаете, господин Шабане — отвърна остро госпожа Пети. А на излизане долових как каза на госпожица Мирабо: — Сигурно днес е в лошо настроение. Но ако знаете каква възхитителна стара дама е майка му...

Аз затръшнах вратата на кабинета си и се строполих на стола. Взирах се безпомощно в матовото стъкло на компютъра и разглеждах лицето си, което се отразяваше в тъмносинята повърхност. Не, днес изобщо не приличах на добрия стар Шон. Само дето продължавах да

очаквам обаждане от някакъв агент, който, макар и да не притежаваше секретни документи, делеше обща тайна с мен.

Адам Голдбърг беше агент на Робърт Милър. Този сладкодумен и умен англичанин от години ръководеше малка литературна агенция в Лондон и още от първия ни разговор ми направи впечатление на симпатичен човек. Междувременно с него посетихме толкова много панаири на книгата, без да пренебрегваме и забавните вечери в лондонските клубове и франкфуртските барове, че даже успяхме да се сприятелим. Именно той ми показа ръкописа на Робърт Милър и ми го продаде за съвсем незначителен аванс.

Поне такава беше официалната версия.

— Много добре, Андре! — бе извикал господин Монсиняк, когато със свито сърце му съобщих, че договърът е подписан и подпечатан.

— Е, не го вземай толкова навътре — беше казал Адам и се бе ухилил. — Нали искахте някой Стивън Кларк, ето ви го. Авансът ще ви излезе тънко. Освен това спестявате от превод. По-добре не можеше и да стане.

И ето че всичко се подреди добре, но заедно с това растеше и ненаситността. Кой да предположи, че парижкото романче на Робърт Милър ще се продава толкова добре?

Тежко се отпуснах на стола и си спомних как седяхме с Адам по време на онзи Панаир на книгата във Франкфурт в бар „Джимис“ и аз му обяснявах какъв роман търси нашето издателство.

Окрилен от няколко алкохолни студени напитки, бях нахвърлял в груби линии как си го представям и помолих Адам да се огледа за такъв тип роман.

— Съжалявам, но в момента не се сецам за нищо подходящо — бе отвърнал той. А после подхвърли небрежно: — Но планът ти ми харесва. Поздравления. Всъщност защо ти самият не напишеш книгата? А аз ще бъда така любезен да я продам на издателство „Опал“.

И така започна всичко.

Първоначално отхвърлих предложението му със смях.

— Ама че идея, абсурд! Това изобщо не е по силите ми. Аз издавам романи, не ги *пиша*!

— Глупости — беше казал Адам. — Работил си с толкова много писатели, че няма начин да не си научил как стават тези неща. Ти имаш оригинални идеи, добро чувство за хумор, никой не пише толкова забавни имейли като теб, та ти си цял Стивън Кларк.

След още три часа и няколко коктейли „Мохито“ вече имах чувството, че съм Хемингуей.

— Но нали не мога да се подпиша под тази книга с името си — възразих. — Аз работя в това издателство.

— Не е и необходимо бе, човек! Кой в днешно време пише под истинското си име, това да не ти е старата школа. Аз самият познавам неколцина писатели, които пишат под две или три имена за най-различни издателства. Истинското име на Джон Льо Каре е Дейвид Корнуел. И на теб ще ти намерим някой хубав псевдоним — рече Адам. — Какво ще кажеш за Андрю Балънтайн?

— Андрю Балънтайн ли? — Изопнах лице. — „Балънтайн“ не беше ли име на издателство? И освен това Андрю — аз нали се казвам Андре и купувам творбата, — човек би си помислил, че...

— Добре, добре, чакай, сетих се — Робърт Милър! Е, какво ще кажеш? Нормално име, звучи съвсем естествено.

— А ако се разчуе?

— Няма да се разчуе. Ти си пишеш книжлето. Аз го предлагам на вашето издателство, респективно на теб. Ще съставя и договорите. Ще ви бъде предложена добра цена, това винаги работи. Ти ще си получиш своята част, а старият Монсиняк най-после ще си има романа а'ла Стивън Кларк. В крайна сметка всички ще са доволни. Край, дотук, Малки Мук.

Адам чукна чашата си с мохито в моята.

— За Робърт Милър! И неговия роман. Какво, не ти ли се вярва? *Който не рискува, не печели*. Хайде, ще бъде забавно! — Той се засмя като малко момче.

Погледнах седящия пред мен сияещ Адам. Изведнъж всичко ми се стори толкова просто. А и само като си помислех за мизерната заплата и почти изчерпаната си сметка, идеята за допълнителни доходи ми се виждаше все по-примамлива. Колкото и хубава да е

редакторската професия, особено ако си, както е в моя случай, главен редактор, от нея ни най-малко не се забогатява. Мнозина от редакторите, които познавах, работеха в свободното си време и като преводачи или издаваха коледни антологии, за да подобрят ограничените си продажби. Книжният бранш не беше като автомобилния. Затова и лицата от него бяха по-интересни.

Това винаги ми е правело впечатление, когато на някой панаир на книгата се кача на ескалатор и насреща ми заприижда цял полк четящи, унесени в мисли или смеещи се книгомани. Над целия панаир се стеле някакво весело оживление и из залата витаят милиони мисли и истории. Също като в някое живо, умно, весело, суетно, находчиво, екзалтирано, наблюдателно, бърливо и с неспокоен дух семейство. И е истинска привилегия да си част от него.

Разбира се, покрай ярко открояващите се издатели — кои почитани, кои мразени — има и от онзи тип зализани мениджъри, които твърдят, че няма принципна разлика между търговията с кока-кола и търговията с книги — в крайна сметка все е професионален маркетинг, е, може би разликата е само в съдържанието, което те наричат *content*. Но и тези момчета не остават дълго равнодушни към продукта, с който се занимават всекидневно, защото все пак не е все едно дали през ръцете ти минават книги или бутилки кока-кола.

Никъде другаде човек не се сблъсква с толкова много забележителни, умни, интересни, забавни, любопитни и забързани хора. Всички знаят всичко и с израза „Научихте ли най-новата клюка?“ взаимно и под клетва за мълчание си доверяват всички тайни, носещи се из бранша.

Научихте ли най-новата клюка? Мариан Дофин май имала афера с маркетинговия директор фон Гарамон и сега е бременна. Научихте ли най-новата клюка? Издателство „Борани“ е фалирало и още тази година ще бъде продадено на един парфюмериен концерн. Научихте ли най-новата клюка? Редакторите на издателство „Опал“ вече сами си пишат книгите и този Робърт Милър е французин, ха-ха-ха!

Усетих как помещението се завърта около мен. Тогава сигурно още съм пушел, защото в три сутринта бар „Джимис“ се беше превърнал в своеобразна упоителна смесица от дим, питиета и гласове.

— Но защо трябва да е английско име, много сложно ще стане така — казах с отпаднал глас.

— О, Анди, хайде! Нали в това е тръпката! Парижанин да пише за Париж — кого ще впечатлиш с това. Не, не, трябва да си имаме истински английски писател, който да отговаря на всички клишета. Британски хумор, ексцентрично хоби, най-добре да е привлекателен ерген с кученце. Направо си го представям. — Той кимна. — Робърт Милър е супер, повярвай ми.

— Доста умно измислено — впечатлих се аз и си взех шепа печени солени бадеми.

Адам изтръска пепелта от пурата си и доволно се облегна назад в креслото. *It's not clever — it's brilliant*^[4] — каза той, като се стараяше, подобно на любимия си герой принц Роло от едноименния анимационен мултипликационен филм, да прави това цели десет минути.

Оставаше историята. Започнах да пиша книгата, което се оказа по-лесно, отколкото си представях. Адам изготви договорите и дори изфабрикува снимка на автора — образа на брат му, който бе с две години по-голям от него; добродушният зъболекар от Девъншир едва ли е прочел и пет книги през целия си живот, а сега повече или по-малко подробно — по-скоро по-малко, отколкото повече — трябваше да му се обясни, че е автор на роман. *How very funny*^[5] било всичко, което казал, след като Адам му изложил плана.

Дали този сговорчив човек би счел за също толкова забавно и това, че трябва да дойде в Париж, за да разговаря за книгата си с журналисти, както и да проведе литературно четене — по този въпрос бях доста скептичен. Познаваше ли той изобщо града, който, според биографията му, го влечеше? Или никога не е излизал от заспалия Девъншир? Беше ли в състояние да говори, или да чете пред хора? Ами ако имаше говорен дефект и категорично отхвърли идеята да бъде подставено лице? Чак сега се сетих, че изобщо не познавам брата на Адам, знаех само, че е Везни с асцендент Везни (и поради това, според Адам, бил самата уравновесеност) и чистокръвен зъболекар (каквото и да значеше това). Така и не бях запомнил истинското му име. Естествено, за него знаех като за Робърт Милър.

— Мътните да те вземат! — засмях се отчаяно и проклетх онази вечер, в която се роди този безумен план. *It's not clever — it's brilliant!*, изимитирах приятеля си. Да, това си беше най-брилянтно откачената

идея, която изобщо някога бе хрумвала на умния Адам, а сега всичко излизаше от контрол и от своя страна ме караше да откачам.

— Какво да правя, какво да правя? — мърморех аз и се взирах като хипнотизиран в монитора, който междувременно бях включил и по него се редяха пейзажи от приказните карибски плажове. Как ми се искаше сега да бъда далеч, далеч от тук, излегнал се на един от белите шезлонги под палмите, с мохито в ръка и с часове да рея погледа си в празното синьо небе.

На вратата колебливо се почука.

— Какво пак — извиках неволно и се изправих на стола.

Госпожица Мирабо влезе плахо в стаята. Тя носеше дебел сноп напечатана хартия и ме гледаше така, сякаш бях човекоядец, закусващ с руси момиченца.

— Извинете, господин Шабане, не исках да ви безпокоя.

Господи, трябва да се стегна!

— Не, не, не ме безпокойте... заповядайте! — Опитах да се усмихна. — Какво има?

Тя се приближи и сложи товара си върху бюрото ми.

— Това е италианският превод, който ми възложихте миналата седмица за редакция. Готов е.

— Чудесно, чудесно, по-късно ще го прегледам. — Взех купа и го преместих настрани.

— Преводът е много добър. Нямах много работа по него.

Госпожица Мирабо сложи ръце на гърба си и остана неподвижна в стаята.

— Радвам се да го чуя — казах аз. — Явно сте имали късмет.

— Опитах да пиша и текстове за корици. Най-отгоре са.

— Чудесно, госпожице Мирабо. Благодаря. Много ви благодаря.

Прелестна руменина обагри красивото ѝ сърцевидно лице. После каза ненадейно:

— Много съжалявам, че сте толкова разстроен, господин Шабане.

Боже мой, колко е мила! Покашлях се.

— Не е чак каквото изглежда — отвърнах с надеждата да прозвуча така, сякаш всичко е под контрол.

— Май никак няма да е лесно с този Милър. Но вие ще успеете да го убедите. — Тя се усмихна ободрително и тръгна към вратата.

— Със сигурност. — За миг забравих, че проблемът ми не е Робърт Милър, а фактът, че той изобщо не съществува.

Стана така, както очаквах. Тъкмо когато отворих сандвича си с шунка и лакомо го ухапах, телефонът иззвъня. Грабнах слушалката и се опитах да прехвърля несдъвканата хапка към едната буза.

— Хм... да? — попитах.

— Обажда се някаква дама. Казва, че търси Робърт Милър. Да ви свържа ли? — Беше мадам Пети, очевидно все още обидена.

— Да, да, разбира се — преглътнах аз и се опитах някак да наместя хапката в устата си. — Това е асистентката на Голдбърг, свържете ме, свържете ме! — Понякога госпожа Пети не можеше да събере две и две.

Нещо пропука в слушалката и после чух как женски глас задъхано попита:

— С господин Андре Шабане ли говоря?

— На телефона — отвърнах, вече преглътнал хапката. Забелязал съм, че асистентките на Адам винаги са с много приятни гласове. — Радвам се, че толкова бързо се свързахте с мен, трябва спешно да говоря с Адам. Къде изобщо се е дянал той?

Дългата пауза отсреща ме подлудяваше. Внезапно почувствах ледени тръпки, когато си спомних ужасяващата история от миналата есен за един американски агент, който на път за Панаира на книгата получил инсулт и се свлякъл на стълбите в коридора си.

— Всичко с Адам е наред, нали?

— Ааа... Всъщност... За съжаление, нямам никаква представа. — Гласът звучеше някак безпомощно. — Аз търся Робърт Милър.

Сигурно бе прочела имейла ми до Адам. Дватама се бяхме уговорили да не казваме на никого за нашата малка тайна и се надявах, че той спазва уговорката.

— Точно затова трябва спешно да говоря с Адам — отвърнах внимателно. — Както вероятно вече знаете, налага се Робърт Милър да дойде в Париж.

— Ах! — зарадва се гласът. — Това е чудесно! Не, не знаех. Кажете... получихте ли писмото ми? Дано не съм сбъркала, че го

пуснах ей така. Ще бъдете ли така любезен да го препратите на Робърт Милър? Да знаете, че е ужасно важно за мен!

Имах чувството, че съм като Алиса в Страната на чудесата, тръгнала след белия заек.

— Какво писмо? Не съм получавал никакво писмо — обърках се аз. — Всъщност вие от агенция Голдбърг Интернешънъл ли сте?

— О, не. Обажда се Орели Бреден. Не съм от агенция. Мисля, че е станала грешка. Бях помолила да ме свържат с редактора, отговарящ за Робърт Милър — обясни гласът любезно и твърдо.

— На телефона е. — Усетих как разговорът започва да се повтаря. Не познавах никаква Орели Бреден. — Е, госпожо Бреден. Какво мога да направя за вас?

— Вчера вечерта изпратих едно писмо за Робърт Милър и искам само да се уверя, че е пристигнало при вас и ще му бъде предадено.

Най-после разбрах. Тези вестникари не си губят времето.

— А, разбирам... вие сте дамата от „Фигаро“, така ли? — Насилих се да се засмея.

— Не, господине.

— Да, но... коя сте тогава?

Отсреща се чу въздишка.

— Орели Бреден, вече ви казах.

— Така?

— Писмото — повтори нетърпеливо гласът. — Бих искала да предадете писмото на господин Милър.

— За какво писмо говорите? Не съм получил никакво писмо.

— Не може да бъде! Та нали вчера лично го донесох. Един бял плик. Адресиран до писателя Робърт Милър. Трябва да сте го получили! — Гласът бе все така настойчив и аз на свой ред изгубих търпение.

— Чуйте, госпожо, след като съм ви казал, че няма писмо, би следвало да ми повярвате. Може още да не е пристигнало — когато пристигне, с удоволствие ще го предадем. Така става ли?

Предложението ми сякаш не я въодушеви особено.

— Тогава може ли да ми дадете адреса на Робърт Милър? Евентуално имейл, на което да се свържа с него?

— Съжалявам, по принцип не даваме адресите на авторите. Те също имат право на личен живот.

Божичко, какво си въобразява тази жена?

— Не може ли да направите изключение? Наистина е важно.

— Какво имате предвид, като казвате *важно*! По какъв начин сте свързана с Робърт Милър? — попитах недоверчиво. Беше ми странно да задавам такъв въпрос, но последвалият отговор беше още по-странен:

— Ами де да знаех... Знаете ли, прочетох книгата му... наистина страхотна книга... и там имаше някои неща, които... ами... бих искала да задам няколко въпроса на автора... и да му благодаря... той, така да се каже, ми спаси живота...

Втрещих се невярващо в слушалката. Тази жена определено не е добре с главата. Може да е някоя от онези откачени читателки, които безмилостно се увесват на врата ти и във възторжения си ентузиазъм пишат неща като: „Трябва непременно да се запозная с теб!“, „Мислиш също като мен!“, или „Искам дете от теб!“

Е, признавам, че такива изказвания в писмата на читателки до Робърт Милър — т.е. до мен — не е имало, поне досега. Но са ми предавали възторжени бележки, които да му „препратят“. С други думи, бях ги прочел и понеже самолюбието ми не ми позволяваше просто да ги изхвърля, ги запращах в най-отдалечения ъгъл на стоманения си шкаф.

— Вижте — казах аз. — Това страшно много ме радва. Но все пак няма да ви дам адреса. Ще трябва да се задоволите с моите услуги. Това е положението.

— Но пали казахте, че не сте получили писмото ми. Как ще му го предадете? — попита гласът със смесица от непокорство и отчаяние.

Идеше ми да разтърся този глас, само че, за съжаление, гласовете по телефона имат свойството да не могат да бъдат разтърсвани.

— Госпожо — как ви беше името?

— Бреден. Орели Бреден.

— Госпожо Бреден — опитвах се да звуча спокойно, — веднага щом това писмо пристигне и пощенската ми кутия, ще го предам. Съгласна ли сте? Може би не още днес или утре, но ще имам грижата. А сега, за съжаление, се налага да затварям. Трябва да свърша куп неща, които, макар и да са несравними по важност с вашето писмо, все пак очакват да се заема с тях. Приятен ден ви желая.

— Господин Шабане?! — извика бързо гласът.

— Още съм на телефона — отвърнах начумерено аз.

— Какво ще правим, ако писмото се е загубило? — Гласът леко трепереше.

Прокарах нервно ръка по косата си. Пред вътрешния ми взор се появи възрастна дама с разчорлена коса, разполагаща с много време, която с деликатни пръсти проследява ред по ред върху страницата и тихичко си шепне.

— Тогава, скъпа ми госпожо Бреден, просто ще напишете още едно писмо. Така че: приятен ден.

Мен ако питате, може и още сто писма да напишете, мислех си язвително аз, докато затръсвах слушалката на телефона. Никое няма да пристигне до местоназначението си.

Едва затворил телефона, вратата на кабинета ми се отвори и госпожа Пети подаде глава.

— Господин Шабане! — каза тя укорително. — Господин Голдбърг вече два пъти се опитва да се свърже с вас, но телефонът ви все дава заето! В момента е на линия, може ли...

— Да! — изкрещях аз. — Господи, да!

Моят приятел Адам, както винаги, беше спокоен като будист.

— Най-последно благоволи да се обадиш — нахоках го, когато чух в слушалката неговото безгрижно: *Hi-Andy-how-is-it-going?*^[6] — Къде изобщо се запия?! Имаш ли представа какво става тук? Аз въртя като откачен, а ти не вдигаш нито един от проклетите си телефони. Изобщо агенцията ти още ли я има? Всеки ме тормози с този загубен Милър. Пощурели бабки се обаждат тук и искат адреса му. Монсиняк си иска литературното четене. „Фигаро“ си иска статията. И знаеш ли какво ще стане, ако старият разбере, че няма никакъв Милър?! Ще се наложи просто да си стегна куфарите!

Трябваше да си поема въздух и Адам използва възможността да се включи в разговора.

— *Calm down, my friend*^[7] — каза той. — Всичко ще се нареди. Но първо се успокой. Не знам откъде да започна да ти отговарям.

Изръмжах в слушалката.

— Така... бях за няколко дни в Ню Йорк и посетих някои издателства. Карол беше с мен, а Гретхен за нещастие се натровила с

миди и затова в агенцията не е имало никого. Семейството ми използва възможността да отиде при баба в Брайтън. Ема си взе личния мобилен телефон, но си забрави зарядното. А моят телефон от време на време пиукаше, може и връзката да е била лоша, за всеки случай съобщенията ти идваха така накъсано, че изобщо не разбрах за какво става въпрос. Законът на Мърфи — типично.

— Законът на Мърфи ли? — попитах. — Ама че оправдание!

— Не се оправдавам. Понякога като не върви, просто не върви. Това е законът на Мърфи. Но не се тревожи, Анди! Първо, няма да си стягаш куфарите. И второ, ще измислим някакво решение.

— Искаш да кажеш: ти ще измислиш решение. Ти трябва да убедиш брат си, зъболекаря, да се довлече в Париж и два дни да се прави на Робърт Милър. Нали идеята за снимката беше твоя. Аз не бях съгласен да се слага снимка, помниш ли? Но ти не миряса с тъпите си подробности. Снимка, куче, вила, хумор. „Живее с малкото си куче Роки в една вила. *Роки!*“ Все едно я плюеш тази дума. Кой си кръщава кучето Роки? Това е направо откачено!

— За англичаните е съвсем нормално — настоя Адам.

— Аха. Добре тогава! Чудесно. А относно самия него, брат ти? Искам да кажа... той има ли чувство за хумор? Може ли да се изразява добре? Мислиш ли изобщо, че ще го убедиш?

— О... *well*^[8]... предполагам... — рече Адам и аз долових леко колебание в гласа му.

— Какво? — заекнах. — Само не ми казвай, че е заминал за Южна Америка.

— О, не! Той никога не би се качил на самолет. — Адам отново млъкна и аз усетих, че безгрижието му се изпари.

— Е... и? — не се отказвах.

— *Well* — повтори той. — Има само едно нищожно проблемче...

Изстенах и се запитах дали пък нашият неавтор не се е споминал междуременно.

— Брат ми не знае нищо за книгата — добави спокойно Адам.

— *Какво?* — извиках аз, което, ако бе написано в роман, щеше да е с размер на шрифта поне сто дваисет и пет. — Ти не си му казал? Имам предвид — това е шега, нали? — Не бях на себе си.

— Не, не е шега — отвърна кратко Адам.

— Но ти нали твърдеше, че той бил казал *How very funny* — нали това му бяха думите!

— Ами, ако трябва да съм честен, това бяха моите думи — разкая се Адам. — Тогавя нямаше причина да му разказвам всичко. Книгата не е излизала в Англия. Пък и... брат ми не чете такива неща. Чете най-вече специализирана литература за новостите в техниката, свързана с имплантациите.

— Господи, Адам! Вбесява ме спокойствието ти! Ами снимката? Нали има снимка.

— А това ли! Всъщност Сам си пусна брада — никой няма да го познае на снимката.

Адам винаги намираше изход от ситуацията. Аз обаче — не.

— Удивително! *How very funny!* — извиках извън себе си. — И сега? Ще може ли пак да си обръсне брадата? Ако изобщо е готов да се включи в целия този фарс. При положение че досега дори дума не си му споменал? О, боже! О, боже! Това не може да е истина! Пфу! Сега вече се насадихме! Край! Най-добре веднага да започна да си стягам куфарите.

Погледът ми се плъзна по пълните с книги рафтове и по купчината ръкописи, които така и нямаше да прегледам. По големия плакат за изложението на Бонар в Гран Пале, на който имаше весел южнофренски пейзаж. По малката бронзова статуетка на бюрото ми, която си бях донесъл от Вила Боргезе в Рим и която представляваше превръщането на красивата Дафне, бягаща от Аполон, в дърво.

Може би и аз ще се превърна в дърво, помислих си, само че не докато бягам от някой бог, а докато се спасявам от един разярен Жан-Пол Монсиняк.

„Имате добри очи — каза ми той, когато ме назначаваше. — Такъв открит, честен поглед. Е, добре! Харесвам хора, които те гледат в очите.“

Погледът ми продължи да се мести към кокетния прозорец с белите первази и двойните стъкла, през които се виждаше острието на църквата „Сен Жермен“ над покривите на другите къщи, а в пролетните дни — и късче синьо небе. Въздъхнах дълбоко.

— Не се тревожи, Андре — чувах някъде отдалеч гласа на Адам Голдбърг. — Ще измислим нещо.

„Ще измислим нещо“ очевидно беше неговият девиз. Но не и моят. Поне не в този момент.

— Сам ще ми направи тази услуга — продължи Адам, без да обръща внимание на умълчаването ми. — Той наистина е мило момче и ще ни съдейства, ако го помоля, бъди сигурен. Още довчера ще му се обадя и ще му обясня всичко. Става ли?

Навивах мълчаливо кабела на телефона около пръста си.

— Кога трябва да сме готови? — попита Адам.

— В началото на декември — избоботих аз, докато разглеждах увития си пръст.

— О, значи имаме повече от две седмици! — извика възторжено Адам — за мое най-голямо учудване.

Според мен времето ни притискаше. Според него — беше предостатъчно.

— Ще ти се обадя веднага след като се свържа с брат си. Няма причина да се паникьосваме — успокояваше ме той. След което моят приятел англичанин приключи разговора с лека вариация на любимото си изречение. — *Don't worry*^[9]. Ще се оправим!

До края на деня не се случи нищо особено. Опитах се да поработя по ръкописите върху бюрото си, но не можах да се съсредоточа.

Габриел Мерсие мина по някое време и с важно изражение ме уведоми, че господин Монсиняк, след като прочел романа на италианеца, притежаващ сладоледен бар (начало — среда — край), не виждал надежда от него да излезе някоя Дона Леон. „Един прописал собственик на сладоледен бар би било страшно оригинално, нали? — бил казал презрително шефът. — Ако питате мен, посредствена проза. Никакво напрежение! Истинско безочие е да иска толкова много пари. *Тези американци са луди!*“ Така мислеше и госпожа Мерсие, която от около двайсет и пет години споделяше мнението на издателя, от което можеше да се заключи, че ръкописът ще бъде отхвърлен.

Към пет и половина влезе госпожа Пети с няколко писма и договори, които трябваше да се подпишат. После любезно ми пожела приятна вечер и си тръгна с указанието, че днешната поща е в стаята на секретарките.

— Да, да — кимнах разбиращо. В добрите дни госпожа Пети ми носеше лично пощата на бюрото. Обикновено ме питаше и дали искам едно хубаво кафе. („Какво ще кажете за едно хубаво кафе, господин Шабане?“) Когато обаче ми се сърдеше, както днес, естествено, не ми се полагаше тази двойна привилегия. Госпожа Пети беше не само снажна секретарка с огромни гърди за парижките стандарти. Тя беше жена с принципи.

Обикновено идвах в издателството към десет сутринта и оставах до седем и половина. Обедните почивки бяха разтегливо понятие, особено когато отивах на обяд с някой автор, тогава съм откарвал и до три часа.

Господин Шабане има работна среща, казваше госпожа Пети делово, когато някой я питаше за мен. Чак след пет часа ставаше по-спокойно в иначе оживеното издателство „Опал“ и можеше да свършиш нещо важно. Времето летеше и когато имах много работа, така се отнасях, че не усещах кога е станало почти девет. Днес реших да си тръгна по-рано. Денят беше уморителен за мен.

Изключих стария радиатор под прозореца, прибрах ръкописа от госпожица Мирабо в старата си чанта, дръпнах малката месингова верижка, която висеше от тъмнозелената настолна лампа и угасих светлината.

— Достатъчно за днес — измърморих и затворих след себе си вратата на кабинета. Но според великия божествен план краят на деня ми бе отложен с още малко време.

— Извинете — спря ме гласът, който същия следобед ми беше скъсал нервите. — Може ли да ми кажете къде да намеря господин Шабане?

Тя стоеше пред мен като изникнала изпод земята. Но това не беше някоя упорита осемдесетгодишна бабка, която да ме тормози със своето най-вероятно изгубило се, писмо. Притежателката на „гласа“ беше млада стройна жена с тъмнокафяво вълнено палто и кожени ботуши. Около врата ѝ небрежно бе увит плетен шал.

Дългата ѝ коса се разстиляше по раменете и леко проблесна като разтопено злато, когато тя гневно пристъпи към мен.

Погледна ме въпросително с тъмнозелените си очи.

Беше четвъртък вечерта, малко преди шест и половина, и ми се стори, че имам дежа вю, което в първия момент не можах да определя.

Заковах се на място и загледах втренчено силуета с тъмнорусата коса, сякаш бе привидение.

— Търся господин Шабане — повтори тя сериозно. И после се усмихна. Сякаш слънчев лъч се стрелна по коридора. — Знаете ли дали е още тук?

Боже мой, тази усмивка ми беше толкова позната! Преди около година, година и половина сякаш я бях виждал. Това беше онази омагьосваща усмивка, с която започваше романът ми.

Така е с историите. Откъде вземат авторите своите истории? Може би те просто дремят в тях и при определени обстоятелства излизат наяве? Или пишещите си ги улавят от въздуха? Дали описват живота на реални лица?

Кое е вярно и кое — измислено? Кое е било и кое не е било? Влияе ли въображението върху действителността? Или действителността върху въображението?

Дейвид Шригли, илюстратор и аниматор, беше казал веднъж: „Ако хората ме попитат откъде черпя идеи, ще им кажа, че не знам. Това е тъп въпрос. Защото, ако знаех откъде черпя идеите си, те не биха били мои идеи. Биха били идеи на другого и все едно съм му ги откраднал. Идеите не идват отникъде, те просто се раждат в главата. Може би идват от Бог или от тъмните сили, или пък от нещо съвсем друго.“

Що се отнася до моята теория, хората, пишещи романи или разказващи ни нещо, се делят на три големи групи.

Едните пишат изцяло за себе си — някои от тях попадат в голямата литература.

Другите имат завиден талант да измислят истории. Както си пътуват във влака и гледат през прозореца, внезапно им хрумва идея.

Има още една група писатели — тази на импресионистите. Тяхната дарба се състои в това, че намират истории.

Те бродят с отворени очи по света и берат ситуации, настроения и сценки, подобно на черешки от дърветата.

Един жест, една усмивка, начинът, по който някой прокарва ръка по косата си или си завързва обувките. Моментно възприятие, зад което се крият цели истории. Картини, които се превръщат в разказ.

Виждате двойка влюбени да се разхожда в прохладната вечер из Булонския лес и започвате да разсъждавате къде ли ще ги отведе животът. Сядате в кафето и наблюдавате как две приятелки възбудено разговарят. Още не знаете, че едната скоро ще умре, а другата ще бъде предадена от приятеля си. Питате се закъде ли пътува жената с тъжните очи, седнала в метрото и оборила глава на прозореца.

Стоите пред киното на опашката за билети и случайно долавяте невероятно свеж разговор между касиерката и двойка много възрастни съпрузи, които питат дали има намаление за студенти — по-добро от това не би могло да се измисли! Виждате светлината на пълната луна, която като сребриста локва се разлива върху света и сърцето ви се пълни с думи.

Не знам дали изобщо имам правото да се нарека автор. Наистина, написал съм едно романче, но моето участие в създаването му е много малко. Аз също се причислявам към хората, които намират своите истории.

Така и тогава намерих героинята на своя роман в един малък ресторант.

Още си спомням с подробности — в онази пролетна вечер се разхождах сам по „Сен Жермен“, където хората бяха насядали пред ресторантите и кафенетата, после свърнах по една уличка, която ме привлече с нещо. Тогавашната ми приятелка искаше огърлица за рождения си ден и възторжено ми бе описала едно бижутерийно магазинче на израелската дизайнерка Михал Негрин, което се намирало на улица „Принцес“. Аз го открих и малко по-късно си тръгнах оттам с умилително шарено пакетче и после — някак си, без да съм подготвен за това — намерих Нея!

Тя стоеше зад стъклото на ресторанта, голям не повече от една всекидневна, и разговаряше с някакъв гост, който седеше на дървена масичка с покривка на червено-бели карета с гръб към мен. Меката жълта светлина караше дългата ѝ до раменете коса да проблясва така, че при всяко движение лъчите пробождаха окото ми.

Стоях неподвижен и попивах всяка подробност от тази млада жена. Семплата дълга зелена рокля от фина коприна, която тя носеше

естествено, като римска богиня на пролетта, и чиито широки презрамки показваха раменете ѝ. Докато говореше, жената жестикулираше грациозно с дългите си пръсти.

Видях как посегна към шията си и се заигра с огърлица от изящни млечнобели перли, която завършваше с голяма стара камея.

В следващия миг вдигна поглед и се усмихна.

Тази усмивка ме омагьоса и ме изпълни с радост, макар и съвсем да не бе предназначена за мен. Стоях пред прозореца като воайор и не смеех да дишам — толкова съвършен ми изглеждаше този миг.

После вратата на ресторанта се отвори, наизлизаха смеещи се хора на улицата и мигът се стопи, красавицата се обърна и изчезна, а аз отминах.

Никога по-рано, а и по-късно, не съм отсядал в този малък уютен ресторант, чието име ми звучеше толкова поетично, че не ми оставаше нищо друго, освен да го избира за финал на романа си — във „Времето на зрелите череша“.

Приятелката ми си получи своята блестяща огърлица. Малко по-късно ме напусна.

Остана ми само усмивката на една непозната, която ме вдъхновяваше и окриляваше. Кръстих я Софи и я изпълних с живот. Въвлякох я в измислена от мен авантюристична история.

И ето че сега тя стоеше пред мен и аз най-сериозно се запитах дали все пак не е възможно герой от роман да се превърне в човек от плът и кръв.

— Господине? — В гласа прозвуча тревожна нотка и духът ми се върна в коридора на издателство „Опал“, където все още телом стоях пред затворената врата на кабинета си.

— Извинете, госпожице — помъчих се да овладя объркването си. — Бях се замислил. Какво казахте?

— Искам да говоря с господин Шабане, ако е възможно — повтори тя.

— Ами... вече говорите с него — отвърнах и по изненаданото ѝ изражение разбрах, че си е представяла по друг начин човека, който само преди няколко часа се бе държал толкова неприветливо по телефона.

— О — каза тя и изящните ѝ тъмни вежди се вдигнаха нагоре. — Вие сте значи! — Усмивката ѝ изчезна.

— Да, аз съм — повторих малко глуповато.

— Значи с вас говорихме по телефона днес следобед. Аз съм Орели Бреден, помните ли? Онази с писмото до вашия автор... господин Милър. — Тъмнозелените ѝ очи ме гледаха с упрек.

— Да, спомням си. — Имаше дяволски красиви очи.

— Сигурно сте учуден, че ви се изгърсих така?

Какво трябваше да отговоря? Градусът на учудването ми бе нараснал поне хиляда пъти повече, отколкото можех да си представя. Защото наистина граничеше с чудо това, Софи, героинята на моя роман, внезапно да се появи пред мен и да ми задава въпроси. Тя е жената, която същия следобед искаше от мен адреса на автора (какъвто изобщо не съществуваше!), защото моята книга (точно така, моята книга!) ѝ била спасила живота. Как можех да ѝ обясня всичко това? Самият аз бях объркан и имах чувството, че всеки момент от ъгъла ще изскочи някой триумфиращ телевизионен шегаджия, който с пресилена веселост ще ми извика: *You are in Candid Camera, hahaha!* [10]

И така, аз продължавах да се вирам в нея и изчаквах мислите ми да се подредят.

— Ами... — покашля се жената. — Понеже днес по телефона... — тя направи внезапна пауза — бяхте толкова нетърпелив и припрян, си помислих, че може би е по-добре да мина лично.

Това бяха думите, които освободиха достъпа на съзнанието ми до действителността. Удивително бе, че я познавах само от пет минути, а вече я чувах да говори като *мама!* Веднага излязох от кататоничната си хипноза.

— Вижте, госпожице, днес имах много грижи на главата. Но не съм бил припрян, нито нетърпелив!

Тя ме погледна замислено, после кимна:

— Така е. Ако трябва да съм честна, бяхте по-скоро *неприветлив*. Питам се дали всички редактори са толкова неприветливи, или това е ваша особеност, господин Шабане.

Аз се усмихнах закачливо.

— В никакъв случай. Просто се опитваме да си вършим работата, но за съжаление понякога ни пречат, госпожице... — Отново

забравих името ѝ.

— Бреден. Орели Бреден. — Тя ми протегна ръка и пак се усмихна.

Аз я поех и в същия миг се запитах какво ли би било, ако можех да задържа тази ръка (и ако е възможно не само ръката) за по-дълго от необходимото. После я пуснах.

— Е, госпожице Бреден, все пак се радвам, че вече ви познавам лично. Човек не среща всеки ден толкова заинтересовани читателки.

— Дали междуременно не сте намерили писмото ми?

— О, да! Разбира се — излъгах и кимнах. — То си лежеше спокойно в пощенската ми кутия.

Какво пък толкова? Това писмо или наистина е в пощенската ми кутия, или ще бъде там утре или вдругиден. И понеже така и нямаше да види бял свят, резултатът щеше да е един и същ. Това чудно читателско писмо нямаше никога да достигне адресата си, а в най-добрия случай щеше да отиде в дъното на стоманената ми каса.

Усмихнах се доволно.

— Значи ще можете да го предадете на Робърт Милър — каза тя.

— Разбира се, госпожице Бреден, не се безпокойте. Писмото ви е в сигурни ръце, все едно вече е при получателя си. Въпреки това...

— Въпреки това? — повтори обезпокоено тя.

— Въпреки това на ваше място не бих възлагал особени надежди. Робърт Милър е изключително затворен, да не кажа труден човек. Откакто жена му го напусна, той живее усамотено в малката си вила. Посветил е цялото си сърце на кученцето си... Роки — разказах аз.

— О! Колко тъжно.

Кимнах съчувствено.

— Да, наистина е много тъжно. Робърт винаги е бил малко особен, но сега... — Въздъгнах дълбоко и убедително. — Тъкмо се опитваме да го доведем за една инициатива с „Фигаро“, но имам слаба надежда.

— Странно, не се бях замислила за тона. Романът му е толкова... толкова жизнен и духовит — каза замислено тя. — Вие познавате ли лично господин Милър? — Госпожицата за първи път ме погледна с интерес.

— Ами... — покашлях се многозначително. — По-скоро може да се каже, че аз съм един от малцината, които наистина познават Робърт Милър. Все пак сме работили заедно над неговата книга и той много ме цени.

Госпожица Бреден изглеждаше впечатлена.

— Получила се е страхотна книга. — После добави: — Ах, наистина много ми се иска да се запозная с този Милър. Не мислите ли, че все пак има някакъв шанс да ми отговори?

Тя трепна с рамене.

— Какво да ви кажа, госпожице Бреден? Не вярвам, но всъщност само един Господ знае.

Тя се заигра с ресните на шала си.

— Знаете ли... това не е читателско писмо в истинския смисъл на думата. Ще отнеме много време, ако започна да ви разказвам, господин Шабане, пък и наистина не е ваша работа, но господин Милър много ми помогна в една тежка ситуация и искам да му изкажа благодарността си, разбирате ли?

Кимнах и вече нямах търпение да претърся пощенската си кутия и да прочета какво е казала госпожица Орели Бреден на Робърт Милър.

— Ами нека изчакаме тогава — подех по соломоновски аз. — Или както казват англичаните, да прием по един чай и да изчакаме.

Госпожица Бреден сбърчи лице в странно отчаяние.

— Аз обаче не обичам да чакам — заяви тя.

— То кой обича — отвърнах разбиращо и вече имах чувството, че съм овладял ситуацията. Беше ясно като бял ден, че само след няколко седмици аз ще бъда този, който ще очаква отговор от една разгневена жена с тъмnozелени очи, която присъства в романа до последното му изречение. А заедно с това — и в живота ми!

— Може ли да ви дам визитката си? — попита госпожица Бреден и извади от кожената си чанта малка бяла картичка с две червени черешки. — В случай че Робърт Милър все пак дойде в Париж. Ще бъде много мило от ваша страна да ми се обадите. — Тя ме погледна някак съзаклятнически.

— Да, оставете я за контакти. — И мислено добавих, че в този момент не искам повече от това. Нищо, че то бе предназначено по понятни причини за Робърт Милър. Вече имах чувството, че мразя този човек. Взех визитката и едва прикрих изненадата си. „Времето на

зрелите череши“, прочетох полугласно. — О... вие работите в този ресторант?

— Аз притежавам този ресторант — отвърна тя. — Знаете ли го?

— Ааа... не... да... всъщност не — запелтечих. Трябваше да внимавам какво говоря. — Това не е ли... не е ли ресторантът, за който се говори в романа на Милър? Я, ха-ха, какво съвпадение!

— Съвпадение ли? — Тя ме изгледа пронизително и в момент на паника се запитах дали изобщо знае нещо. Не, това е невъзможно! Напълно невъзможно! Никой, освен Адам и мен не знае, че Робърт Милър и Андре Шабане са едно и също лице.

— Довиждане, господин Шабане. — Преди да тръгне, тя ми се усмихна още веднъж. — Може би с ваша помощ скоро ще разбера.

— Довиждане, госпожице Бреден. — На свой ред се усмигнах и аз, с надеждата тя никога да не разбере. Още по-малко пък с моя помощ.

[1] Кой е номерът на мобилния ти, тате? (Англ.) — Бел.прев. ↑

[2] Този номер е временно недостъпен, моля, опитайте по-късно (англ.). — Бел.прев. ↑

[3] Временно недостъпен (англ.). — Бел.прев. ↑

[4] Не е умно — брилянтно е! (Англ.). — Бел.прев. ↑

[5] Колко забавно (англ.). — Бел.прев. ↑

[6] Здравсти, Анди! Какво става? (Англ.). — Бел.прев. ↑

[7] Спокойно, спокойно, приятелю (англ.). — Бел.прев. ↑

[8] Ами (англ.). — Бел.прев. ↑

[9] Не се безпокой (англ.). — Бел.прев. ↑

[10] Снимахме ви, ха-ха-ха! (Англ.) — Бел.прев. ↑

5.

— Милър — каза Бернадет. — Милър... Милър... Милър. — Тя седеше приведена над компютъра си и въвеждаше името Робърт Милър. — Да видим какво пише за него в гугъл.

Отново беше понеделник, а през уикенда имаше толкова работа в ресторанта, че няхах време да се отдам на любимото си занимание — търсене и намиране на Робърт Милър.

В петък имахме две големи компании — един рожден ден с много песни и веселие и една група доста развеселени колеги, които вероятно още през ноември си празнуваха фирменото коледно парти и няхаха никакво намерение да си тръгват.

Жаки псуваше и изнемогваше, защото Пол, главният готвач, се беше разболял и сега той трябваше да поеме цялата тази батарея.

Освен това никой от гостите не желаше ястие с риба. Всички си поръчваха ала карт и Жаки ми надуваше главата, че съм купила толкова много съомга, от която няма как да се отърве.

Само че мислите ми бяха съвсем другаде. Те се въртяха около хубавия англичанин, който бе точно толкова самотен, колкото и аз.

— Представяш ли си, жена му го е напуснала, но поне му е останало кученцето — разказах аз на Бернадет, когато й звъннах същия следобед. Лежах на дивана си с книгата на Милър в ръце.

— Не, скъпа. Това е само играчка за самотните сърца. Той е бил напуснат и ти си напусната. Той харесва френската кухня и ти харесваш френската кухня. При това е писал за твоя ресторант, а като нищо и за самата теб. Тук мога само да кажа: *Добър апетит!* — пошегува се тя. — Още ли не ти се е обадил твоят тъжен англичанин?

— Виж какво, Бернадет — отвърнах и пъхнах една възглавница под врата си. — Първо, той не е моят англичанин, второ, всички тези *случайности* ми идват прекалено много и трето — може още да не е получил писмото ми. — Отново се върнах мислено към странния разговор, който бях провела преди няколко дни в издателство „Опал“. — Дано този чудат брадатко наистина да препрати писмото ми.

С „този чудат брадатко“ имах предвид господин Шабане, който ми вдъхваше все по-малко доверие.

Бернадет се засмя.

— Твърде много мислиш, Орели! Посочи ми една причина, поради която писмото ти да не отиде, където трябва.

Гледах замислено маслената картина, изобразяваща езерото Байкал, която висеше на отсрещната стена и която баща ми беше купил преди години от един руски художник по време на интересното си пътуване с транссибирските железници до Улан Батор. Това бе ведро, спокойна картина, която много обичах да гледам. Върху водата досами брега се поклащаше стара лодка, а зад нея се простираше езерото. То беше съвършено чисто и спокойно, закътано в една мочурлива местност, в ранното лято и сияеше срещу мен със своята невероятна синевина. „Какво нещо е само — казваше баща ми. — Това е най-дълбокото езеро в света.“

— Не знам — плъзнах поглед по огледалната повърхност на водата, върху която си играеха светлината и сенките. — Просто предчувствие. Може пък да е ревнив и да не иска да споделя неприкосновения си автор с други хора. Или поне не с мен.

— О, Орели — какви ги говориш! Дърта конспираторка такава.

Седнах.

— Напротив. Този човек беше подозрителен. Първо се държа по телефона като истински Цербер. А после, когато говорих с него в издателството, ме гледаше като умопомрачен. В началото дори не реагираше на въпросите ми, а само ме наблюдаваше, сякаш едно от копчетата ми му се губи.

Бернадет зацъка нетърпеливо.

— Може би просто е бил изненадан. Или пък е имал тежък ден. Милата ми Орели, ти какво *очакваш*? Та той изобщо не те познава. Първо му говориш небивалици по телефона. После идваш вечерта в издателството, нападаш горкия човек, който тъкмо си е тръгвал за къщи, и го питаш за някакво писмо, което в неговите очи е точно някакво писмо от някоя си превъртяла фенка, взела се прекалено на сериозно. Дори ми е чудно, че изобщо се е спрял да разговаря с теб. Само си представи какво ще стане, ако всеки читател започне да нахлува в издателството, за да се увери лично, че писмото му ще бъде изпратено до съответния писател. По себе си ако съдя, много мразя

след часовете родители да цъфнат без предупреждение на вратата ми и да започнат да се разправят с мен, защо, видиш ли, съм възложила допълнителна работа за наказание на невероятното им дете.

Не можех да не се засмея на това.

— Добре, добре. Радвам се, че успях лично да поговоря с редактора.

— Ето, виждаш ли. Все пак господин Цербер е разговарял най-любезно с теб.

— Само за да ми обясни, че писателят, така или иначе, няма да ми се обади, защото се е оттеглил далеч от хората и огорчен в своята вила и че няма време за забавления от този род — подхвърлих аз.

— Но пък ще ти се обади, когато Робърт Милър дойде в Париж — продължи невъзмутимо Бернадет. — Какво повече искаш, госпожице Нямам-насищане?

Да, какво повече исках?

Исках да науча още за този англичанин, който беше толкова хубав и пишеше такава чудни неща — това бе и причината да седим тази понеделнишка сутрин с Бернадет пред компютъра, седмица след като започна всичко.

— Толкова се радвам, че в понеделник нямаш часове и можем да се виждаме — казах аз и ме обля чувство на благодарност, докато гледах как моята приятелка търси със съсредоточено изражение заради мен сред всички Милъровци на света.

— Хм... хм — Бернадет отметна един рус кичур зад ухото си, без да откъсва поглед от монитора. — Да му се не види, обърках се! Не, не Нилър, а М-и-л-ъ-р!

— Аз наистина не мога да си уговарям срещи вечер като повечето хора, тогава трябва да съм в ресторанта. — Наведох се над нея, за да видя нещо. — Макар че... сега, когато Клод го няма, вечерната ангажираност ми идва добре дошла. Тези зимни вечери може да бъдат много самотни.

— Ако искаш, да отидем на кино довечера — предложи Бернадет. — Емили е вкъщи и аз мога да изляза. Между другото, чувала ли си се с Клод? — попита мимоходом тя.

Поклатих глава и й бях благодарна, че този път произнесе името му с естествен тон.

— Не съм очаквала друго от този идиот! — изръмжа Бернадет и сбърчи чело. — Да изчезне ей така. — После гласът ѝ отново стана по-приятлив. — Липсва ли ти?

— Е, да — бях изненадана колко се бе подобрило емоционалното ми състояние от онзи нещастен ден, когато бродех объркана из Париж. — Нощем е малко самотно в празното легло. — За миг се замислих. — Просто е странно, когато изведнъж никой не увива ръка около теб.

Тук бе моментът Бернадет да покаже съчувствието си.

— Да. Мога да си представя — рече тя, като все пак устоя на изкушението да добави, че има разлика дали около теб ще се увива ръката на фин мъж или на идиот. — Но пък кой знае какво ти предстои? — Приятелката ми ме погледна и ми намигна. — Ти успя да си намериш чудесна алтернатива. А, ето го и него: Робърт Милър — два милиона и двеста хиляди резултата. А сега де?

— О, не! — Погледнах невярващо в екрана. — Нищо няма да се получи!

Бернадет кликна произволно върху една страница.

— Робърт Милър — съвременен изкуство. — Отвори се квадратна картина, на която бяха изобразени най-разноцветни линии. — О, наистина е много съременно! — Тя отново затвори страницата. — А я да видим тук? Роб Милър, ръгбист, пфуу — спорт, спорт. — Тя плъзна курсора по страницата. — Робърт Талбот Милър, американски агент, шпионин на Съветския съюз — този определено не е, отишъл е в небитието. — Засмя се, търсенето започна да я забавлява. — Ооо! — извика тя сега. — Робърт Милър, на двеста двама и четвърто място по богатство в света! Я пак си помисли, Орели.

— Така няма да стигнем далеч. Трябва да въведеш „Робърт Милър писател“.

За „Робърт Милър писател“ имаше само шестстотин и петдесет хиляди резултата, което пак беше много.

— Не можа ли да си намериш някой писател с не чак толкова популярно име? — каза Бернадет и се разцъка първата отворила се страница. В общи линии съдържаше това — от мъж, пишец книги за езда, през доцент, който бе написал нещо за английските колонии към Оксфорд Юнивърсити Прес, до един безумно грозен английски писател, издал книга за буржоазните революции.

Бернадет посочи снимката.

— Този определено не е, нали?

Рязко разтърсих глава.

— Господи, не! — извиках аз.

— Така няма да стигнем доникъде. Поне ми кажи името на романа.

— „Една женска усмивка“.

— Добре... добре... добре. — Пръстите ѝ бягаха по клавиатурата. — Аха — каза после тя. — Тук имаме: „Робърт Милър, Една женска усмивка“! — Тя се усмихна триумфиращо и притаи дъх. — Робърт Милър в издателство „Опал“... по дяволите, излиза само сайтът на издателството... А това тук... е сайтът на „Амазон“, но само за френското издание... Странно, все някъде трябва да се намери и английският оригинал. — Тя отново натисна няколко клавиша, после поклати глава. — Не става. Има само още едно за Хенри Милър, „Усмивките в краката на водача“ — между другото, хубава книга, — но определено не е нашият човек.

Тя допря замислено показалец на устните си.

— Никакво насочване към сайт в интернет или към фейсбук — мистър Милър остава истинска мистерия, поне във виртуалното пространство. Кой знае, може да е толкова *old fashioned*^[1], че да не го лови модерната техника. И все пак е странно, че не намирам английския вариант на книгата. — Тя затвори компютъра си и ме погледна. — Боя се, че не мога да ти помогна.

Облегнах се отчаяно назад. Уж в днешно време можеш да намериш всичко в интернет, а пък...

— И какво ще правим сега?

— Сега ще си направим една салатка с козе сирене, по-точно *ти* ще ни направиш прекрасна салата с *козе сирене*. Нали не мислиш, че случайно си имам готвачка за приятелка?

Въздъгнах.

— Нищо друго ли не ти хрумва?

— Нищо — каза тя. — Защо не се обадиш на редактор Цербер и не го попиташ дали Робърт Милър няма сайт и защо не може да се намери английският оригинал на романа му? — Бернадет стана от бюрото си и отиде в кухнята. — Не, не му се обаждай — извика тя, докато отваряше вратата на хладилника. — По-добре прати на горкия човек имейл.

— Нямам негов имейл — отвърнах неволно и я последвах в кухнята. Бернадет затвори хладилника и тикна в ръцете ми една маруля.

— Скъпа моя, това не е никакъв проблем.

Гледах безпомощно марулята, която също не можеше да ми помогне. Бернадет беше права. Естествено, че не беше проблем да се намерят имейлите на неинтересните хора, какъвто беше Андре Шабане, главният редактор на издателство „Опал“.

[1] Старомоден (англ.). — Бел.прев. ↑

6.

— Така значи, струва ви се странно, а — промърморих и разгледах още веднъж имейла, който си бях разпечатал същия ден в издателството. — Скъпа ми госпожице Орели, странно е много меко казано.

Оставих с въздишка имейла и отново взех писмото, което междуременно бях научил наизуст и което бе доста по-приятно четиво от това неофициално и съвсем не толкова любезно запитване.

Нещата започваха да се усложняват, тъй като не можех да проумея как така едно и също лице е в състояние да напише толкова различни писма. Облегнах се в коженото си кресло, запалих цигара и метнах небрежно кибрита от „Дю Маго“ на помощната масичка.

Вече няколко пъти опитвах да откажа пушенето — за последно след Панаира на книгата, когато изглеждаше, че най-големият стрес е отминал и животът ми приятно се е върнал в спокойното си русло.

Тъкмо се канех на следващата сутрин да обясня на Карменсита — португалка с гореща кръв, издаваща разрешителни, която от три години ме стрелкаше с черните си очи по време на срещите ни и този път ме бе поканила на вечеря, а после и в своя хотел, — че за момента не проявявам интерес към жени, на които да подарявам огърлици. Когато най-после Карменсита си тръгна сърдита (не и без да изтръгне обещание от мен, че догодина аз ще я поканя на вечеря), си помислих, че най-голямото предизвикателство за останалата част от годината е да се окажат печеливши всички ръкописи, които бях предложил на панаира.

Само че от миналия вторник тези сини пакетчета с опасни за здравето пурички отново се превърнаха в мои постоянни спътници.

Първите пет цигари изпуших, докато отчаяно търсех и не намирах Адам. Когато в четвъртък той най-накрая се обади, сложих цигарите в най-горното чекмедже на бюрото си и реших да забравя за съществуването им. Да, но вечерта пред кабинета ми като гръм от ясно небе се появи онова момиче със зелените очи и чувствата ми се

объркаха така, както никога досега. Намирах се в прекрасен сън, който едновременно бе и кошмар. Трябваше да се освободя от упоритата госпожица Бреден, преди да излезе наяве истината за Робърт Милър, но в същото време най-голямото ми желание бе да видя отново жената с пленителната усмивка.

След като госпожица Бреден се скри в дъното на коридора, бях изпушил една цигара. После се втурнах в стаята на секретарките, където през деня се разпореждаше госпожа Пети, и прерових пластмасовата си кутия, в която намерих продълговатия бял плик, адресиран „до писателя Робърт Милър“. Още веднъж надникнах през вратата и се ослушах — да не би госпожицата да се върне и да ме хване, че отварям чужда поща, — след което бързо и без да използвам специалното ножче за отваряне на писма, разкъсах плика и оттогава написаното на ръка писмо вече няколко дни се мотаеше в дома ми и непрекъснато го препрочитах.

„Париж, ноември
Скъпи Робърт Милър!

Тази нощ Вие ме развълнувахте и искам да Ви благодаря за това! Прочетох книгата «Една женска усмивка». Какво значи прочетох? Аз направо погълнах този роман, който е толкова прекрасен и който едва вчера (не знам, как ще Ви прозвучи, но докато бягах от един полицай) случайно попадна в ръцете ми в една книжарница. Държа да отбележа: не съм търсила Вашата книга. Моята страст е готвенето, а не четенето. По принцип. Но Вашата книга ме отнесе, разпали, накара ме да се смея — толкова е лека и изпълнена с житейски мъдрости. Накратко: тя ме направи щастлива в деня, когато бях толкова нещастна, както никога преди (любовни разочарования, мирова скръб) и точно в този момент попаднах на Вашата книга (или Вашата книга попадна на мен?) — за мен това е провидение.

Може да Ви звучи странно, но още от първото изречение разбрах, че този роман ще има особено значение за мен. Не вярвам в съвпадения.

Скъпи господин Милър, преди да си помислите, че Ви е полазила една луда, трябва да разберете някои неща.

«Времето на зрелите черешки», който така наситено присъства във Вашата книга и който така мило описвате, е моят ресторант. А Вашата Софи — това съм аз. Приликата е твърде очебийна и ако погледнете снимката, която Ви изпращам, ще разберете какво имам предвид.

Не знам как се е навързало всичко това, но не мога да не се запитам дали не сме се срещали, а аз да съм забравила. Вие сте преуспяващ английски писател, а аз — френска готвачка в не толкова известен парижки ресторант — как е възможно пътищата ни да са се пресекли?

Сам разбирате, че всички тези «случайности», които няма как да са случайности, не ми дават мира.

Пиша Ви с надеждата да получа някакво обяснение. За съжаление, не знам адреса Ви и мога да установя контакт с Вас само чрез издателството. За мен ще бъде чест да поканя на вечеря във «Времето на зрелите черешки» човек, който пише такива книги и на когото мисля, че дължа много.

Както разбрах от биографията Ви (както и от романа Ви), Вие обичате Париж и може би честичко ще се отбивате тук. Би било чудесно, ако се запознаем лично. Току-виж, сме разгадали мистерията.

Давам си сметка, че откакто е излязла книгата Ви, вероятно получавате купища възторжени писма и ми е пределно ясно, че няма как да отговорите на всеки един от Вашите читатели. Само че аз не съм кой да е читател, повярвайте ми. За мен «Една женска усмивка» е специална книга, във всякакъв смисъл на думата, съдбовна книга. Изпращам Ви това писмо със смесица от гореща благодарност, истинско недоумение и любопитство.

Страшно много ще се радвам на отговора Ви и най-голямото ми желание е да приемете поканата ми за вечеря във «Времето на зрелите черешки».

С най-сърдечни поздрави,
Ваша Орели Бреден

П.С. Между другото, за първи път пиша до автор. Освен това не е в стила ми да каня непознати мъже на вечеря, но мисля, че попадайки в ръцете на един английски джентълмен, какъвто сте за мен, писмото ми ще бъде на сигурно място.“

След първия прочит на писмото, се тръшнах на стола на госпожа Пети и запалих поредната цигара.

Не можех да не призная — ако аз бях Робърт Милър, щях да се чувствам истински късметлия. Нямах и секунда да се колебая и щях да напиша отговор на това писмо, което беше много повече от писмо на обикновен читател. Ах, с най-голямо удоволствие бих позволил на красивата готвачка да ме покани в малкия си ресторант на интимна вечеря за двама (поканата звучеше примамливо), а може би бих позволил и други неща (които си представях като още по-примамливи).

За жалост, аз бях само Андре Шабане, нищо и никакъв средностатистически главен редактор, който се прави на Робърт Милър. На този велик, забавен и дори проникновен писател, който трогва сърцата на красиви нещастни жени.

Дръпнах от цигарата си и мимоходом се загледах в снимката, която Орели Бреден бе изпратила с писмото си. На нея бе облечена с онази зелена рокля (сигурно беше една от любимите ѝ дрехи), косата ѝ падаше свободно над раменете и тя се усмихваше влюбено на камерата.

Но и тази усмивка не беше за мен. Когато се е снимала, тя се е усмихвала, на когото и да е, може би на онзи тип, който по-късно е разбил сърцето ѝ (любовно разочарование, мирова скръб). И когато е пъхвала образа си в плика, направила го е, за да се усмихне по този начин и на Робърт Милър. Ако е знаела, че ще се усмихва на мен (а не на своя английски джентълмен), който на бърза ръка ще сложи снимката ѝ в портмонето си, нямаше да се усмихва толкова пленително, бях сигурен в това.

Смачках цигарата си, хвърлих фасата в коша за хартиени отпадъци и пъхнах писмото заедно с плика в чантата си.

Когато след този изпълнен със събития ден най-после напуснах издателството, насреща ми вече идваха шумните и весели филипински чистачи, които вечер почистваха офисите и изхвърляха боклука.

— О, гоцподин Цабане, все ного работи! — извикаха весело те и закимаха съжалително. На свой ред и аз им кимнах, но по-скоро равнодушно, отколкото весело. Време беше да се прибирам вкъщи. Беше студено, но не валеше, когато се спуснах по улица „Бонапарт“ и се запитах защо ли госпожица Бреден е бягала от полицаия.

Тя не ми приличаше на човек, който ще открадне тениска от „Монопри“. И какво искаше да каже с това „не знам как ще Ви прозвучи“? Да не би собственичката на „Времето на зрелите череша“ да има проблеми с данъчните? А може и този полицаей, от когото е бягала, за да се скрие в книжарницата, където по щастлива случайност е попаднала на моята книга, да е бил нейният приятел, някой едър грубиянин, с когото да са се скарали лошо и той да продължава да я преследва?

Най-важният въпрос обаче си зададох едва когато въведох кода, който отваря входната врата откъм улица „Бо-з-ар“, водеща към моя апартамент.

Как да спечелиш сърцето на жена, която си е втълпила, че трябва да се запознае с мъжа, пред когото благоговее и с когото вярва, че е съдбовно свързана? Един мъж, който — по ирония на съдбата — в действителност не съществува. Един дух, който не може да бъде пропъден, дух, призван от двама лукави шарлатани, решили, че са много хитри, и работещи в един и същи бранш, браншът, който продава мечти.

Ако бях само читател на историята в този роман, щях страшно да се забавлявам. Но когато сам играеш комичната роля, не е чак толкова забавно.

Отворих вратата на апартаментата си и светнах лампата. Беше ми необходима гениална идея (каквата, за съжаление, още нямах). В едно обаче бях сигурен: Робърт Милър, този перфектен английски джентълмен с глупавата си вила и духовит изказ, никога няма да вечеря с Орели Бреден. Но пък кой знае, току-виж, се случило и това, стига да я покани така любезният французин Андре Шабане, живеещ под наем на улица „Бо-з-ар“.

Този така любезен французин прослуша няколко минути по-късно телефонния си секретар, където намери укорително съобщение от майка си, която му нареждаше най-после да си вдигне телефона.

— Андре? Знам, че си вкъщи, *зелчицата ми*, защо не вдигаш? Ще дойдеш ли в неделя на обяд? Би могъл поне от време на време да помислиш за старата си майка, отегчавам се, какво да правя по цял ден, мога ли само да чета книги — мрънкаше тя и аз отново нервно потупах цигарите в джоба на якето си.

Следваше гласът на Адам:

— Здравсти, Анди, аз съм! Добре ли си? Значи, брат ми сега е на конгрес на зъболекарите в Сант' Анджело и ще се върне чак в неделя вечерта. Ха-ха-ха, живот си живеят тези лекари, а?

Той се засмя безгрижно и аз се запитах дали му минаваше през ума, че времето лети. Нима брат му няма мобилен телефон? В това Сант' Анджело (къде изобщо се намираше) няма ли телефони? Какво става?

— Реших, че ще е по-добре, ако звънна на Сам, когато се прибере — сега главата му е бръмнала — последва веднага обяснението на Адам. — *Anyway*^[1] ще ти се обадя отново, когато говоря с него. Този уикенд ще ходим с приятели в Брайтън, но ти както винаги можеш да ме намериш на мобилния.

Аз казах: „Да, да, естествено, както винаги на мобилния“ и запалих поредната цигара.

— Е, всичко хубаво... и, Андре?

Вдигнах глава.

— Не се тревожи, приятелю. Ще убедим Сам да дойде в Париж.

Кимнах примирено и отидох в кухнята, за да видя какво предлага хладилникът. Не беше никак зле. Намерих пакет зелен фасул, който се запарваше в солена вода, и една голяма пържола. Английска, естествено.

Когато се нахраних, седнах с чаша „Крайбрежието на Рона“ и лист хартия на кръглата холна масичка и започнах да нахвърлям стратегията си по проекта „Орели Бреден = О. Б.“ Два часа по-късно вече бях изложил на листа следните разсъждения:

1. Робърт Милър игнорира писмото и *не* отговаря. — Вероятно О. Б. ще се свърже с лицето за контакти в издателството, за да разбере какво става с писателя. Андре Шабане = А. Ш. казва, че писателят не желае контакт. А. Ш. не изнася повече информация, а О. Б. удря на камък и по някое време започва да губи интерес — Тя губи интерес и към А. Ш. като възможен посредник.

2. Робърт Милър не отговаря на писмото, но А. Ш. предлага помощта си. — Така той остава до О. Б. Само че мислите на О. Б. ще бъдат насочени в неправилна посока, а именно към автора, а не към редактора. Пък и може ли в крайна сметка да ѝ помогне? Не. Защото Робърт Милър не съществува. — А. Ш. трябва да спечели време, за да покаже на О. Б. колко фин човек е. (И какъв глупак в действителност е англичанинът, но някак между другото!)

3. Робърт Милър отговаря любезно, но все пак неопределено. — Пламъкът ще се поддържа жив. Писателят я насочва към чудесния си редактор (А. Ш.) и се надява в близко бъдеще да дойде в Париж, ала не знае дали е възможна среща, тъй като има твърде много ангажименти.

4 А. Ш. урежда нещо. Пита О. Б. дали не иска да се присъедини към една негова среща с Милър (вечеря?) — Тя иска *и* е благодарна. Разбира се, писателят не идва, защото, примерно, се е отказал в последния момент. — О. Б. е сърдита на писателя, А. Ш. казва, че на него по принцип не може да се разчита. — О. Б. и А. Ш. прекарват разкошна вечер и О. Б. забелязва, че симпатичният редактор ѝ харесва много повече от писателя с неговия толкова сложен характер.

Кимнах доволно и още веднъж прочетох точка 4. Като начало това не беше лоша идея. А дали бе гениална, тепърва щеше да се разбере. Оставаха обаче още няколко открити въпроса:

1. Струваше ли си изобщо заради Орели Бреден целият този театър? *Да, със сигурност!*

2. Трябваше ли някога да научи истината? *Не, в никакъв случай!*

3. Какво ще стане, ако Сам Голдбърг наистина се появи като Робърт Милър в Париж, за да даде интервю или да изнесе литературно четене и О. Б. разбере за това?

На последния въпрос в продължение на цял час, при всичкото си желание, не можах да намеря отговор. Станах, изпразних пепелника (пет цигари) и угасих лампата. Бях зверски уморен и в момента по-неотложен ми беше въпросът какво би станало, ако Робърт Милър *не* дойде в Париж.

В петък сутринта господин Монсиняк вече ме очакваше в кабинета ми.

— О, скъпи ми Андре, ето ви и вас, здравейте, здравейте! — извика той насреща ми и се залюля делово на пръсти и на пети в кафявите си кожени обувки. — Оставих на бюрото ви ръкописа на една млада и много красива писателка — тя е дъщеря на последния носител на наградата „Гонкур“, мой добър приятел — и искам по изключение да ви помоля да го прегледате *бързо*.

Аз махнах шала от врата си и кимнах. Откакто работех в издателство „Опал“, не ми се беше случвало господин Монсиняк да не иска нещо да му се предаде *бързо*. Хвърлих поглед върху ръкописа на дъщерята на носителя на наградата „Гонкур“, който бе пъхнат в прозрачна папка и носеше елегичното заглавие *Изповеди на едно тъжно момиче*. Това бяха не повече от сто и петдесет страници и още при прочитането на първите пет на човек му прилошаваше от нарцистичното вглеждане в себе си, което в днешно време често се възприема като проникновена литература.

— Няма проблем, до обяд ще имате решението ми — казах аз и окачих палтото си в тесния шкаф до вратата.

Монсиняк барабанеше с пръсти по ризата си на синьо-бели райета. Той не беше точно дребен, но все пак бе с около две глави по-

нисък от мен и значително по-дебел. Въпреки телосложението си шефът умееше да се облича добре. Не понасяше вратовръзки, носеше ръчно изработени обувки и меки вълнени шалове, и заради това и въпреки пълнотата си правеше впечатление на изключително пъргав и подвижен.

— Чудесно, Андре — каза той. — Знаете ли, това ми харесва у вас. Рядко сте непретенциозен. Не говорите много, не задавате излишни въпроси. Вие просто си вършите работата. — Монсиняк ме погледна с лазурносините си очи и ме потупа по рамото. — Ще стигнете далеч. — После ми намигна. — Ако творбата е много зле, просто напишете няколко насърчителни думи за съдържанието, вие си знаете кое как — че има потенциал и сме нетърпеливи да видим и други неща на авторката и така нататък, и така нататък, а после деликатно откажете.

Кимнах и сподавих лукавата си усмивка. На излизане Монсиняк се обърна още веднъж и каза изречението, което бях очаквал през цялото време:

— Е? По въпроса с Робърт Милър работи ли се?

— Разговарях с неговия агент Адам Голдбърг и той възлага големи надежди — отвърнах аз.

Старият господин Орбан (онзи, който наскоро бе паднал от дървото, докато берял череши) ми беше дал един съвет. „Когато лъжеш, се придържай в максимална близост до истината, момчето ми — ми бе казал той, когато в един прекрасен летен ден бях избягал от училище и се канех да поднеса на майка си една недодялана история. — Тогава имаш по-големи шансове да ти повярват.“

— Той каза, че ще убедим Милър — продължих храбро и пулсът ми се ускори. — Всъщност остава само да... ааа... уточним подробностите. Мисля, че в понеделник ще съм по-добре осведомен.

— Добре... добре... добре. — Жан-Пол Монсиняк излезе от кабинета ми с доволно изражение, а аз заровичках в джоба си. И след като поех известна доза никотин (три цигари), значително се успокоих. Отворих широко прозореца и в стаята нахлу студен свеж въздух.

Ръкописът на Франсоаз Саган беше много слаб. Някаква млада жена, която не знае какво точно иска (и чийто баща е прочут писател), отива на един карибски остров и цялото действие се върти около сексуалните ѝ фантазии.

Рано сутринта Адам се обади в издателството, за да ми съобщи, че брат му по принцип не харесва такива неща, но разбира взривоопасната ситуация, оформила се около аферата с Милър, и затова по изключение е готов да съдейства. (*He took it like a man*^[2], бе развеселеният коментар на Адам.)

Все пак познанията по френски на Сам имаха своите граници, той бе всичко друго, но не и пристрастен към книгите, а осведомеността му относно Олдтаймер също бе недостатъчна.

— Хм, боя се, че ще му е необходим солиден инструктаж — каза Адам. — За четенето ще трябва да го подготвиш, като му покажеш съответните пасажи, а после той да ги упражни.

Относно махането на брадата, е, тук той, Адам, трябвало доста да се постарее.

Дръпнах нервно яката на полото си, която внезапно бе започнала да ме задушавя. Разбира се, щеше да е добре *Робърт Милър* да прилича на Робърт Милър (на снимката), а *зъболекарят* да си прилича на зъболекаря, разсъждавах аз. Цялата ситуация и без това бе достатъчно сложна.

— Ами това е положението — обобщи Адам, — правя каквото мога. — И после каза още нещо, което ме накара моментално да посегна към цигарите си. — Между другото, Сам с удоволствие ще дойде по-следващия понеделник, което ще рече, че може да дойде само тогава.

Дърпах от цигарата толкова бързо, колкото изобщо можех.

— Ти да не откачи? — извиках. — Как изобщо си го представяш?

Вратата на кабинета ми се отвори и госпожица Мирабо застана на прага с въпросителен поглед и прозрачна папка.

— Не сега! — извиках извън себе си и направих пъдещо движение с ръка. — Божичко, не гледайте толкова тъпо, не виждате ли, че говоря по телефона — изсъсках й аз.

Тя ме погледна уплашено. После долната й устна затрепери и вратата се затвори толкова тихо, колкото се бе отворила.

— Той няма да дойде сега — каза успокояващо Адам и аз отново се обърнах към телефона. — Понеделник е идеално. Още в неделя ще тръгнем със Сам и ще поговорим на спокойствие.

— Да бе, идеално — изръмжах. — Та това са две седмици! Как да се подготвя за толкова време. Как ще се справим?

— *It's now or never*^[3] — отвърна кратко Адам. — Поне малко се зарадвай, че изобщо имаме напредък.

— Радвам се като обезумял. Пак добре, че не е утре.

— Какъв е проблемът? Нали и от „Фигаро“ вече давали зор? А относно четенето, може би ще е по-добре, ако се ограничим в някакви рамки. Или предпочиташ четене във ФНАК?

— Не, разбира се, че не — отвърнах аз. Колкото по-ниско задържахме топката, толкова по-добре. Цялото събитие трябваше да премине възможно най-незабележимо.

В понеделник след две седмици! Стана ми горещо. С треперещи ръце извадих цигара. — Божичко, зле ми е!

— Ама недей така. Всичко е под контрол — отвърна Адам. — Май отново не си закусвал като хората. — Захапах си юмука. — Препечени филийки, яйца на очи и бекон — това е достатъчно за един мъж — поучаваше ме моят приятел англичанин. — Вие какво закусвате — май беше рохки яйца! Сухар и кроасани! Та с такова нещо живее ли се?

— Нека не бъдем категорични. Да не ти кажа аз какво мисля за английската кухня.

Не за първи път с Адам спорехме за предимствата и недостатъците на съответната ни култура на хранене.

— Не, моля те! — Направо си представях лукавата усмивка на Адам. — По-добре ми кажи дали датата те устройва, преди брат ми да е размислил.

Поех си дълбоко въздух.

— *Добре*. Ей сега ще говоря с пиар отдела. Моля те, имай грижата брат ти поне в общи линии да е запознат със съдържанието на романа, когато пристигне.

— Бъди спокоен.

— Той нали не заеква?

— А бе теб да не те е треснала светкавица? Защо да заеква? Говори си съвсем нормално и има много хубави зъби.

— Това е успокояващо. И, Адам... Още нещо.

— Да?

— Би било добре, ако брат ти действа по случая с изключителна дискретност. Не бива да разказва на никого защо ще пътува за Париж. Нито на старите си приятели от клуба, нито на съседите, а най-добре да не казва и на жена си. Тези истории се разпространяват по-бързо, отколкото си мислим, а светът е малък.

— Не се тревожи, Анди. Ние англичаните сме много *дискретни*.

Противно на всички опасения Мишел Отъой бе изключително доволна, че Робърт Милър скоро ще дойде в Париж.

— Как го уредихте толкова бързо, господин Шабане? — извика изненадано тя и направи истинско тремоло с химикалката си. — Този писател май се оказа с не чак толкова тежък характер, колкото твърдахте вие! Ей сега ще се свържа с „Фигаро“, вече позвъних на две по-малки книжарници. — Тя придърпа своя Ролодекс^[4] и затърси сред картите. — Чудесно е, че все пак се получи и... кой знае? — Мишел Отъой ми се усмихна, а черните ѝ сърцевидни обеци затрептяха до дългата ѝ шия. — Напролет можете да направите едно преспътуване до Англия — на гости на Робърт Милър в неговата вила. Какво ще кажете?

Стомахът ми се преобърна.

— Страхотно — отвърнах и като че ли разбрах как се чувства един двоен агент. Реших да направя така, че добрият Робърт Милър да умре веднага след като приключи програмата му в Париж.

Със стар корвет под неукрепена наклонена стена. Счупване на врата. Жалко, да загине толкова млад. Сега остава само кученцето. А то, за щастие, не може да говори. Нито да пише. Може и аз, като верен съветник и добродушен редактор, какъвто си бях, да взема малкия Роки при себе си.

Виждаше се как зад бялото чело на Мишел Отъой тече мисловен процес.

— Той още ли пише?

— О, предполагам — побързах да кажа. — Но му трябва повече време — предвид хобитата му, които му отнемат много време. Както знаете, Робърт Милър продължава да се занимава с олдтаймери. — Престорих се, че и аз се замислям. — Доколкото си спомням, първия

си роман той написа за... седем години. Хм! Почти като Джон Ървинг. Само че по-лош.

Засмях се доволно и оставих госпожа Отъой да се върне объркана в кабинета си. Идеята Робърт Милър да умре ме привличаше все повече. Тя щеше да ме спаси.

Но докато британският джентълмен бе все още жив, трябваше да свърши една малка любовна услуга.

В седем и тринайсет получих имейл от Орели Бреден. Междувременно не бях изпушил нито една цигара. Беше ми някак съвестно, когато отворих имейла ѝ. Нали вече бях прочел писмото, което тя така доверчиво бе написала на Робърт Милър. Носех снимката ѝ в портмонето си, без тя да подозира.

Всичко това, разбира се, не беше редно. Но и не беше съвсем непочтено. Защото кой, ако не аз, би следвало да отваря пощата за писателя?

Заглавието на писмото ме изпълни с леко безпокойство.

Относно: Въпроси към Робърт Милър!!!

Въздъгнах. Тези три удивителни не вещаеха нищо добро. Без да съм прочел писмото, вече имах неприятното чувство, че въпросите на госпожица Бреден няма как да получат задоволяващи я отговори.

„Уважаеми господин Шабане,

Днес е понеделник и са изминали няколко дни от срещата ни във Вашето издателство. Надяват се, че междувременно сте препратили писмото ми до Робърт Милър и въпреки предупреждението Ви да не възлагам особени надежди аз все пак съм убедена, че ще получа отговор. Вероятно в задълженията на един редактор влиза и това, да пази своя автор от напористи почитатели, но не мислите ли, че приемате ангажимента прекалено сериозно? Все едно, аз Ви благодаря за усилията и днес бих искала да

Ви задам няколко въпроса, чиито отговори не би трябвало да Ви затруднят.

1. Има ли Робърт Милър нещо като сайт? За съжаление, никъде не го открих в интернет.

2. Освен това напразно търсих оригиналното издание на английски — никъде не го намерих. В кое издателство се появява романът на Милър в Англия? И как е заглавието на английски? Когато се въведе името на Робърт Милър в amazon.uk, излиза само френското издание. А нали книгата е преведена от английски? Поне името на преводача можеше да е посочено.

3. При първия ни разговор по телефона бяхте споменали, че писателят евентуално ще дойде скоро в Парижка да изнесе литературно четене. Аз, разбира се, ще присъствам с най-голямо удоволствие — има ли вече обявена дата? Ако е възможно, бих искала да си поръчам два билета.

С надеждата, че няма да отнема прекалено много от ценното Ви време, оставам в очакване на скорошен отговор.

С приятелски поздрави, Орели Бреден“

Посегнах към цигарите и тежко се отпуснах в креслото. *Боже мой*, Орели Бреден задаваше съвсем конкретни въпроси. По дяволите, колко упорита жена! Трябваше някак си да спра изследователската ѝ мисия. Последните две точки направо ми причиниха болки в корема.

Предпочитах да не си представям какво би се случило, когато ентусиазираната госпожица Бреден се натъкне на напълно непотребния ѝ Робърт Милър, а.к.а. (*also known as*^[5] — как добре звучи само) Самюъл Голдбърг, и успее лично да разговаря с него!

Но вероятността красивата готвачка да научи за планираното четене беше пренебрежимо малка. Поне аз не бих ѝ казал за него. И тъй като интервюто щеше да излезе във „Фигаро“ най-рано на следващия ден, нямаше опасност и от тази гледна точка. Тогава, за съжаление, всичко ще е свършило и ако госпожица Бреден попадне на

статията или по някакъв друг начин научи за четенето, все ще ми хрумне нещо.

(Фактът, че госпожицата искаше два билета, ме изненада неприятно. Защо ѝ бяха нужни два билета? Да не би вече да си има нов приятел и да е превъзмогнала любовните разочарования. А уж се бях надявал аз да я утеша.)

Запалих си поредната цигара и продължих да размишлявам.

Точка втора, по-точно въпросът за оригиналното издание, беше значително по-труден, понеже нямаше английска версия, още по-малко пък — английско издателство. Трябваше да обмисля някакъв задоволителен отговор. Да не вземе да ѝ хрумне на госпожица Бреден и идеята да търси (несъществуващия) преводач. В интернет не би могла да намери сведения и за този човек. Но ако реши да се обади в издателството и да вдигне пушилка? Най-добре да впиша и преводача в списъка на умрелите. Не бива да се подценява енергията на това изящно същество. С нейната твърда решимост току-виж си уредила среща със самия господин Монсиняк.

Разпечатах си имейла, за да го занеса вкъщи. Там щях да помисля на спокойствие какво да правя.

Листът излезе от тихо вибриращия принтер, аз се наведох и го взех. Вече имах две писма от Орели Бреден. Само че това тук не беше толкова любезно.

Плъзнах поглед още веднъж по вече отпечатаните редове, като се опитвах да намеря една ласкава дума за Андре Шабане. Не намерих. Младата дама имаше доста остър език. Между редовете ясно пишеше какво е отношението ѝ към редактора, с когото се бе запознала преди седмица в коридора на издателството: никакво! Очевидно той не бе впечатлил по никакъв начин Орели Бреден.

Очаквах поне намек за някаква благодарност. Все пак, като се замисли човек, именно аз и моята книга бяхме тези, които са извадили госпожицата от депресията ѝ и са и направили щастлива. Моят хумор я е карал да се смее. Моите идеи са я очаровали.

Признавам, че ми стана малко криво, задето бях удостоен само с оскъдни, някак студени думи и официалните „приятелски поздрави“, докато моето алтер его биваше така мило ухажвано, а сбогуването с него — толкова сърдечно.

Дръпнах гневно от цигарата си. Трябваше да мине време, втора фаза, докато възторгът на госпожица Бреден се насочи към правилния човек.

Разбира се, и моята поява в коридора не беше точно онова, което би развинтило фантазията на една жена.

Мълчах, заеквах, гледах втренчено. А и преди тона по телефона бях доста нетърпелив или — как го каза тя? — *неприветлив*. Нищо чудно, че момичето със зелените очи не ме удостои с поглед.

Добре де, не съм толкова привлекателен, колкото зъболекарят от снимката на автора. Но в никакъв случай не изглеждам зле. Висок съм, строен и макар че в последните години не тренирам особено, имам доста атлетично тяло. Очите ми са тъмнокафяви, гъста кафява коса, прав нос и ушите ми не стърчат. А благоприличната брада, която нося от няколко години, не се харесва единствено на мама. Всички други жени я намират за „мъжествена“. Дори съвсем наскоро госпожица Мирабо ме сравни с издателя от филма „Къща в Русия“.

Прокарах пръст по голата бронзова статуетка на Дафне на бюрото ми. Това, от което се нуждая, и то скоро, е възможност да се представя на Орели Бреден откъм шоколадовата си страна.

Два часа по-късно си бях у дома и обикалях масата във всекидневната, на която в кротко съседство си лежаха едно написано на ръка писмо и един отпечатан имейл. Навън неприветливият вятър метеше улиците и бе започнало да вали. Погледнах през прозореца и видях как една възрастна жена се бори с чадъра си, заплашващ да се обърне, и двама влюбени, хванати за ръка, които се бяха затичали, за да се скрият в някое кафене.

Светнах двете лампи, намиращи се отдясно и отляво на скрина под прозореца, и си пуснах едно сиди на Пари Комбо. Започна първата песен — няколко ритмични звука от китара и нежен женски глас изпълниха стаята.

On na pas besoin, non non non non, de chercher si loin...

On trouve ce qu'on veut a coté de chez soi... — пееше певицата и аз се вслушвах в сладките ѝ думи като в откровение. Невинаги е нужно да изминеш дълъг път, за да намериш търсеното, често то е точно до теб.

Изведнъж разбрах какво трябваше да правя. Бях получил две писма. Значи щях да напиша две писма. Едното като Андре Шабане. А другото — като Робърт Милър. Отговора на редактора Орели Бреден щеше да намери още тази вечер в електронната си поща. А писмото на Робърт Милър щях да й пусна в сряда лично в пощенската кутия, понеже разсеяният автор, за съжаление, е изхвърлил плика с подателя и е изпратил отговора си до мен, за да мога да го препратя.

Щях да хвърля двойна стръв и хубавото в цялата история бе, че и в двата случая аз бях човекът с въдицата. И ако планът ми сполучеше, в петък госпожица Бреден щеше да отиде на вечеря в „Купол“ и да прекара чудесна вечер с господин Шабане.

Взех лаптопа от кабинета си и го отворих. Въведох имейл адреса на Орели Бреден и сложих до себе си разпечатката.

Относно: Отговори във връзка с Робърт Милър!!!

„Скъпа госпожице Бреден,

След като вече малко или много се познавате, бих предпочел да не се обръщам към Вас с така официалното «Уважаема госпожице Бреден» и се надявам да нямате нищо против.

Първо ще отговоря на спешните Ви въпроси, макар да не сте ги задали директно.

Разбира се, че препратих писмото Ви на Робърт Милър — дори го изпратих препоръчано, за да не подлагат на прекомерно изпитание търпението Ви. Не си мислете толкова лоши неща за мен! Ако ме считате за особняк, няма как да Ви се разсърдя — в деня, когато толкова изненадващо се появихте в издателството, се бяха случили доста неприятни неща и за мен ще бъде жалко, ако сте останали с впечатлението, че по някакъв начин съм искал да Ви попреча да се свържете с господин Милър. Той е един прекрасен писател и аз много го ценя, но е доста своенравен и живее малко отшелнически. Не споделям Вашата увереност, че ще получите отговор на писмото си, но искрено Ви го желая. Такова хубаво писмо не бива да бъде оставено без отговор.“

Веднага изтрих последното изречение. Дали писмото е хубаво, не би следвало да знам. Нали уж само съм го препратил. Трябваше много да внимавам да не се издам. Вместо това написах:

„Ако аз бях този писател, щях да Ви отговоря, но това едва ли Ви върши работа. За съжаление, господин Милър не може да види колко красива е читателката, която му пише. Трябваше да му изпратите снимка!“

Просто не можех да се въздържа от този лек намек.

„А сега да минем, към другите Ви въпроси:

1. За съжаление, Робърт Милър няма сайт. Както вече Ви казах, той е човек, който доста държи да има личен живот и не желае да се подвизава във виртуалното пространство. Беше ни трудно да получим дори снимката му. За разлика от повечето автори той не обича да бъде заговарян на улицата. Нищо не мрази повече от това, някой внезапно да се изправи пред него и да каже: «Вие да не сте Робърт Милър?»»

2. Всъщност книгата не е издавана на английски език. Защо е така, това е дълга история, с която не ми се иска да Ви отегчавам. Само накратко: агентът, който представлява Робърт Милър, също е англичанин, когото много добре познавам, и той изпрати оригиналния ръкопис директно в нашето издателство, за да го преведем сами. Досега книгата не е постъпвала в английско издателство. Може би защото историята не е подходяща за английската публика или към момента на английския пазар са актуални други теми.

3. Още не е сигурно дали господин Милър скоро ще бъде на разположение за пресмероприятия. Засега не се очертава близка възможност.“

Това си беше чиста лъжа, но и не съвсем. В действителност на литературното четене в Париж щеше да дойде само един зъболекар и в качеството си на Милър да отговори на някои въпроси и да разпише няколко книги.

„За него беше доста голям удар това, че жена ту го напусна, и оттогава е доста непостоянен в решенията си. Ако все пак дойде в Париж за литературно четене, за тен ще бъде удоволствие да Ви запазя един или, по-точно казано, два билета.“

Спрях за малко и прочетох по диагонал писмото си. Всичко звучеше достоверно и както трябва. И което е по-важно — без капка неприветливост. Тогава хвърлих първата си стръв:

„Скъпа госпожице Бреден, надяват се да съм отговорил задоволително на Вашите въпроси. Наистина много искам да Ви помогна, но сама разбирате, те просто не мога да вървя срещу желанията (и правата) на нашия писател. Все пак (и ако ми обещаете, че няма да биете барабани) мога да Ви споделя някои неща от кухнята.

По една случайност идния петък ми предстои да се срещна с Робърт Милър, за да обсъдим новата му книга. Беше съвсем спонтанна идея — същия ден той има работа в Париж и не разполага с много време, но все пак ще се видим на вечеря. Ако искате и ако Ви е удобно, можете като начало случайно да минете за едно питие и така ще имате възможността поне да стиснете лично ръката на любимия си писател.

Това е най-доброто предложение, което мога да Ви направя към момента и го правя само за да не ми пишете повече обидени имейли.

Е, какво ще кажете?“

Това беше най-доброто *неприлично* предложение, което ми хрумна в момента, и почти бях сигурен, че Орели Бреден ще клъвне. Неприлично бе най-вече защото лицето, за което ставаше въпрос, в крайна сметка няма да се появи на вечеря. Но госпожица Бреден, разбира се, няма как да знае това.

Изпратих имейла с „най-сърдечни поздрави“ и с решителни стъпки се отправих към бюрото си, за да си взема лист ръчно произведена хартия и химикалка.

Тя *щеше* да дойде — особено след като прочете писмото, което ей сега щях да ѝ напиша. Седнах на масата, напях си чаша вино и отпих една голяма глътка.

Dear Miss Bredin написах със замах.

После дълго не можах да продължа. Седях пред белия лист и не знаех откъде да започна. Способността ми да се изразявам се беше изпарила. Забарабаних с пръсти по масата и се опитах да мисля за Англия.

Какво би написал един Милър, който си седи във вилата, сам и напуснат? И как би реагирал на въпросите, поставени му от госпожица Бреден? Дали да бъде случайност, че героинята в романа му прилича на авторката на писмото? Или да бъде някаква тайна? Или самият той да не може да си го обясни? Или пък да се окаже дълга история, която някога ще разкаже на спокойствие?

Извадих снимката на Орели Бреден от портмонето си, тя ме накара да се усмихна и да потъна в красиви фантазии.

След четвърт час се изправих. Нищо нямаше да се получи така. „Мистър Милър, много сте недисциплиниран“, смъмрих се аз.

Беше малко след десет, кутията с цигарите беше празна и трябваше спешно да хапна нещо. Облякох си палтото и намигнах към масата.

— Ей сега се връщам, а вие хубаво си помислете — казах. — Да видим какво ще ви хрумне, писателю!

Продължаваше да вали, когато отворих напръсканата стъклена врата на „Ла Палет“, който по това време бе почти пълен, и се гмурнах в глъчката от развеселени гласове. В сумрачната задна част на бистрото всички маси бяха заети.

„Ла Палет“ беше любимото място на художници, галеристи, студенти, както и хора, убиващи скуката, със своите прости протрити до бяло дървени маси и картините по стените. Тук можеше да се нахраниш или просто да седнеш на кафе или чаша вино. Старият локал бе на един хвърлей разстояние от дома ми. Аз често идвах тук и почти винаги се засичах с някои познати.

— Привет, Андре! Как си? — махна ми Никола, един от сервитьорите. — Гадно време, а?

Аз изтръсках няколко дъждовни капки и кимнах.

— Гадно не, ами... — извиках в отговор. Запровирах се сред множеството, застанах до бара и си поръчах *крок мосю*^[6] и червено вино.

Пъстрата навалица около мен ми действаше някак успокояващо. Изпих си виното, хапнах от топлия сандвич, поръчах си още вино и зарях поглед наоколо. Усещах как напрежението от последните дни постепенно ме напуска. Понякога човек трябва само да се отдалечи на няколко крачки от проблема си, после всичко му се струва съвсем просто. Писането на писмо от името на Робърт Милър беше детска игра. В крайна сметка целта бе да се засили фикс идеята на Орели Бреден, докато ми се удаде да се намърдам убедително между нея и автора.

Май невинаги е предимство да работиш в сфера^[6], в която се борави единствено с думи, истории и идеи. В живота ми има моменти, когато ми се ще да създам нещо осезаемо, вещественно, монументално, нещо, което се прави с ръце — като конструирането на дървена етажерка или мост, просто нещо, което е повече материя и по-малко дух.

Винаги, когато погледна Айфеловата кула как пронизва дръзко и несъкрушимо парижкото небе, с гордост се сецам за своя працядо, инженер, изобретил много неща и взел участие в изграждането на този забележителен паметник от желязо и стомана.

Често съм се питал какво ли е великото чувство да можеш да сътвориш такова нещо. Но в този момент не исках да съм на мястото на працядо си. Не исках да градя никаква Айфелова кула (честно казано, не искам и по принцип), а само да мога да си подреда думите. Да напиша писмо, като си измисля някоя правдоподобна история.

Нещо, което да привлече една романтична жена, която не вярва в случайности.

Поръчах си още една чаша червено вино и си представих вечерята с Орели Бреден, която съвсем скоро, в това бях сигурен, ще бъде последвана от много по-интимна вечеря във „Времето на зрелите череши“. Само трябваше да подхвана умело нещата. И един ден, когато Робърт Милър бъде отдавна забравен и са минали дълги прекрасни съвместни години, може дори да ѝ разкажа цялата истина. И заедно ще се смеем на това.

Така беше по план. Но, разбира се, всичко се случи по съвсем друг начин.

Не знам защо, но хората някак си не могат иначе. Те постоянно кроят планове. А после се дивят, че плановете им не работят.

И така, седях си аз на бара и се реех нейде в бъдещето, когато някой ме потупа по рамото. Пред мен се появи едно засмяно лице и аз отново се приземих в настоящето.

Беше Силвестро, моят стар учител по италиански, при когото вземах уроци миналата година, за да си опресня позабравения език.

— *Ciao*^[7] Андре, радвам се да те видя — каза той. — Искаш ли да седнеш на нашата маса? — Силвестро посочи една маса зад себе си, на която бяха седнали двама мъже и три жени. Едната от тях, изящна червенокоска с лунички и големи, плътни устни, със смях погледна към нас. Силвестро винаги влачеше със себе си изключително красиви момичета. — Това е Джулия — рече той и ми намигна. — Нова ученичка. Няма грешка момичето. — Силвестро се обърна и махна на червенокосата. — Е? Ще дойдеш ли?

— Много изкушаващо — усмихнах се аз, — но не, благодаря. Имам още работа.

— О, забрави я за малко тази работа. Работиш прекалено много. — Силвестро махна с ръка надолу.

— Не, не. Този път е нещо по-специално — отвърнах унесено.

— Ааа, искаш да кажеш... вече си зает, а? — Учителят ме погледна дяволито и разтегли устата си в широка лукава усмивка.

— Да, може и така да се каже. — На свой ред и аз му се усмихнах, докато си мислех за листа върху масата във всекидневната,

който внезапно започваше да се изпълва с думи и изречения. Ей така, изведнъж.

— *Pazzo*^[8], защо направо не кажеш така? Няма да се изпречвам на късмета ти! — Силвестро отново ме потупа снизходително по рамото и тръгна към масата си. — Приятели, човекът е ангажиран! — чух го да вика, а другите започнаха да ръкомахат и да се смеят.

Когато се отправих към изхода, проправяйки си път сред гостите, които говореха и пиеха на бара, за част от секундата ми се стори, че видях някаква стройна фигура с дълга тъмноруса коса да седи в дъното с гръб към вратата и оживено да жестикулира.

Разтърсих глава! Халюцинации! Сега Орели Бреден е в собствения си малък ресторант на улица „Принцес“. Пък и аз съм леко пийнал.

После вратата се отвори и вътре нахлу студен въздух, миришещ на зима, а заедно с него и енергичен мъж с руси къдрици, плътно притиснал към себе си момиче с яркочервено палто.

Изглеждаха толкова щастливи и аз се обърнах, за да ги погледам. После на свой ред излязох с ръце в джобовете на палтото.

В Париж беше студено и валеше, но когато човек е влюбен, времето няма значение.

[1] Във всеки случай (англ.). — Бел.прев. ↑

[2] Прие го мъжки (англ.). — Бел.прев. ↑

[3] Сега или никога (англ.). — Бел.прев. ↑

[4] Електронна адресна книга. — Бел.ред. ↑

[5] Известен още като (англ.). — Бел.прев. ↑

[6] френски сандвич. — Бел.прев. ↑

[7] Здравей (ит.). — Бел.прев. ↑

[8] Луд (ит.). — Бел.прев. ↑

7.

— И всичко това ти се струва откачено, така ли? Признай си!

Седяхме с Бернадет в „Ла Палет“, който тази вечер бе претъпкан. Бяхме си избрали една съвсем закътана маса до стената и разговорът ни отдавна вече не беше за *Вики*, *Кристина*, *Барселона*, филма, който бяхме гледали същата вечер, а принципно за реалистичните или нереалистичните очаквания на Орели Бреден.

Бернадет въздъхна.

— Просто си мисля, че той трябваше да вложи енергията си в по-реалистични начинания — за да няма после разочарования.

— Аха — отвърнах. — Значи заминаването на тази Кристина с непознатия испанец, който ѝ заявява, че иска да спи не само с нея, но и с приятелката ѝ, ти се струва реалистично?

Мненията ни за героините във филма бяха коренно противоположни.

— Не съм казала такова нещо. Казах само, че го намирам за логично. Все пак този тип е напълно честен. Няма как да не го оценя. — Тя отпи малко от виното си. — Боже мой, Орели, това е само един филм, защо реагираш така? На теб случващото се в него ти се струва малко вероятно, а аз го намирам за логично. На теб Вики ти харесва повече, а на мен — Кристина. Трябва ли да се караме за това?

— Не. Малко се дразня, когато мериш с двоен аршин. Един вид, няма изгледи този мъж да ми отговори, но това не е нереалистично — казах аз.

— О, Орели, изобщо не става въпрос за това. Нали дори днес ти помогнах да потърсим информация за този автор в интернет. Намирам всичко това за забавно и вълнуващо. Само че не ми се ще отново да се вкопчваш в напразни надежди. — Бернадет взе ръката ми и въздъхна. — Имаш склонност да се забъркваш в безперспективни истории, знаеш ли? Първо беше с онзи особен графичен дизайнер, който току изчезваше през няколко седмици и избухваше за най-малкото нещо. Сега лък ми говориш за някакъв тайнствен писател, който —

независимо как интерпретираш романа му — във всеки случай може да се опише с една дума: труден.

— Така го описа и онзи странен редактор цербер. Казах ли ти? — Аз млъкнах и обидено започнах да рисувам с вилицата си фигури по салфетката.

— Не, не си. Слушай сега, просто искам да си щастлива. Но понякога имам чувството, че отваряш сърцето си за неподходящи хора.

— Но един детски лекар е подходящ, нали? — отвърнах. — При това е нещо реалистично.

„Я си хвани един фин детски лекар, вместо да си губиш времето с нереалистични неща“, беше казала Бернадет, когато на път към киното разсъждавах на глас колко време му трябва на едно писмо да пристигне от Англия до Франция.

— Добре, това за детския лекар не трябваше да го казвам — рече тя сега. — Макар че този Оливие е наистина фин човек.

— Да. Отегчава ме по фин начин. — Бернадет ме бе запознала миналото лято на рождения си ден с доктор Оливие Кристофъл, още докато бях с Клод, и оттогава постоянно таи надежда, че от нас ще излезе двойка.

— Да, да, права си — махна тя с ръка. — Той наистина е малко скучноват. — По устните ѝ пробяга тънка усмивка. — Е, добре. Засега сме в трепетно очакване да видим колко му е нужно на едно писмо да прекоси пътя от Англия до Париж. Ще ме държиш в течение, нали? И когато настъпи моментът за финия и скучен лекар, можеш просто да ми кажеш.

Смачках салфетката и я хвърлих в чинията си, в която още се виждаха следи от омлета с шунка.

— Дадено! Не бери грижа — казах и потърсих портмонето си. — Аз черпя.

Усетих леки тръпки по гърба си и вдигнах зиморничаво рамене.

— Защо оставят вратата толкова дълго отворена? — дръпнах към себе си чинийката със сметката.

Бернадет се втренчи в мен, после присви очи.

— Какво има? Пак ли казах нещо накриво?

— Не, не. — Тя бързо сведе поглед и в този миг разбрах, че не в мен се е била втренчила. — Да си поръчаме по едно еспreso — предложи Бернадет, а аз изненадано вдигнах вежди.

— Откога пиеш толкова късно кафе? Нали казваш, че не можеш да спиш от него?

— Но сега ми се допи. — Погледна ме така, сякаш искаше да ме хипнотизира и се усмихна. — Я виж тук. — Тя извади една кожена папка от чантата си. — Виждала ли си тази снимка на Мари? Това е у дома, при родителите ми в Оранж, в градината.

— Не... Бернадет... какво... какво ти става? — Забелязах как очите ѝ шарят наоколо. — Какво гледаш постоянно?

Тя се оглеждаше из бистрото, докато аз разглеждах една маслена картина, окачена на дървената ламперия.

— Нищо. Оглеждах се за сервитьора. — Бернадет имаше напрегнат вид и това ме накара да се обърна. — Не се обръщай — изсъска тя и ме хвана за ръката, но вече беше твърде късно.

В средата на „Ла Палет“, там, където се минаваше към задната част на бистрото, в която седяхме ние, стоеше Клод и чакаше до една маса до прозореца, където сервитьорът тъкмо оправяше сметката. Той нежно бе обгърнал с ръка млада жена, която със своята дълга до брадичката черна коса и румени бузи приличаше на монголска принцеса. Беше облечена с вталено палто от червен филц, чиито ръкави и краища завършваха с дребни ресни. И беше недвусмислено бременна.

През цялото време до къщи ревах. Бернадет седеше до мен в таксито, стискаше ме за ръката и мълчаливо ми подаваше една след друга носни кърпички.

— И знаеш ли кое е най-лошото? — хлипах аз, когато по-късно Бернадет седна до мен на леглото и ми връчи чаша горещо мляко с мед. — Това червено палто... което бях видяла в една витрина на улица „Дю Бак“, още в началото на връзката ни, бях казала, че го искам за рождения си ден.

Най-много болеше от предателството. И от лъжите. Преброих месеците на пръсти и установих, че Клод ми е изневерявал от половин година. По дяволите, колко щастлив изглеждаше, застанал до своята монголска принцеса, която бе поставила ръка на малкия си корем.

Бяхме изчакали двамата да заемат местата си до прозореца. После бързо се изнизавме. Но Клод и иначе не би ме забелязал. Той

имаше очи само за своята Снежанка.

— О, Орели, толкова съжалявам! Тъкмо се беше успокоила. И сега това! Също като в някакъв лош роман.

— Той не биваше да ѝ подарява това палто. Толкова е... толкова е жестоко. — Погледнах учудено Бернадет. — Тази жена си стои там, облечена с твоето палто, и е толкова... толкова щастлива! А аз скоро ще имам рожден ден, а съм съвсем сама и няма да си получа и палтото. Толкова е несправедливо всичко.

Бернадет нежно ме галеше по косата.

— Пийни си малко мляко. Разбира се, че е несправедливо. И гадно. Такива неща не бива да се случват, но не всичко става така, както го мислим. И не само по отношение на Клод, а изобщо, нали?

Поклатих глава и отпих глътка мляко. Бернадет беше права, изобщо не ставаше въпрос за Клод, а за нещо, което докосва душите ни, към което се стремим, към което протягаме ръце през целия си живот, за да го докоснем и задържим.

Бернадет изглеждаше замислена.

— Знаеш, че никога не съм имала добро мнение за Клод. Но може би наистина е намерил жената на живота си. Може отдавна да се е канел да ти каже, но да е изчакавал подходящия момент. Който, разбира се, никога не идва. Ето че умира и баща ти. Става още по-трудно — как да те напусне точно в този момент. — Тя изкриви устни, както правеше винаги, когато размишляваше. — Предполагам, че затова се е получило така.

— Ами палтото — настоявах аз.

— Палтото, тук вече няма извинение. Ще трябва да помислим. — Бернадет се наведе над мен и ме целуна. — Сега се опитай да поспиш, стана късно. — Тя удари с показалец завивката ми. — И не си сама, чуваш ли? Някой постоянно мисли за теб — пък бил той и твоята стара приятелка Бернадет.

Заслушах се в бавно отдалечаващите ѝ се стъпки. Походката ѝ беше толкова твърда и уверена.

— Лека нощ, Орели! — извика още веднъж тя и дюшемето в коридора заскърца. После загаси лампата и аз чух как вратата бавно се затвори след нея и се заключи.

— Лека нощ, Бернадет — прошепнах. — Радвам се, че те има.

Не знам дали се дължеше на горещото мляко с мед, но тази нощ спях учудващо добре. Когато се събудих, слънцето за първи път от дни насам се бе промъкнало в стаята ми. Станах и дръпнах пердетата. Над Париж се бе разстлало ясносиньо небе, за което съдех по малкото правоъгълниче, което зидът на дворната ограда позволяваше да се види от балкона ми.

Винаги виждаш само една малка част, казах си аз, докато си приготвях закуска. А щеше да е хубаво да можеш да виждаш и цялото.

Вчера, когато гледката на Клод и бременната му приятелка прониза като острие сърцето ми, си помислих, че виждам цялата истина. Но това беше само моята истина, моето виждане за нещата. Истината на Клод бе друга. Както и истината на жената с червеното палто.

Възможно ли е да разбереш напълно някого? Какво го вълнува, какво го ръководи, за какво наистина мечтае?

Сложих съдовете в мивката и пуснах водата.

Клод може и да ме е лъгал, но вероятно и аз сама съм се лъгала. Не си бях задавала този въпрос. Понякога човек живее по-добре с лъжата, отколкото с истината.

С Клод така и не сме си говорили за бъдещето. Никога не ми беше казал: „Искам дете от теб.“ И аз никога не съм го споменавала. Бяхме заедно за много кратко време. Имало е и хубави моменти, и не толкова хубави. Безумно е да говорим за справедливост, когато нещата опират до сърцето.

Любовта е такава, каквато е. Нито повече, нито по-малко.

Избърсах си ръцете. После отидох до скрина в коридора и отворих чекмеджето. Извадих снимката, на която бяхме с Клод, и я погледнах още веднъж.

— Желая ти щастие — казах, после взех снимката и сложих в старата кутия за пури, където съхранявах спомените си.

Преди да изляза на пазар, за да купя от месаря някои неща, се отбих в спалнята и поставих нова бележка на стената с мислите си:

КОГАТО СИ ОТИДЕ ЛЮБОВТА

Когато си отиде любовта,

*с тъга пропита и великодушна някак
става тя.*

Напусналият съвест го гризе.

Напуснатият раните си ближе.

*Усещането провал боли едва ли не
по-силно и от раздялата дори.*

*Но най-накрая всеки става това,
което винаги е бил.*

*Понякога остава песен, лист хартия с две сърца
и спомен нежен за отминал летен ден.*

8.

Позвъни се тъкмо когато исках прошка от госпожица Мирабо, защото я бях обидил много.

Още по време на заседанието ми направи впечатление, че иначе толкова милата асистентка не ме удостои с нито един поглед и макар че бях във вихъра си и говорех толкова забавно за една книга, та даже и достолепната госпожа Отьой едва не падна от стола си от смях, физиономията на русото момиче дори не трепна. Всичките ми опити да я заговоря след заседанието, когато се изравних с нея по коридора, претърпяха провал. Тя отговаряше с „Да“ и „Не“ и нито дума повече не изкопчих от нея.

— Бихте ли дошли за малко в кабинета ми — казах аз, когато стигнахме до секретарската стая.

Тя кимна и мълчаливо ме последва.

— Заповядайте — посочих един стол до малка кръгла маса. — Седнете.

Госпожица Мирабо седна като оскърбена графиня. Тя скръсти ръце, праметна крак върху крак и аз не можех да остана равнодушен при вида на светлите мрежести копринени чорапогащи, които носеше под късата си пола.

— Е — подхванах дружелюбно. — Къде ви стяга обувката, та не ми говорите? Какво има?

— Нищо — отвърна асистентката и заби поглед в паркета, сякаш в него имаше нещо кой знае какво.

Беше по-лошо, отколкото се опасявах. Когато жените твърдят, че няма „нищо“, значи наистина са ти бесни.

— Хм — казах аз. — Сигурна ли сте?

— Да. — Очевидно бе решила да ми отговаря само едносрично.

— Знаете ли какво, госпожице Мирабо?

— Не.

— Не ви вярвам.

Флоранс Мирабо ме удостои с кратък поглед, преди отново да го забие в паркета.

— Хайде, госпожице Мирабо, не бъдете жестока. Кажете на стария Андре Шабане защо сте му сърдита, иначе няма да заспя тази нощ.

Забелязах как потисна една усмивка.

— Не сте чак толкова стар. И имате основание да не можете да спите. — Тя опъна полата си, а аз зачаках. — Казахте ми да не гледам толкова тъпо! — изплю камъчето госпожица Мирабо.

— Казал съм ви такова нещо? Но това е... как съм могъл!

— Не знам. Но го казахте. — Тя за първи път ме погледна. — Вчера ме нахокахте, докато говорехте по телефона. А аз исках само да ви оставя тези рецензии. Бяхте казали, че е спешно, и аз ги четох през целия уикенд, специално отмених срещата си, за да свърша всичко възможно най-бързо. И ето какво получих за благодарност. — След това пламенно словоизлияние бузите ѝ целите се зачервиха. — Вие буквално ме изпъдихте.

Сега, докато ми говореше, си спомних за инфарктния разговор с Адам Голдбърг, посред който, за нещастие, се натресе госпожица Мирабо.

— *О, боже, боже*, много съжалявам! — Гледах малката мимоза, която седеше пред мен с укорително лице. — *Наистина* съжалявам — натъртих още веднъж. — Изобщо не съм искал да бъда груб с вас, просто бях ужасно напрегнат...

— Въпреки това — каза тя.

— Не, не — вдигнах две ръце, — това не ме извинява по никакъв начин. Обещавам да се поправа. Наистина. Ще ми простите ли?

Гледах я разкаяно. Тя сведе поглед и ъгълчетата на устата ѝ трепнаха, докато клатеше красивия си крак.

— Предлагам ви за помирение... — наклоних се леко към нея и се замислих — една малинова торта. Какво ще кажете? Ще ми позволите ли да ви поканя утре на обяд в „Ладюре“ на малинова торта?

Госпожица Мирабо се усмихна.

— Имате късмет — каза тя. — Обожавам малинови торти.

— Мога ли да заключа от това, че вече не сте ми сърдита?

— Да, можете. — Флоранс Мирабо се изправи. — Тогава ще донеса рецензиите — каза помирително тя.

— Да, разбира се! — извиках. — Чудесно! Нямам търпение! — На свой ред и аз станах, за да я придружа до вратата.

— Не е нужно да преигравате, господин Шабане. Просто си върша работата.

— Тогава може ли да ви кажа нещо, госпожице Мирабо? Много добре си вършите работата.

— О! Благодаря. Много любезно от ваша страна, че го казвате. Господин Шабане, аз... — Тя отново се изчерви и за миг се поколеба, сякаш искаше да добави още нещо.

— Да?

И тогава телефонът иззвъня. Не исках отново да бъда неучтив и затова останах на мястото си, вместо да отпратя Флоранс Мирабо и да се втурна към бюрото си. След третото позвъняване госпожица Мирабо рече:

— Е, вървете, може би е важно.

Тя се усмихна и изчезна през вратата. Жалко, сега никога нямаше да разбере какво щеше да ми каже асистентката. За едно обаче Флоранс Мирабо беше права. Обаждането беше важно.

Веднага познах гласа. Бих го разпознал сред стотици други гласове. Звучеше точно както първия път, малко задъхано, сякаш притежателят му току-що е взел стълбите на бегом.

— С господин Андре Шабане ли говоря? — попита тя.

— На телефона — отвърнах и с широка усмивка се облегнах на стола си. Рибата се беше хванала.

Орели Бреден бе очарована от предложението ми да срещне „случайно“ с моя помощ Робърт Милър, а въпросите от едно до три от безпardonния ѝ имейл до неприветливия редактор на издателство „Опал“ на пръв поглед изглеждаха забравени.

— Каква фантастична идея! — зарадва се тя.

Аз също намирах идеята си за фантастична, но, разбира се, запазих това за себе си.

— Е, не е чак толкова фантастична, но... не е и лоша — казах скромно.

— *Толкова* е мило от ваша страна, господин Шабане — продължи Орели Бреден и аз се опих от внезапно обзелото ме усещане

за значимост в ролята ми на посредник.

— Няма за какво — отвърнах галантно. — Ако мога да ви услужа с още нещо, за мен ще бъде удоволствие.

Тя помълча малко.

— А аз ви мислех за някакъв начумерен редактор, който не разрешава никакъв достъп до своя писател — каза отчетливо госпожица Бреден. — Надявам се да ми простите.

Успех! Успех! Явно днес ми вървеше на извинения.

Е, не ми бе предложена малинова торта, но пък признавам, че и не беше нужно много да ме молят. Лекото чувство на вина на Орели Бреден беше несравнимо по-вкусно.

— Но, скъпа госпожице Бреден, не бих могъл да не ви простя, дори да исках. Аз самият не ви се показах откъм най-добрата си страна. Най-добре просто да забравим неприятното начало и да се съсредоточим върху малкия си план. — Плъзнах се на колелцата на стола си до бюрото и отворих календара си.

Две минути по-късно уговорката беше направена. В петък вечерта Орели Бреден щеше да се появи в седем и половина в „Купол“, където на маса, резервирана на мое име, щяхме да си поръчаме по едно питие. Към осем трябваше да се присъедини и Робърт Милър (с когото уж съм се уговорил, за да обсъдим новата му книга) и щеше да има чудесна възможност двамата да се запознаят.

Известно време се колебах при избора на ресторант. Някой малък, закътан ресторант с уютни червени кадифени фотьойли, като „Лю Белие“, бе, разбира се, далеч по-уместен за истинските ми намерения от прочутия „Купол“ — този голям, оживен и вечер винаги препълнен ресторант. Можеше обаче да се възприеме като малко странно това, че си уреждам среща с един английски писател на място, подходящо за влюбени.

В „Купол“ нямаше да се появят двусмислени предположения, нито пък писателят, така че според мен щях да имам по-големи шансове за бъдеща съвместна вечеря с капризната госпожица Бреден, ако ресторантът не е чак толкова романтичен.

— В „Купол“ ли? — попита тя и аз веднага долових, че възторгът ѝ намаля. — Наистина ли искате в това туристическо хале?

— Идеята е на Милър. По-рано е идвал по работа в Монпарнас и страшно много му харесало в „Купол“. За мен още по-добре щеше да е

във „Времето на зрелите череши“, но, разбира се, не можех да го предложа.

— Той харесва „Купол“? — Объркването й бе съвсем осезателно.

— Е, нали е англичанин — казах аз. — За него „Купол“ е чудесно място. Твърди, че този ресторант винаги го кара да се чувства... щастлив, защото там е оживено и пъстро.

— Аха — бе всичко, което допълни госпожица Бреден.

— Освен това е върл почитател на прочутото *агнешко с къри по индийски* — добавих доста убедително.

— Прочутото агнешко с къри по индийски? — повтори госпожица Бреден. — Не съм чувала за него. Наистина ли е толкова хубаво?

— Няма значение. Вие като готвачка сигурно разбирате повече от останалите. Във всеки случай миналия път Робърт Милър беше във възторг от него. След всяка хапка казваше: „*Delicious, absolutely delicious*“.^[1] Но, както знаете, англичаните нямат представа кое ястие с кое си подхожда — *fish and chips*.^[2] Затова изпадат във възторг винаги, когато някой им предложи ястие с къри и малко кокосови стърготини, ха-ха-ха! — Щеше ми се в този момент да ме чуе Адам Голдбърг.

Орели Бреден не се засмя.

— Мислех, че Робърт Милър харесва *френската кухня*. — Май бе засегната готварската й чест.

— Е, ще имате възможност сама да го попитате — отвърнах, за да сложа край на дискусията относно кулинарните предпочитания на моя писател. Драсках в календара си ред от триъгълничета. — Дали междувремево господин Милър не е получил писмото ви?

— Предполагам, че го е получил. Но още нямам отговор, ако за това питате — прозвуча малко раздражено.

— Ще ви пише — побързах да кажа. — Особено след като в петък се запознаете лично.

— Какво искате да кажете?

— Ами това, че сте очарователна млада жена, на чийто чар никой мъж не може да устои задълго — пък бил той и някой забравен от света английски писател.

Тя се засмя.

— Знаете ли, господин Шабане, много сте лош.

— Да, знам. Дори по-лош, отколкото си мислите.

[1] Вкусно, невероятно вкусно (англ.). — Бел.прев. ↑

[2] Риба с пържени картофи (англ.). — Бел.прев. ↑

9.

Post Nubila Phoebus. Прочетох шепнешком надписа, гравирани в белия камък, и нежно докоснах с пръсти буквите „След облаците идва слънце“.

Това бе девизът на баща ми, който — вероятно нетипично за човек с неговата професия — бе доста начетен и, за разлика от дъщеря си, беше чел много. След дъжда идва ред на дъгата — колко мъдър беше той!

Стоях на гробището Пер Лашез, над мен в небето се гонеха бели облаци и когато слънцето се появи, дори успя да затопли малко. От Все Светии насам не бях идвала на гроба на татко, днес обаче почувствах остра необходимост да го направя.

Отстъпих крачка назад и положих букет от астри и хризантеми върху предвидената за това квадратна каменна плоча на обраслия с бръшлян гроб.

— Дори не можеш да си представиш какво се случва, татко — казах аз. — Имаше да се чудиш.

Седмицата бе започнала толкова нещастно, а ето че сега стоях тук, на гробището, и бях някак особено щастлива и развълнувана. Но най-вече много напрегната заради утрешната вечер.

Слънцето, което след дъждовното и мрачно време се бе промъкнало във вторник в стаята ми, беше като предвестник. Изведнъж всичко се бе обърнало на добро.

След като във вторник разтоварих в ресторанта покупките, обсъдих с Жаки три варианта на коледното меню, а после на няколко пъти се връщах на мисълта за червеното палто и неговата притежателка, следобед отново се отбих вкъщи и се заех да запълня този не особено блестящ ден в живота си със също толкова недотам блестящи занимания, докато дойде време вечерта отново да се върна в ресторанта.

Седнах пред компютъра и се заех с плащането по електронен път на натрупалите се фактури.

Преди това обаче надникнах в пощата си и намерих едно много приветливо, да, може да се каже дори очарователно писмо от Андре Шабане: не само бе отговорил на всичките ми въпроси, но и за моя най-голяма изненада ми предлагаше нещо, което ме изпълни с радостно вълнение: Щях да имам възможността, макар и за кратко, да се срещна с Робърт Милър, тъй като господин Шабане имал среща с писателя и ми предлагаше случайно да мина оттам.

Разбира се, приех предложението и, за разлика от първия ми разговор по телефона с този брадат главен редактор, сега то беше далеч по-приятно, почти граничещо с флирт, който при моето състояние ми поддържа някак си добре.

Споделих това с Бернадет, тя веднага започна да се шегува с мен и каза, че този редактор все повече ѝ харесва и ако писателят не се окаже толкова прекрасен, колкото е романът му, имам резервен вариант.

— Ти си невъзможна, Бернадет — отвърнах аз. — Все гледаш да ме сватосаш с някого. Ако това изобщо стане, то ще е само с писателя — първо, защото е по-хубав, и в крайна сметка той е написал книгата, забрави ли?

— Толкова ли е грозен този мъж? — осведоми се Бернадет.

— Откъде да знам? Не, не бих казала, но не съм го заглеждала много-много. Андре Шабане не ме интересува. Освен това е с брада.

— И какво те притеснява толкова?

— Стига, Бернадет! Знаеш, че не харесвам мъже с бради. Такива дори не ги поглеждам.

— Което е грешка! — подхвърли Бернадет.

— Пък и аз не си търся мъж. Не си търся мъж, чу ли? Просто искам да имам възможност да поговоря с този писател — по понятни причини. И защото съм му много благодарна.

— О, Божие провидение, съдбовно преплитане, където се вижда... — Бернадет звучеше като хор от старогръцка трагедия.

— Именно — отвърнах аз. — Сама ще се убедиш.

Още същата вечер казах на Жаки, че в петък няма да дойда в ресторанта. Обадих се на Жулиет Мъоние, много добра професионалистка, която по-рано била в ресторант „Лутетия“ главна

сервитьорка и няколко пъти вече ме е замествала. Междувременно тя записа вътрешна архитектура и сега работеше само почасово. За щастие, за тази вечер не я бяха ангажирали и Жулиет се съгласи.

Жаки, разбира се, не беше очарован.

— Е, може ли такава неща? В петък? Точно сега, когато Пол е болен — вайкаше се той и тракаше с тенджерите и тиганите, докато готвеше за малкия ни екип.

Час преди да отворим заведението, всички се събирахме на вечеря: Жаки, нашият главен готвач и най-старият от всички ни, Пол, младият заместник главен готвач, двамата помощници в кухнята Клод и Мари, Сюзет и аз. По време на съвместните ни вечери, на които разговаряхме не само за неща, свързани с ресторанта, бяхме като семейство. Говорехме, спорехме, смеехме се — и после всеки се връщаше с нови сили към работата си.

— Съжалявам, Жаки, но изневиделица изникна една важна среща — казах аз, а готвачът ме прониза с поглед.

— Очевидно наистина е била изневиделица тази среща. Днес на обяд, докато обсъждахме коледното меню, още нищо не знаеше за нея.

— Вече се обадох на Жулиет — добавих бързо аз, за да му попреча да дълбае още по темата. — Тя ще дойде с удоволствие, а през декември, така или иначе, ще трябва да помислим дали да не назначим още някого в кухнята. Ако Пол продължи да боледува, мога и аз да ти помогна в готвенето, а Жулиет ще попитаме дали ще ме замества този уикенд в ресторанта.

— А, не, не обичам в кухнята да ми се пречкат жени — възрази Жаки. — Жените не могат да се оправят с печенето.

— Гледай колко си безочлив. Какво ми е на печенето? Ти си един дърт шовинист, Жаки.

Жаки се усмихна лукаво.

— Винаги може и още, винаги може и още.

Той припряно накълца две големи глави лук върху дъската и като си помагаше с ножа, ги изсипа в големия тиган.

— А и теб не те бива особено в сосовете. — Жаки запържи лука в маслото, докато добие златист цвят, поля го с бяло вино и леко намали газта.

— Какви ги говориш, Жаки! — извиках възмутено аз. — Ти си ме научил на повечето сосове, а филето ми в сос с черен пипер е

ненадминато, сам си ми го казвал.

Той измънка:

— Да, сосът ти с пипер е чудесен, но само защото имаш тайната рецепта от баща си. — Хвърли няколко шепи картофи във фритюрника и протестите ми бяха заглушени от цвърченето на горещата мазнина.

Когато Жаки работеше до печката, се превръщаше в жонгльор. Много обичаше да подхвърля във въздуха няколко топки едновременно и който го наблюдаваше, забравяше да диша.

— Затова пък десертите ти са много добри, казвам го с ръка на сърцето — продължи невъзмутимо Жаки и разклати тигана. — Ами да се надяваме, че в събота Пол отново ще е на линия. — Той ме погледна над запръжката и присви едно око. — Важна среща, а? И как се казва щастливецът?

Щастливецът се казваше Робърт Милър, макар и да не подозираше за своето щастие. Той не знаеше, че в петък ще има *blind date*^[1] в „Купол“. А аз не знаех дали той изобщо ще бъде очарован от факта, че някакъв неканен гост смущава разговора му с Андре Шабане.

Но дойде четвъртък, а заедно с него и едно писмо, което засили убеждението ми, че съм постъпила правилно и че понякога никак не е зле да последваш вътрешния си глас, независимо колко абсурдно изглежда това на другите.

Извадих от пощенската кутия един плик, на който се виждаше само моето име. Отгоре бе оставена бележка, на която пишеше:

„Скъпа госпожице Бреден, това писмо пристигна вчера в издателството, поздравления! Робърт Милър по невнимание е изхвърлил плика с Вашия адрес и затова изпраща писмото си при нас. Мисля, че е редно директно да Ви го препратя. Ще се видим утре вечер. Приятно четене!

Андре Шабане“

Усмяхнах се. Какво ме поздравяваше този Шабане, сякаш съм спечелила бас, че и приятно четене ми пожелаваше. Явно все пак е изненадан, че неговият автор ми е отговорил.

И през ум не ми мина въпросът откъде може да знае Андре Шабане домашния ми адрес.

Не можех повече да чакам, седнах с палтото си на студените каменни стъпала във входа и отворих писмото. После зачетох редовете, изписани на хартията с равен почерк със син химикал:

„Скъпа госпожице Орели Бреден,

Много се зарадвах на писмото Ви. За жалост, кученцето ми също много го хареса, особено плика му. Когато разбрах това, беше твърде късно — Роки, това лакомо чудовище, бе глътнало плика с адреса.

Извинявам се от името на кучето си, което е още малко, и изпращам отговора си до моя надежден редактор Андре Шабане, надявам се да Ви го предаде. Искам да Ви кажа, скъпа госпожице Бреден, че съм получавал много писма от почитатели, но нито едно не е било толкова хубаво и вълнуващо.

Наистина много се радвам, че малкият ми роман за Париж толкова Ви е помогнал в тежък за Вас момент. Излиза, че е имало полза от него, което не може да се каже за повечето книги. (Надявам се също, че сте успели да се измъкнете от полицията!)

Мисля, че Ви разбирам добре. Аз също дълго бях нещастен и Ви съчувствам от цялото си сърце!

Не съм от този тип хора, които обичат да се движат в обществото, предпочитам да остана инкогнито. Боя се, че съм малко скучен, най-добре се чувствам във вилата си, когато се разхождам сред природата или поправям стари коли. Но ако това не Ви притеснява, с удоволствие бих се възползвал от изкушаващата Ви покана да посетя Вашия малък ресторант при следващото си идване в Париж.

Следващия път ще съм там съвсем за кратко и ще бъда претрупан със срещи, а ми се иска да дойда за повече време, за да си поговорим на спокойствие. Да, познавам Вашия ресторант, влюбих се в него от пръв поглед, особено в покривките на бели и червени карета.

Много Ви благодаря за хубавата снимка, която ми изпратихте. Може ли да отбележа, че сте много секси, без с това да навлизам в личното Ви пространство?

И имате право, разбира се — приликата между Софи и Вас, мила Орели, е поразителна — и мисля, че Ви дължа обяснение за своята малка тайна!

Накратко: и в най-смелите си очаквания не съм се надявал, че ще получа писмо от героинята на своята книга — това е мечта, превърната в реалност.

Искрено се надявам да се чувствате по-добре и вече да не сте нещастна. Ще се радвам много, ако можем скоро да се видим на живо!

Моля да ме извините за нескопосния френски. Надявам се, че въпреки него писмото ми ще Ви зарадва.

Нямам търпение да посетя хубавия Ви ресторант и най-после да си поговорим за ВСИЧКО.

Желая Ви всичко най-хубаво и до скоро!

Искрено Ваш,
Робърт Милър“

— Имате ли лейка, госпожице? — изграчи някой зад гърба ми. Сепнах се и се обърнах.

Пред мен стоеше дребна старица в черно астраганено палто и шапка в същия цвят. Устните ѝ бяха начервени и тя ме зяпаше с любопитство.

— Лейка? — повтори нетърпеливо жената.

Поклатих глава.

— Не, съжалявам, госпожо.

— Безобразие. — Тя заклати глава и стисна червените си устни.

Запитах се за какво ли ѝ трябва лейка на старата дама. Миналата седмица беше валяло толкова много, че земята сигурно е достатъчно влажна.

— Откраднаха ми лейката — обясни ми старицата. — Много добре си спомням, че я оставих зад ей този надгробен камък — показва тя един гроб наблизо, над който старо дърво протягаше чепатите си

клони, — и ето че сега я няма. Вече навсякъде крадат — дори в гробищата, какво да говорим?

Тя започна да рови в голямата си черна дамска чанта и най-накрая извади пакет „Голоаз“. Не беше чудно. Старицата запали цигара, вдиша дълбоко и изпусна дима в синьото небе.

После ми подаде кутията.

— Искате ли?

Аз поклатих глава. Понякога се случваше да пуша в кафенето, но не бях палила на гробищата.

— Вземете си де, моето момиче. — Тя тикна кутията пред лицето ми. — Едва ли ще се видим някога пак. — Старицата се изкиска, а аз допрых устни с ръка и за своя изненада също се усмигнах.

— Ами добре, благодаря — отвърнах.

Тя ми поднесе огънче.

— Моля. А, забравете тъпата лейка. И без това беше спукана. Не е ли хубаво да има слънце — след всичкия този дъжд?

Кимнах. Да, беше хубаво. Слънцето грееше, а животът продължаваше, пълен с изненади.

И така, този четвъртък стоях на слънце в Пер Лашез с една чудновата старица, която сякаш бе изскочила от филм на Фелини, и пуших цигара. Наоколо цареше ведра тишина и аз имах чувството, че сме единствените хора в това огромно гробище.

В далечината се издигаше музата Евтерпа, символ на веселостта, която отдавна бди над гроба на Фредерик Шопен. В подножието на паметника му имаше много саксии с цветя, розовите храсти се преплитаха в решетката. Зарях поглед наоколо. По някои гробове още стоеше украсата от Все Светии, други бяха заличени от времето, природата си бе взела обратно терена и бурените и дивите растения се заплитаха над каменните бордюри. Тук мъртвите бяха забравени. И не бяха никак малко.

— Наблюдавах ви — продължи старицата и ме погледна с кафявите си проникателни очи, обрамчени от стотици бръчици. — Имате вид на човек, който си мисли за нещо хубаво.

Дръпнах си от цигарата.

— Така е — усмигнах се аз. — Мислех си за утре. Утре вечер ще ходя в „Купол“, знаете ли?

— Какво съвпадение — старицата закима зарадвано с глава. — И аз ще ходя утре в „Купол“. Ще празнувам осемдесет и петия си рожден ден, моето момиче. Обичам „Купол“ — всяка година празнувам там. Винаги ям стриди, много са хубави.

Изведнъж видях дамата от филма на Фелини с нейните деца и внуци, как седят в ресторанта на дълга маса и празнуват.

— Тогава ви пожелавам приятно прекарване — казах.

Тя поклати съжалително глава.

— Този път ще бъде малко тържество. Съвсем малко, ако трябва да сме точни. Само аз и сервитьорите, но те винаги са очарователни. — Усмихна се щастливо. — Боже мой, как само сме празнували в „Купол“. Какви шумни тържества. Хенри, съпругът ми, беше диригент в Операта, знаете ли? И след всяка премиера шампанското така се лееше, че накрая всички бяхме пияни. — Тя се изкиска. — Да, това беше отдавна... А Джордж винаги идваше по Коледа с децата в Париж. Той живее в Южна Америка... — Предположих, че Джордж е синът ѝ. — Е, добре, и откакто моят стар приятел Огюст си отиде — старицата спря и жално погледна към надгробния камък, зад което трябваше да бъде лейката, — вече няма кой да празнува с мен.

— О! Съжалявам.

— О, не съжалявайте, детето ми, такъв е животът. Всеки има своето време. Понякога вечер лежа в леглото и броя своите мъртви. — Погледна ме заговорнически: — *Вече станаха трийсет и седем.* — Старицата дръпна още веднъж от цигарата и хвърли небрежно фаса на земята. — А аз продължавам да съм тук, а сега де? И знаете ли какво ще ви кажа, моето момиче? Наслаждавам се на всеки божи ден. Майка ми живя до сто и две години и беше жизнерадостна до края.

— Впечатляващо — отвърнах аз.

Старицата ми протегна енергично ръката си, пъхната в черна кожена ръкавица.

— Елизабет Денсмор — представи се. — Но можете да ми казвате Лиз.

Пуснах остатъка от цигарата си и разтърсих ръката ѝ.

— Орели Бреден — представих се и аз. — Знаете ли, Лиз? Вие сте първият човек, с когото се запознавам на гробище.

— О, запознавала съм се с доста хора на гробищата — увери ме мисис Денсмор и разтегли червената си уста в широка усмивка. —

Какво им е на гробищата?

— Денсмор... не ми звучи много на френски — казах. И по-рано ми се беше сторило, че старата дама говори с лек акцент, който обаче отдадох на възрастта ѝ.

— То и не е — отвърна мисис Денсмор. — Американка съм. Но открай време живея в Париж. А вие, моето момиче? Какво ще правите в „Купол“? — попита тя мимоходом.

— О, аз... — отвърнах и усетих как се изчервявам. — Имам среща там с... някого.

— Ааа. И... фин човек ли е той? — Едно от предимствата на възрастта е, че можеш веднага да преминеш по същество, без да си губиш времето.

Аз се засмях и прехапах долната си устна.

— Да... мисля, че да. Той е писател.

— Боже мой, писател! — извика Елизабет Денсмор. — Колко вълнуващо!

— Хм! — казах, без да се впускам в детайли. — Аз също съм много развълнувана.

След като се разделих с мисис Денсмор — Лиз, — която ме покани за следващата вечер на своята маса на по чаша шампанско („А може би няма да е зле да сръбнете по едно шампанско с една старица, моето момиче“, беше допълнила с намигване тя), останах още мъничко пред белия камък.

— Довиждане, татко — прошепнах. — Имам смътното усещане, че утре ще е специален ден.

И освен това — предчувствам, — че ще го запомня...

Стоях на една опашка, която започваше още от голямата стъклена врата. Макар „Купол“ да не бе любимият ми ресторант, очевидно бе предпочитано място за срещи на млади и стари. Не само туристи се тълпяха в легендарния ресторант с червения сенник, който се считаше за най-голямата трапезария в Париж и се намиреше на оживения булевард „Монпарнас“. Тук идваха бизнесмени, както и хора, живеещи в Париж, за хапване и празници. От няколко години в танцовата зала под ресторанта се провеждаха салса-вечери, но в

останалото време салсата далеч не преобладаваше, поне аз не видях дори плакат, на който да се обявява такъв спектакъл.

Пристъпих крачка напред в опашката и влязох в „Купол“. Веднага ме обгърна оживена глъчка. Сервитьорите сновяха, понесли огромни сребърни табли, покрай дългите редици маси, покрити с бели покривки, над които се извисяваше огромната зала. Макар това да не беше купол в истинския смисъл на думата, със своите зелени колони и лампи в стил арт деко под тавана, помещението имаше внушителен вид. Ресторантът вибрираше от живот — *Да се покажем*, бе тукашният девиз и гостите очевидно го следваха. Отдавна не бях идвала тук и бях впечатлена от пъстрата навалица.

Един дружелюбен разпоредител раздаваше малки червени билети на онези от посетителите, които нямаха резервирана маса, и ги молеше да изчакат на бара. На билетите бяха изписани имената на известни композитори и в следващите няколко минути се чуваше гласът на млад сервитьор, който обикаляше около бара и видимо се наслаждаваше, като подобно на цирков директор изкрещяваше с цяло гърло: *Бах, двама души, моля, или Чайковски, четирима души, моля, или Дебюси, шестима души, моля*. След което неколцина от чакащите вдигаха ръце и ги повеждаха към масата си.

— Добър вечер, госпожице, имате ли резервация? — попита ме делово разпоредителят, когато ми дойде редът, а една млада жена пое палтото ми и тикна в ръката ми номерче от гардероба.

Кимнах.

— *Имам среща с господин Андре Шабане* — отвърнах. Разпоредителят хвърли поглед върху дългия списък.

— А, да, ето го — каза той. — Маса за трима души. Момент, моля! — И даде знак на сервитьора да се приближи. Сервитьорът, един по-възрастен господин с къса прошарена коса, ми се усмихна с очарован поглед.

— Бихте ли ме последвали, госпожице?

Кимнах и усетих как сърцето ми изведнъж започна яростно да бие. Само след половин час щях да се запозная с Робърт Милър, който, както бе написал в писмото си, „толкова би се радвал да се видим на живо“.

Пригладих роклята си. Това беше онази зелена копринена рокля, роклята от книгата, с която бях на снимката, изпратена на Милър. Не

искаха да оставям нищо на случайността.

Любезният сервитьор ме придружи непосредствено до една облицована с дървена ламперия ниша.

— Това е масата — каза той. — Заповядайте!

Андре Шабане веднага скочи от пейката, за да ме поздрави. Беше облечен в костюм и бяла риза, с елегантна тъмносиня вратовръзка.

— Госпожице Бреден. Радвам се да ви видя... заповядайте, седнете. — Той посочи към своето място на пейката, а сам застана пред отсрещния стол.

— Благодаря. — Сервитьорът сложи бяла покривка на масата и някои от приготвените чаши, после аз минах навътре и седнах на ниската кожена седалка.

Андре Шабане също седна.

— Какво ще пиете? Шампанско — да отпразнуваме големия ден? — Той ми се усмихна дяволито.

Усетих как се изчервявам и се ядосах, когато видях, че Андре Шабане го забеляза.

— Не прекалявайте — отвърнах и притиснах чантата в скута си. — Но, да, шампанско би било добре.

Погледът му се плъзна по голите ми ръце и той отново ме погледна.

— Поздравления. Изглеждате възхитително, ако мога да си позволя да го кажа. Роклята ви стои прекрасно. Подчертава цвета на очите ви.

— Благодаря — усмихнах се. — Тази вечер и вие не изглеждате никак зле.

— Ах... — Андре Шабане махна на сервитьора. — Знаете, че тази вечер аз съм на заден план. — Той се обърна: — Две чаши шампанско, моля!

— Мислех, че точно аз съм на заден план днес. Нали съм тук, така да се каже, *между другото*.

— Е, това тепърва ще се разбере — отвърна господин Шабане. — Все пак оставете си чантата. Вашият писател ще дойде едва след четвърт час.

— Искате да кажете вашият писател — поправих го и оставих чантата си настрани.

Сервитьорът дойде и сервира шампанското. После ни поднесе менюто.

— Благодаря, но ние очакваме още един гост — каза господин Шабане и сложи менютата настрани.

Той взе чашата си и двамата се чукнахме за наздраве. Шампанското бе леденостудено. Отпих три големи глътки и усетих как напрегнатостта ми отстъпва място на радостно предчувствие.

— Още веднъж ви благодаря, че уредихте тази среща. Честно казано, ужасно съм напрегната. — Оставих чашата си на масата.

Андре Шабане кимна.

— Напълно разбираемо е. — Облегна се на стола си. Аз например съм голям почитател на Уди Алън. Дори започнах да свиря на кларнет само защото и той свири на кларнет. — Той се засмя. — За жалост, на тази моя страст очевидно не ѝ е било писано да има бъдеще. Съседите все чукаха отгоре, когато се упражнявах.

Той отпи глътка и започна да чертае невидими фигури по бялата покривка.

— Е, все пак Уди Алън дойде в Париж и изнесе концерт със своята странна старческа джаз група. Местата в залата, в която обикновено се свиреше класическа музика от голям оркестър, бяха разпродадени и моето място бе на петия ред. Не се натисках да съм напред като другите заради музиката. Честно казано, според мен Уди Алън не свиреше по-добре, от който и да е джаз музикант в някоя кръчма на Монмартр. Но да виждам този старец, когото познавах от толкова много филми, от толкова близо и да го чувам как говори на живо — това беше нещо невероятно и много вълнуващо.

Андре Шабане се наведе напред и подпря брадичка на ръката си.

— И до днес ме е яд за едно.

Той помълча за миг, а аз изпих шампанското си и също се наведох напред. Този Шабане беше добър разказвач.

Но беше и много внимателен. Когато видя, че чашата ми е празна, той направи знак на сервитьора да донесе още две чаши шампанско.

— Наздраве — каза Андре Шабане и аз вдигнах чашата си, без да протестирам.

— Та и до днес ви е яд за какво? — повторих с напрегнато очакване.

— Да. — Той попи устните си със салфетка. — Случи се следното: концертът свърши, избухнаха бурни аплодисменти. Хората станаха, затропаха с крака, за да почетат дребния човечец, който стоеше в пуловера и рипсените си панталони, скромни и смутени, също като във филмите си. Вече пети път го викаха на бис и Уди се връщаше под бурните аплодисменти на феновете, когато един великан в черен костюм внезапно се озова на сцената. Черната му коса бе силно опъната назад и той на пръв поглед приличаше на театрален директор или тенор. Така или иначе, мъжът стисна ръката на слияния Алън и му подаде картичка и химикалка за автограф. Направи го малко преди моят кумир да напусне сцената.

Господин Шабане пресуши чашата си.

— Искан да имам същия хъс и просто да скоча на сцената. Само си представете — по-късно можех да показвам този автограф на децата си. — Той въздъхна. — Сега добрият Уди отново си е в Америка, аз ходя на всичките му филми и знам, че едва ли някога отново ще го видя на живо.

Той ме погледна и този път в кафявите му очи не се долавяше шеговитост.

— Знаете ли, госпожице Бреден, по принцип се възхищавам на вашата упоритост. Когато човек иска нещо, трябва да е *упорит*.

Тирадата му за моята упоритост бе прекъсната от нежно позвъняване.

— Извинете, звъни моят телефон. — Андре Шабане извади мобилния си телефон от самото и се обърна настрана. — Да?

Погледнах часовника си и установих, че вече е осем и петнайсет. Времето бе минало неусетно и Робърт Милър всеки миг щеше да се появи.

— Ама че глупаво, съжалявам — чух да казва господин Шабане. — Не, не, не е никакъв проблем. Чувствам се много добре тук. Само не се тревожи. — Той се засмя. — Добре. До скоро тогава. Ама че работа. — Отново пъкна телефона в джоба си. — Беше Робърт Милър — обясни Шабане. — Попаднал е в задръстване и ще дойде след половин час. — Той ме погледна чистосърдечно. — Колко глупаво, че се налага да чакате.

Аз свих рамене.

— Е, важното е, че все пак ще дойде. — Чудех се къде точно е попаднал в задръстване Робърт Милър. Какво ли прави, когато не пише книги? Тъкмо да попитам, и Андре Шабане каза:

— Между другото, още нищо не сте ми разказали за писмото на Милър. Какво ви пише?

Аз му се усмихнах и завъртях кичур около пръста си.

— Знаете ли какво, господин Шабане, главен редактор на издателство „Опал“? — казах аз и направих малка преднамерена пауза. — Това изобщо не ви засяга.

— О — разочарова се той. — Хайде де, не бъдете толкова потайна, госпожице Бреден. Все пак аз ви доставих писмото.

— В никакъв случай. Отново ще ми се подиграете.

Той направи невинна физиономия.

— Не, не, не — продължих аз. — Откъде всъщност имате адреса ми?

Андре Шабане сякаш се обърка за момент, но после се засмя.

— Професионална тайна. След като нищо не ми казвате, и аз няма нищо да ви кажа. Макар че известна благодарност от ваша страна би била съвсем уместна.

— Изключено — заявих и отново отпих една глътка. Макар да не знаех какво ще излезе между мен и Робърт Милър, нямаше да кажа нито думичка. Все пак Милър бе споменал за „малка тайна“.

Полека-лека шампанското започна да ми замайва главата.

— Все пак не вярвам нашият писател — направих многозначителна пауза — да се ядоса кой знае колко, ако ме види седнала тук. Отговорът му беше много любезен.

— Странно — отвърна господин Шабане. — Вероятно писмото ви е било сразяващо.

— Всъщност доколко познавате Милър? — попитах, като подминах думата „сразяващо“.

— О, доста добре. — Дали в усмивката на господин Шабане не се прокрадна ирония, или само така ми се стори? — Не сме първи приятели и в някои отношения ми се струва малко ексцентричен, но смея да твърдя, че го познавам до най-малката гънка на мозъка му.

— Интересно. Очевидно има много общи черти със своя „верен“ редактор.

— Смя да се надявам на това. — Андре Шабане погледна часовника си. — Знаете ли какво? Чувствам се глупаво. Започвам да усещам зверски глад. Какво ще кажете да си поръчаме вечеря?

— Не знам — поколебах се аз, — все пак не съм предвидена... — Междувременно бе станало осем и половина и на свой ред също усетих, че огладнявам.

— Значи решено — заяви Андре Шабане и махна на сервитьора. — Бих искал да поръчам. Да си вземем две, не, три порции *агнешко с кърри по индийски*, а за пиене... — той потупа с пръст в менюто — това „Шато Лафит-Ротшилд“.

— Разбира се. — Сервитьорът взе отново менюто и сложи на масата панерче с хляб.

— Щом така и така сте тук, можете да опитате прочутото агнешко с кърри — каза господин Шабане, чието настроение все повече се повишаваше, и посочи облечения като махараджа индиец, който постоянно сновеше с една количка по пътеките между масите и сервираше агнешко с кърри. — Ще ми е интересно да чуя професионалното ви мнение.

Когато малко след девет мобилният телефон на Андре Шабане отново позвъни и Робърт Милър отмени окончателно срещата в „Купол“, беше твърде късно да си тръгна, макар че по едно време сериозно обмислях това.

Изпихме още по чаша от прекрасното кадифено червено вино, след което легендарното агнешко с кърри задимя в чиниите ни. Е, за мен то се оказа не чак толкова легендарно и спокойно можеше да му се добавят още банани, ябълки и кокосови стърготини.

Господин Шабане забеляза краткото ми смръщване, когато със състрадателна физиономия ми събщи новината и аз в неимоверното си разочарование хванах тумбестата винена чаша.

— Колко глупаво — каза накрая той. — Боя се, че трябва само двамата да се справим с къррито. — Андре Шабане ме изгледа с насмешливо колебание. — Нали сега няма да ме оставите сам да изям едно кило агнешко с кърри и да изпия цяло шише вино? Кажете ми, че няма да го направите!

Аз поклатих глава.

— Не, разбира се, че няма. Вината не е ваша. В този случай нищо не може да се направи... — Отпих глътка вино и се насилих да се

усмихна.

Бях дошла напразно. Напразно си бях взела свободна вечер. Напразно си взех вана, направих си прическа и си облякох зелената рокля. Напразно бях стояла пред огледалото и бях обмисляла фразите, които да кажа на Робърт Милър. Бях толкова близо. Защо не се получаваше?

— Лелеее, ама вие наистина много се разочаровахте — каза съчувствено Шабане. После сбърчи чело. — О, понякога ми иде да цапардосам този Милър в муцуната. Знаете ли, той не за първи път отменя среща в последния момент.

Господин Шабане ме погледна с кафявите си очи и се усмихна.

— И сега седите тук с тъпия редактор и си мислите, че напразно сте дошли, че и прехваленото къри хич го няма... — Той въздъхна. — Струва ми се, че нагарча. Но виното си го бива, не можете да отречете!

Кимнах.

— Да, съгласна съм.

Андре Шабане полагаше всички усилия да ме утеши и това наистина беше мило.

— Хайде, госпожице Бреден, не бъдете толкова тъжна. Ще се запознаете с този писател, просто е въпрос на време. Все пак ви е писал, това означава нещо, нали? — Той разтвори въпросително ръце.

— Да — казах и прокарах замислено показалец по устните си. Шабане имаше право. Още нищо не бе загубено. А и може би щеше да е по-добре, ако се видех с Робърт Милър насаме. В собствения си ресторант.

Шабане се наведе напред.

— Знам, че съм жалък заместител на великия мистър Милър, но ще направя всичко по силите си тази вечер да не остане като изцяло лош спомен за вас. В замяна се надявам да получа поне една усмивка. — Той погали ръката ми и задържа своята малко по-дълго от необходимото. — Вие сте човек, който вярва в съдбата, госпожице Бреден. Какво мислите — може ли да има някакъв дълбок замисъл това, че ние двамата седим тук и си държим ръцете?

Аз примигнах и с мъка се усмихнах, после измъкнах ръката си и го пернах по пръстите.

— На някои хора пръст да им подадеш и ще ти отхапят цялата ръка. Чак толкова не мога да припиша на съдбата, господин Шабане —

по-добре ми налейте още вино.

[1] Сляпа среща (англ.) — уредена между мъж и жена, които не са се виждали преди това. — Бел.прев. ↑

10.

Вечерта мина по-добре, отколкото си мислех. Орели Бреден влезе пет минути по-рано в „Купол“. Беше видимо развълнувана, но в добро настроение и облечена в онази зелена копринена рокля, както забелязах с усмивка.

Тя изглеждаше поразително и аз с мъка се удържах да не я зяпам непрекъснато. Забърборих някои неща, за да убия времето, а Орели бе твърде разговорлива за състоянието си на радостно очакване.

После Силвестро ми позвъни, както се бяхме уговорили. Той бе приел ролята си, без да задава много въпроси.

— Е, как върви? — попита ме, а аз отвърнах:

— Ама че глупаво, съжалявам.

— Звучи добре.

— Не, не, не е никакъв проблем. Чувствам се много добре тук. Само не се тревожи.

— Тогава приятно прекарване и до скоро — каза той и аз затворих.

Орели Бреден преглътна закъснението и аз поръчах шампанско за двама ни. Пийнахме, поприказвахме си и по едно време ме изправи на нокти, когато неочаквано попита откъде имам домашния ѝ адрес. Но успях да се измъкна елегантно от ситуацията. Пък и тя на свой ред не ми бе доверила малката си тайна. Нито дума за съдържанието на писмото, което аз бях написал. Както не ми разказа и за това, че го е поканила в малкия си китен ресторант.

В девет и петнайсет, тъкмо когато вече ядяхме агнешкото с кърри и госпожица Бреден ми обясняваше защо не вярва в случайности, Силвестро звънна отново и попита:

— Е, получи ли ти се свалката?

Изстенах в телефона и прокарах театрално ръка по косата си.

— Не, мисля, че още не... ах, много неприятно!

Той се засмя:

— Тогава действай, момчето ми!

А аз отговорих:

— Страшно съжалявам, мистър Милър, но не можете ли да минете поне за малко?

С периферното си зрение видях как госпожица Бреден бе оставила обезпокоено приборите си и гледаше към мен.

— Да, ние... ааа, искам да кажа, аз... вече си поръчах за ядене, може би все пак ще успеете? — не се отказвах.

— Може би и вие ще успеете! — отвърна ухилено Силвестро. — Само се чуй. На това му се вика риск. Но не, няма да дойда. Желая ти страхотна вечер, малкият.

— Още поне два часа... аха... изтощен... хм... хм... да, значи нищо не може да се направи... да... много жалко... разбирам... ще се обадите, когато се приберете — повторих унило това, което Милър не беше казал.

— Хайде стига, достатъчно — намеси се Силвестро. — Сiao, сiao!

И затвори.

— Добре... Не, разбирам, но... Добре... Няма проблем... Довиждане, мистър Милър. — Оставих телефона си до чинията и погледнах госпожица Бреден твърдо в очите. — Милър каза, че няма да дойде — съобщих аз и поех дълбоко въздух. — Има проблеми. Ще излезе от една среща най-малко след два часа, а според него може да продължи и по-дълго, бил изтощен и нямало смисъл да се виждаме сега, при положение че утре така и така сме щели да имаме време да поговорим.

Видях как тя преглътна и хвана чашата като спасителна сламка, а аз за миг се изплаших, че ще стане и ще си тръгне.

— Наистина много съжалявам — добавих дълбоко разкаян. — Може би идеята ми не беше добра.

А когато госпожица Бреден поклати глава и все пак остана на мястото си, като ми каза, че вината не е моя, ми стана някак си съвестно. Но какво трябваше да направя? Реално нямаше как да доведе Робърт Милър. В крайна сметка нали аз самият бях там.

И така, заех се да утешавам госпожица Бреден и пуснах няколко шегички по адрес на фатализма ѝ. Дори за един сладък миг успях да се добера до ръката ѝ, но тя си я отдръпна и ме перна с пръсти, сякаш бях непослушно момченце.

После ме попита какво прави Робърт Милър, когато не пише книги, и за каква среща изобщо става въпрос, а аз отговорих, че не съм съвсем наясно, все пак той е инженер и вероятно още работи като консултант към онзи автомобилен концерн.

После търпеливо изслушах словоизлиянията ѝ по адрес на страхотната книга на Робърт Милър, колко невероятно било това, че я намерила в най-подходящия момент, на кои места се е смяла и на кои — развълнувала. Вслушвах се поласкан в красивите ѝ думи и гледах как тъмните ѝ зелени очи се разтапят от нежност.

На няколко пъти ми идеше да се опитам да ѝ кажа, че именно аз съм този, който е докоснал душата ѝ. Но страхът, че мога да я загубя, преди още да съм я спечелил, бе твърде голям.

Ето защо симулирах изненада, когато тя ми сподели — колебливо, но вече с нарастващо доверие — за вече известните ми съвпадения на ресторанта и героинята.

— Сега разбирате ли защо трябва да видя този човек? — попита ме и аз кимнах разбиращо. Все пак бях единственият, който държеше ключа към „съдбоносната тайна“. Тайната, която имаше много по-ясно обяснение, отколкото си мислеше Орели Бреден, макар то да не бе малко съдбоносно.

Ако тогава бях написал книгата под свое име и бях сложил своя снимка, сега момичето със зелените очи и пленителната усмивка, което видях през стъклото на един ресторант и избрах за героиня на въображението си, щеше да вижда в тен мъжа, когото съдбата ѝ е изпратила. И всичко щеше да е на мястото си.

Но заради лъжата бях наказан да се боря с един измислен писател. Е, не съм измислен, както ми стана болезнено ясно от последвалия въпрос на Орели Бреден.

— Не мога да разбера защо тази жена е напуснала Милър — каза тя замислено и бодна с вилица последното парче агнешко от чинията си. — Той е преуспяващ инженер, вероятно е сърдечен и с чувство за хумор, иначе не би писал такива книги. Пък и да оставим, всичко това — мисля, че изглежда фантастично. Би могъл да бъде актьор, не мислите ли? Как може някой да напусне толкова привлекателен мъж?

Госпожица Бреден си изпи виното и сви рамене, после отново си напълни чашата. Ако тя намираще зъболекаря за фантастичен,

определено щеше да ми е трудно. Добре че никога няма да срещне на живо този Сам Голдбърг. Не и ако зависи от мен!

— Какво има? Долавям насмешка в погледа ви. — Тя ме погледна развеселено. — Нещо нередно ли казах?

— Господи, не! — Май беше време малко да поразвенчая този привлекателен супергерой. — Понякога е невъзможно да се надникне зад фасадата, нали? — вметнах многозначително аз. — Физическата красота не е всичко. Имам чувството, че на жена му не ѝ е било особено лесно с него. Колкото и да ценя Милър като писател.

Госпожица Бреден сякаш се разколеба:

— Какво имате предвид с това — че не ѝ е било особено лесно с него?

— О, нищо, и аз ги говоря едни — просто забравете какво съм казал. — Засмях се малко високо, сякаш за да замажа гафа, че съм споделил повече, отколкото съм искал. И после реших да сменя темата: — Наистина ли ще говорим цяла вечер за Робърт Милър? Вярно, той е причината да се озовем двамата тук, но пък ни върза тенекия. — Взех бутилката и си долях. — Повече ме интересува защо такава очарователна жена като вас още не се е омъжила. Толкова ли много пороци имате?

Орели се изчерви.

— Ха-ха. А вие?

— Искате да кажете, защо един такъв очарователен мъж като мен още не се е оженил? Или дали имам толкова много пороци?

Орели отпи глътка вино и една усмивка се стрелна по лицето ѝ. Тя се опря с лакти на масата и ме погледна над сплетените си пръсти.

— Имах предвид пороците — поясни тя.

— Хм! От това се опасявах. Чакайте да помисля. — Взех ръката ѝ и започнах да броя: — Ядене, пиене, пушене, отклоняване на красиви жени от правия път... като начало това стига ли?

Тя отдръпна ръката си и весело се засмя, докато кимаше, а аз гледах устните ѝ и си мислех колко хубаво щеше да е, ако ги целуна.

Най-накрая спряхме да говорим за Робърт Милър и насочихме вниманието си само към нас. Така от сложно замислената среща се получи една истинска среща. Сервитьорът дойде на масата ни с въпроса: „Желаете ли още нещо?“, и аз поръчах още една бутилка

вино. Вече бях на седмото небе, когато се случи нещо непредвидено в моите романтични планове.

И до днес понякога се питам дали мистериозният писател нямаше да потъне в забвение, а аз да заема неговото място, ако онази чудновата баба не бе се появила внезапно на нашата маса.

— *Едно, две, три — това е Париж!* — Дузина развеселени сервитьори се бяха събрали в полукръг в единия край на залата. Те крещяха с цяло гърло това изречение, което проехтя като будилник и което може да се чуе всяка вечер (поякога и повече пъти) в „Купол“, понеже сред многобройните гости все се намира някой, който да има рожден ден.

Половината зала вдигна поглед, когато сервитьорите с маршова стъпка донесоха огромна торта, на която многобройни свещи разпръскваха светлината си, подобно на малък фойерверк, и отидоха до масата на рожденика. Тази маса беше два реда зад нашата и Орели Бреден погледна нататък и проточи шия, за да види по-добре.

После внезапно стана и махна с ръка.

Обърнах се стъписан и забелязах една сияеща стара дама, облечена в рокля, чийто цвят преливаше във всички оттенъци на лилавото, седнала самичка на масата — с огромен букет астри — и здрависваща се с всички сервитьори. После тя погледна към нас и също помахна.

— Познавате ли тази дама? — попитах Орели Бреден.

— Да, разбира се! — извика възторжено тя и отново махна. — Това е мисис Денсмор. Запознахме се вчера на гробищата — не е ли ужасно странно?

Аз кимнах и се усмихнах. На мен не ми се струваше чак толкова ужасно странно. Беше десет и половина и имах неприятното (но впоследствие оправдано) предчувствие, че с интимността на нашата маса е приключено.

След няколко минути се запознах с мисис Денсмор, осемдесет и пет годишна американка, която ни облъхна с облак от „Опиум“. Оказа се, че е вдовица на някакъв диригент, майка на син, който строи мостове в Южна Америка, баба на три златокъдри внучета и муза на многобройни художници, обединени от едно: всички са празнували с

мисис Денсмор в „Купол“ шумни тържества. И всички вече са под земята.

Има хора, които, на която и маса да седнат, са в състояние веднага да поведат разговор. Другите разговарящи полека-лека притихват, темите припламват като огънчета и пет минути по-късно всички са покорени от разказите и анекдотите на тези увличащи и бурно жестикулиращи хора, които безспорно разбират от забавление, но просто не млъкват.

Боя се, че мисис Денсмор бе точно от този тип хора.

Откакто осемдесет и пет годишната дама с постелите кърпички и начервената уста се настани между нас, след като бе извикала: „Каква прекрасна изненада, моето дете — да пийнем тогава по чаша «Болинже»!“, вече няха ни най-малка възможност да насоча вниманието на Орели Бреден към себе си.

Веднага на масата ни бе донесено шампанско в кофа с лед и никак не беше трудно да се заключи, че мисис Денсмор бе любимка на Ален, Пиер, Мишел, Игор или както там се казваха сервитьорите. Изведнъж масата ни бе обсипана с внимание от целия персонал на „Купол“. И спокойствието отиде по дяволите.

След две чаши шампанско аз също се предадох на чара на неспиращата да говори стара дама и гледах като хипнотизиран перата на лилавата ѝ шапчица, които при всяко движение се клатеха напред и нагоре. Орели Бреден не откъсваше поглед от устните на мисис Денсмор и видимо се забавляваше; тя благоволяваше да ме погледне само когато избухвахме в смях по повод смешните приключения на забележителната дама. Колкото повече пиехме, толкова по-весело ставаше и след известно време усетих, че се забавлявам не по-малко от другите.

Понякога мисис Денсмор прекъсваше веселия си монолог, за да ни обърне внимание върху останалите гости в залата (за стара дама като нея тя виждаше учудващо добре) и да ни попита дали сме си празнували някой рожден ден в „Купол“ („О, непременно трябва да го направите, толкова е забавно!“). После се осведоми за нашите рождени дни (така успях да разбера, че Орели Бреден има рожден ден след около две седмици, по-точно на шестнайсети декември) и възторжено плесна с малките си ръце.

— Втори април и шестнайсети декември — повтори тя. — Овен и Стрелец. Две огнени зодии — ще си паснете чудесно!

Аз не разбирах нищо от астрология, но по тази точка с удоволствие ѝ дадох право. Самата мисис Денсмор била родена в последния ден под знака на Скорпиона. А Скорпионките, осведоми ни тя, били както духовити, така и опасни.

„Купол“ започна постепенно да се изпразва, само на нашата малка маса все още царяха веселие, пиене и смях, а мисис Денсмор очевидно преживяваше един от своите звездни часове.

— Точно тук, на тази маса — а може и да е било на онази там? — както и да е, вечеряхме с Йожен по повод рождения ми ден — каза възторжено мисис Денсмор, когато един от сервитьорите ни донесе шампанско.

— Кой Йожен? — попитах аз.

— Йонеско, разбира се, кой друг — отвърна нетърпеливо тя. — Ах, понякога той е наистина неопишимо странен — не само в творбите си! А сега лежи горкият в Монпарнас! Но ще мина да го видя. — Старицата се изкиска замечтано. — Още си спомням онази вечер — бях забравила на колко години ставам, случваше ми се за втори път, можете ли да си представите? Два пъти!... — Тя ни погледна с тъмните си очички, които блестяха като две копчета. — Та онази вечер един несръчен сервитьор заля с червено вино светлосивото сако на Йожен. И знаете ли как реагира той? Каза: „Няма нищо. Като се замисля, цветът на този костюм никога не ми е харесвал особено!“ — Мисис Денсмор отметна глава назад и гръмко се засмя, а малкото перо на главата ѝ така се заклати, сякаш ей сега щеше да литне.

След това отклонение към личния живот на Йожен Йонеско, което едва ли фигурира в някоя от биографиите му, мисис Денсмор отново се обърна към мен:

— А вие, млади човече? Какво пишете? Орели ми каза, че сте писател! Чудесна професия — заключи тя, без да изчака да ѝ отговоря. — Трябва да знаете, че за мен писателите винаги са една идея по-интересни от актьорите и художниците. — После се наведе към Орели и доближи начервените си устни съвсем близо до изящното ухо на госпожица Бреден, което, както сега забелязах, леко стърчеше, и каза: — Чедо, този е правилният.

Орели избухна в смях с ръка на устата и това доста ме обърка, както ме обърка и обстоятелството, че старата дама ме взе за писател, но — дявол да го вземе, аз съм писател, е, не нещо кой знае какво, но че съм правилният — в това бях сигурен. И така, свободно се присъединих към смеха на двете дами.

Мисис Денсмор вдигна чашата си.

— Знаете ли какво? Вие сте ми много симпатичен, моето момче — заяви благосклонно тя и ме потупа по крака с ръцете си, накичени с пръстени със забележително големи камъни. — Казвайте ми просто Лиз.

Половин час по-късно „Лиз“, госпожица Бреден и аз се сбогувахме сърдечно със сервитьорите и напуснахме като последни гости „Купол“, за да си вземем такси — така предложи мисис Денсмор („Понеже имам рожден ден, аз ще платя таксито, за мен ще е удоволствие!“). От една страна, госпожица Бреден, също и мисис Денсмор, седеше до мен (бях сложен между двете дами) и от време на време главата ѝ с ухаещите коси се накланяше към рамото ми, но от друга страна пък, тя слезе първа, преди мен и рожденичката, която живееше някъде в Маре, така че, можеше да се каже, вечерта мина не както се бях надявал.

Но без съмнение това беше една от най-забавните вечери, които съм прекарвал.

Седмица по-късно, в един неделен следобед, седяхме с Адам Голдбърг в червените кожени кресла в кафе-книжарницата и аз му разказвах за Орели Бреден и всички необикновени перипетии, които преживях през последните седмици.

Всъщност чакахме Сам, който бе пристигнал заедно с Адам, но зъболекарят се беше отбил в Шам дьо Мар, за да вземе един светец миниатюрен макет на Айфеловата кула за децата си.

— Oh, *boy*^[1] — започна Адам, когато му разказах за вечерта в „Купол“ и нагласеното обаждане на Силвестро. — Стъпваш по много тънък лед, надявам се това да ти е ясно. Не можеше ли да лъжеш малко по-скромно?

— Кой ми го казва? Позволи ми отново да ти припомня, че онази работа с псевдонима и снимката на автора беше твоя идея! — За мен бе

необичайно да гледам толкова притеснен своя иначе невъзмутим приятел. — Ей, Адам, какво ти става? — попитах го. — Първо ми казваш да не го вземам толкова навътре, а сега ми четеш морал.

Адам вдигна успокояващо ръка.

— Добре, добре. Но онова си беше служебен трик. Сега обаче въпросът е от личен характер. Това не ми харесва. — Той забарабани с пръсти по страничната облегалка. — Струва ми се опасно, драги мой, наистина. Имам предвид, това е жена, Андре. Говорим за чувства. Как мислиш, какво ще се случи, когато разбере, че си я подвел? Че си я мамил съзнателно. Момичето ще вдигне скандал, ще дойде в издателството и ще изреве всичко на господин Монсиняк, примерно — тогава наистина ще трябва да си стягаш куфарите.

Поклатих глава.

— Планът ми е железен. Орели никога няма да научи истината, освен ако ти не ѝ я кажеш.

От онази вечер в „Купол“ имах достатъчно време да помисля как да процедирам оттук нататък. И бях решил в обозримо бъдеще госпожица Бреден да получи още едно писмо от Робърт Милър, в което той ѝ предлага среща на вечеря във „Времето на зрелите черешки“. Дори знаех кога точно трябва да се състои тази среща: на рождения ден на Орели Бреден.

Само че този път писмото трябваше да пристигне директно от Лондон. Затова помолих Адам след литературното четене да го вземе и да го пусне по пощата от там. А защо Робърт Милър така и не е дошъл онази вечер — този момент още не го бях обмислил. Знаех само, че се налага причината да е още по-добре мотивирана. За всеки случай ми беше ясно, че поредният отказ, който ще последва много скоро, този път не бива да минава през мен.

В противен случай щеше да стане твърде подозрително.

Сега, когато седяхме с английския агент на Робърт Милър в кафе-книжарницата, любимото място за срещи на редактори и издатели, за да си говорят на фона на рафтовете с книги по стените за висша и по-малко висша литература, ме осени една идея, която все повече започваше да ми харесва. Само че трябваше да се изпипа още

малко, понеже предполагаше участието и на Адам Голдбърг. Затова си прехапах езика и слушах размишленията на приятеля си.

— А какво ще стане, ако малката разбере за четенето и дойде? Не можем да въвличаме брат ми в твоите любовни авантюри, ще стане твърде сложно. Достатъчно му е на Сам, че премълча пред жена си истинската причина за идването си в Париж. — Той ме погледна. — И преди да си ме попитал — не, не си е обръснал брадата. Снаха ми я обожава. Ако я махне, тя ще си помисли, че Сам има любовница, и той не иска да рискува.

Кимнах.

— Добре, да остане. Всъщност няма нищо лошо в това един писател да си пусне брада, нали? Само да не вземе да се раздрънка. Няма никаква жена. Живее усамотено с кученцето си Роки — помниш, нали? — в тъпата си вила.

(Адам бе особено горд с измислянето на „Роки“, когато навремето пишехме автобиографията. „Едно такова сладко кученце е като магнит за жените!“, беше казал той.)

— Ще трябва още веднъж да му разкажеш всичко — отвърна Адам и погледна часовника си. — Той пък къде се замота?

Двамата погледнахме машинално към вратата, но Сам Голдбърг се бавеше. Адам отпи от скоча си и се облегна в червеното кресло.

— Другото, което ме подлудява тук, е, че никъде не се пуши — каза той. — От вас, французите, не очаквах такава промяна. *Уж все за свобода говорите*, а пък то...

— Да му се не види — отвърнах аз. — Брат ти познава ли съдържанието на романа?

Адам кимна.

— Значи — поде пак той разговор за опасенията си, — какво ще правиш, ако госпожица Бреден подуши нещо за литературното четене?

Засмях се надменно.

— Адам. Тя е *готвачка*. Веднъж е прочела една книга, която по случайност се е оказала моята книга. Не е от хората, които ходят по литературни четения, *разбираш ли*? Пък и цялата дандания ще се състои в една малка книжарница на остров Сен Луи. Това изобщо не е сред местата, които госпожицата посещава. А дори и да прочете интервюто във „Фигаро“ — което ще стане най-рано след един ден, — симсалабим — всичко ще е минало.

За първи път в издателската си кариера се радвах, че маркетингът в случая е „субоптимален“, както би се изразила Мишел Отьой. „Но по-престижните книжарници са вече резервирани, а Робърт Милър, макар и не съвсем неизвестен, все пак още не се е превърнал в магнит за общественото внимание, за да се избиват книжарите за него, още не. — Тя гледаше съжалително през черните си очила. — При тези обстоятелства трябва да сме доволни, че можем да използваме книжарница «Козирог». Книжарят е очарователен възрастен господин, който е поръчал допълнително бройки от романа и има постоянна клиента. Така че книжарницата ще се напълни.“

Аз също намирах, че трябва да сме много доволни. Адам обаче бе малко скептичен.

— Симсалабим — повтори той, което при неговия английски акцент прозвуча доста странно. — От твоята уста в Божиите уши, Анди. Все пак се питам дали няма да е по-добре да потулим историята с госпожица Бреден. От разказа ти останах с впечатлението, че е доста ексцентрична. Доста strange^[2], тази малката. Не можеш ли просто да не се занимаваш с нея?

— Не — възразих аз.

— Добре — съгласи се Адам.

После помълчахме известно време.

— Разбери, Адам — казах накрая. — Тя не е коя да е жена. Тя е жената! *The one and only*^[3]. И не може да се нарече strange — просто има твърде развинтена фантазия и вярва във висши сили. Съдба! — Разбърках три лъжички захар в еспресото си и отпих от горещата сладка течност.

— Съдба — повтори Адам и въздъхна.

— Да, може ли да е толкова оплетено всичко? Между другото, смятам да направя така, че Робърт Милър да умре. Веднага след вечерята във „Времето на зрелите череша“ добрият стар Милър ще бъде заличен от сцената.

— Това значи ли, че няма да пишеш повече? — надигна се тревожно Адам.

— Да, точно това означава. Двойственият живот започна да ми идва в повече. Все пак не съм Джеймс Бонд.

— Ти шегуваш ли се? — попита възбудено Адам. — Точно сега, когато романът ти се продава като топъл хляб, искаш да оплескаш

нещата? Колко продадохте досега? Петдесет хиляди? Разсъждавай логично. Очевидно умееш да пишеш и ще си пълен глупак, ако престанеш. Имаш потенциал. Освен това и чужденците ще се размърдат. Вече имам на бюрото си предложения от Германия, Холандия и Испания. Повярвай ми, има много хляб в това. А втория роман ще го изпипаме още по-добре. Ще създадем истински бестселър.

— Боже мой! — казах аз. — Звучиш ми като Монсиняк.

— Не искаш ли бестселър? — смая се Адам.

— Не и при тези обстоятелства. Искам си спокойствието. Каквото и да ми кажеш, цялата тази лъжлива въртележка е опасна, а ти ме караш да продължавам.

Адам леко се усмихна.

— Разсъждавам като професионалист — каза той като истински английски джентълмен.

— Ти направо си се побъркал. И как си представяш нещата в перспектива? Да симулираме писане на романи от всички краища на света ли? От Нова Зеландия или Северния полюс? И всеки път ще караме брат ти да идва насам?

— Ако върви добре, може в един момент да се каже и истината. — Адам отново се отпусна на облегалката. — Нека мине малко време и ще съчиним страхотна история. Знаеш как стават нещата в този бранш, Андре: правото винаги е на страната на успеха. Според мен, Робърт Милър задължително трябва да продължи да пише.

— Само през трупа ми — отвърнах аз. — И без това единствено мъртвият автор е добър автор.

— *Hi, fellows*^[4] — поздрави Самюъл Голдбърг. — За мен ли си говорите?

Сам Голдбърг се бе появил незабелязано на вратата и бе чул последната част от разгорещената ни дискусия. Пред мен стоеше моето алтер его в тъмносиньо спортно сако и карирана шапка, натоварен с малки найлонови торбички с Айфелови кули и кутии в пастелни цветове от сладкарница „Ладюре“.

Заразглеждах го любопитно. Той бе с къса руса коса и сини очи като брат си. За жалост, наистина беше хубав като на снимката. И

макар да бе някъде около четирийсетте, имаше онова младежко излъчване, което някои мъже никога не губят, независимо от възрастта си. Дори брадата не променяше това — особено когато, както сега, се усмихнеше като Брад Пит.

— Здравсти, Сам, къде се замота толкова време? — Адам стана и го поздрави с дружеско потупване по рамото. — Вече се чудехме дали не си избягал.

Сам се усмихна закачливо и ред ослепително бели зъби се показаха. Личеше си, че е зъболекар, можех само да се надявам, че ще бъде достатъчно убедителен и като автор.

— Шопинг — обясни той и на мен ми се стори, че гласът му много прилича на гласа на брат му. — Обещах на семейството си, че ще им взема нещо. *Oh dear*^[5], опашката в тази „Ладюре“ беше *so long*^[6]! Вече се чувствам като у дома си. — Сам се засмя. — Толкова много *Japanese people*^[7] и всички искат да си купуват тортички и тези пъстри нещица. — Той посочи кутиите с макарони. — Наистина ли са толкова вкусни?

— Това е Андре — представи ме Адам и Сам разтърси ръката ми.

— Вече съм ви виждал — каза той и погледна сияещо. — Толкова много съм слушал за вас. — Имаше силно ръкостискане.

— Надявам се да са само добри неща — отвърнах малко напрегнато. Стара, изтъркана фраза. — Много ви благодаря, че дойдохте в Париж, Сам. Наистина ни спасявате от големи неприятности.

— *Oh, yes*^[8]! — Той се усмихна и кимна. — От големи неприятности — повтори. — Да, да. Адам ми разказа всичко. Чудна сте я свършили вие двамата! Да си призная, бях много изненадан, когато разбрах, че съм написал книга. — Той ми намигна. — За щастие, имам чувство за хумор.

Кимнах облекчено. Явно Адам си беше свършил работата както трябва. Дори и брат му първоначално да не е приел добре идеята да се нагърби с този неочакван проект, сега определено изглеждаше навит.

— Сега ние сме нещо като... как да се изразя?... Духовни братя? — продължи той. — *Well*^[9], надявам се, че ще изсърбаме успешно попарата, която сме надробили.

И тримата се засмяхме. Седнахме и моят духовен брат си поръча чай с мляко и ябълков сладкиш, а после се огледа из кафе-книжарницата. — *Lovely placé*^[10] — похвали заведението той.

Следващите два часа преминаха в обсъждане на новата идентичност на Сам Голдбърг и аз установих, че братът на Адам е много емоционален човек, положително настроен към всяко нещо и изразяващ възторга си основно с две думи: *lovely u sexy*^[11].

Lovely бяха Париж, блестящите златисти Айфелови кули от пластмаса за децата му, ябълковият сладкиш, който похапваше с чая и си режеше на парченца, и моята книга, от която бе прочел едва първата глава, чието съдържание обаче му било разказано подробно от Адам.

Sexy бяха сервитьорките в кафе-книжарницата, етажерките с книги на стената, предложението на Адам да му покаже довечера „Мулен Руж“, старият черен телефон от бакелит, който стоеше на рецепцията на хотела му, и по някакъв странен начин моят прастар часовник „Ролекс“ (беше на баща ми, още от времето, когато ролексите са били с кожени каишки и като дизайн са били много по-семпли от днешните).

С облекчение установих, че френският на Сам е много по-добър, отколкото очаквах. Обикновено англичаните говорят само английски и никакъв друг език, но понеже и двамата братя Голдбърг като деца често са прекарвали летните си ваканции при някакъв чичо в Канада, са имали възможност да упражнят този език. Поради работата си Адам говореше добър френски, докато брат му малко завалваше, но речникът му беше забележителен, а и явно не се притесняваше да говори пред публика. Все пак нали на зъболекарските конгреси е изнасял доклади за профилактиката и лечението на пародонтозата.

Обсъдихме интервюто с „Фигаро“, което щеше да се състои на следващата сутрин, после няколкото пасажа, които трябваше да се прочетат вечерта в книжарницата. Обясних му как протича едно литературно четене и настойчиво го посъветвах да упражни още няколко пъти новия си подпис като „Робърт Милър“, за да не се обърка при автографите в книгите.

— Веднага трябва да го изпробвам! — извика той, взе химикалка и лист и с размах и заоблен почерк изписа новото си име. — Робърт Милър — каза Сам и изгледа доволно подписа. — Изглежда секси, не мислите ли?

След литературното четене — то трябваше да започне в осем часа и да продължи най-много час и половина — бе предвидена вечеря в тесен кръг („Съвсем свойски!“, бе натъртил господин Монсиняк): естествено, писателят, книжарят (който със сигурност бе чел книгата), Жан-Пол Монсиняк (който бе прехвърлил книгата само в началото, средата и края), Мишел Отъой (който бе прелистила книгата, колкото да добие представа за нея), Адам Голдбърг (който бе запознат със съдържанието на цялата книга) и моята скромна персона. Трябва да призная, че леко ми приляваше при мисълта за тази малка свойска вечеря.

Едно литературно четене в книжарница протича по стандартния начин: приветствие от книжаря, приветствие от издателството (в дадения случай това бе моя грижа, тъй като щях да ръководя цялото събитие), писателят казва няколко думи, колко се радва, че е тук, и така нататък, и така нататък, и прочита няколко откъса. Следва поканата за въпроси към автора. Въпроси те са едни и същи: как решихте да напишете тази книга? В книгата има едно момченце, израснало без баща — това вие ли сте? Винаги ли сте искали да станете писател? Работите ли вече върху друга книга? За какво ще се разказва в нея? Действието отново ли се развива в Париж?

И понякога, много рядко, се появяват и въпроси като: кога пишете (сутрин, по обяд, вечер, през нощта), къде пишете (с изглед към зеленина, пред бяла стена, в кафенето, в тоалетната), а и любимото ми: откъде черпите идеите си?

Често обаче хората не са чак толкова любознателни или пък се стесняват да задават въпроси. В такива случаи книжарят, редакторът, организаторът казва нещо като: „Тогава нека задам аз един въпрос, преди да закрием събитието.“ Но може да каже и така: „Ако няма повече въпроси, бих искал да ви благодаря, че дойдохте и, разбира се, да изкажа голямата си благодарност към нашия автор, който сега ще има удоволствието да се подпише на книгите ви.“ Нови аплодисменти. После идват хората, закупили книгата, да им я подпишат. И накрая се правят няколко снимки.

При едно такова четене с участието на автора някак може да се предвиди всичко, тук нямах притеснения.

На вечеря в тесен кръг обаче много от нещата не се поддават на предвиждане, особено ако имаш какво да криеш. Чак такива

възможности за антиципация нямам, че да предвидя всички възможни и невъзможни теми, които може да бъдат засегнати по време на една такава вечеря. Вече си представях как господин Монсиняк внезапно изтърсва на така наречения англичанин франкофон въпроса: „Обичате ли охлюви?“, и онзи изкривява погнушено лице. Надявах се разговорите да не се въртят основно около книгите, тъй като Сам Голдбърг не е много наясно със списъка бестселъри и не е изключено да реши, че Марк Леви е актьор или Анна Гавалда — оперна певица.

От друга страна, ние с Адам щяхме да бдим над Сам Голдбърг като двама телохранители. И с малко самообладание от страна на зъболекаря вечерта би могла да мине съвсем поносимо.

Посъветвах Сам при неудобни въпроси от публиката или по време на вечерята да се позовава на недостатъчните си познания по езика. „*Oh, sorry*^[12], май не разбрах какво точно имахте предвид?“, трябваше да попита чистосърдечно той, а после някой от нас да го прекъсне.

Важно беше непрекъснато да се връща към основните теми, които бяхме отработили: той живее *сам* в своята вила. Като място бяхме уточнили живописния Тънбридж Уелс. („*Lovely place*“, каза Сам и: „Колко тъжно, че трябва да нямам семейство.“) Кучето му е йоркширски териер, а не голдън ритривър, както го бъркаше в началото Сам, и сега за Роки се грижи един любезен съсед.

На въпроса, дали книгата му е автобиографична, той трябва да отговори: „Ах, знаете ли, всяка книга е в една или друга степен автобиографична. Разбира се, в нея има неща, които съм преживял лично, за други съм чувал или просто съм си ги измислил.“

По-рано е идвал много често в Париж, още когато е работел за автомобилната фирма, но в момента има нужда да се усамоти на тишина сред природата в своята вила.

Едно журналистическо турне из района му за него би било истински кошмар. (Това, в случай че попадне в ръцете на Мишел Отъой.)

Не е паркетен лъв.

Обича френската кухня.

Вторият му роман за Париж вече е измислен, но ще отнеме още време (никакви (!) конкретни подсказки за съдържанието).

Хобито му са старите коли.

Опасността един писател във Франция да бъде въвлечен в разговор за коли ми се струваше твърде реална и затова на раздяла тикнах в ръцете на Сам едно списание „Билд“ за олдтаймери.

— Значи ще се видим утре вечер — казах, когато тримата излязохме от кафенето и Сам Голдбърг размахваше делово торбичките си.

Двамата братя щяха да се приберат в хотела, преди да се гмурнат във вечерния Париж, а аз исках просто да се прибера у дома.

— Ще е добре да дойдете половин час по-рано. — Поех си бързо въздух. — Да не закъснеете?

— Всичко ще е наред — успокои ме Адам. — Ще бъдем съвършено точни.

— Yes^[13], вече няма връщане назад — каза Сам.

И после се разделихме.

Големите катастрофи винаги имат предвестници. Но често не им обръщаме внимание. На следващата сутрин, докато се бръсneh в банята, внезапно чух силен трясък. Изтичах бос в тъмния коридор и стъпих върху едно стъкло, преди да видя какво се е случило.

Тежкото старо огледало, което висеше до закачалката, бе паднало, тъмната рамка от кореново дърво се беше счупила и навсякъде бяха пръснати стъкълца и трески. Ругаейки, започнах да вадя стъкълцата от кървящия си крак и закуцуках до кухнята да си вземе лейкопласт.

„Няма мърдане“, беше гарантирал моят приятел Мишел, когато ми продаваше огледалото, което преди няколко седмици превозих най-напред с метрото от битпазара на Порт дьо Клинякур до града, а после с влачене качих в апартамента си.

Суеверните хора казват, че ако падне огледало от стената, те чака нещастие. Аз обаче, слава богу, не бях суеверен и просто заметох, докато проклинах, стъклата, а после тръгнах към издателството.

На обяд се срещнах с Елен Бонвен, писателката с творческия блокаж. Седяхме на първия етаж на кафене „Фльор“, ядохме сирене асорт и когато най-накрая успях да я убедя, че ми харесва какво е написала досега („Нали не казвате това само за да ме успокоите,

господин Шабане?“), и по пътя ѝ дадох още няколко идеи за останалата част от романа, се върнах отново в издателството.

Миг по-късно госпожа Пети се появи в стаята ми, за да ми каже, че майка ми се е обаждала и е помолила спешно да ѝ телефонирам.

— Звучеше *наистина* спешно — натърти важно госпожа Пети, когато я погледнах с вдигнати вежди и казах: „Така ли? На майка ми нещата винаги са спешни, сигурно отново някой съсед е паднал от стълбата. Довечера ми предстои литературно четене, госпожо Пети, зает съм.“

Час по-късно седях в едно такси на път за болницата. Този път не бе пострадал съсед.

Мама бе решила точно в този понеделник да си направи малка екскурзия из Париж и се бе изтърсила от ескалатора в Галери Лафайет заедно с покупките от.

Сега ме чакаше със счупен крак в болнично отделение IV и ми се усмихваше плахо над стегнатия си в шини крак. Изглеждаше толкова мъничка под завивката, че за миг сърцето ми се сви.

— Мамо, какви си ги свършила? — попитах и я целунах.

— *Ах, зелчицата ми* — въздъхна тя. — Знаех си, че ще дойдеш веднага.

Кимнах засрамено. Когато след един час *мама* се обади за втори път, за да каже адреса на болницата, госпожа Пети имаше добрината да ѝ представи нещата така, сякаш току-що пристигам в офиса. После ме погледна укорително и рече:

— Казах ви, господин Шабане, този път е спешно! Хванах ръката на *мама* и се заклев, че отсега нататък винаги ще ѝ се обаждам, макар и за кратко. Погледнах крака ѝ, който, стегнат в шини и плътно превързан, лежеше на завивката.

— Боли ли те?

Тя поклати глава.

— По-добре е. Дадох ми болкоуспокояващи, но от тях ми се доспива.

— И как точно се случи?

— *Ах*, нали знаеш колко разкошно украсяват „Лафайет“ през декември. — Тя ме погледна със светнали очи. — И реших да отида да погледам, да си взема нещо за хапване, а и да направя някои покупки

за Коледа. И после не знам как се омотах с тези торби на ескалатора, че паднах по гръб. Всичко стана много бързо.

— Боже мой! — казах аз. — Кой знае какво можеше да се случи!

Мама кимна.

— Но аз имам своя ангел хранител.

Погледът ми попадна върху чифт кафяви обувки с катарамии и изцялени, не съвсем стабилни токчета, оставени пред вграденото шкафче до леглото.

— С тези обувки ли беше?

Мама мълчеше.

— Мамо, зима е, всеки разумен човек ходи със стабилни обувки, а ти пазаруваш за Коледа с токчета? На ескалатора?!

Тя гледаше виновно над завивката. Разговора за стабилните и, както казвах обикновено, съобразените с възрастта обувки вече го бяхме водили неведнъж, но тя не искаше и да чуе.

— Боже, мамо, ти си жена на възраст. Не трябва ли да си малко по-внимателна?

— Не мога да нося бабешки обувки — измърмори тя. — Може да съм стара, но все още имам много хубави крака, нещо да кажеш?

Усмихнах се и поклатих глава. Мама се гордееше неимоверно с добре оформените си крака. И въпреки своите седемдесет и четири години, все още си беше доста суетна.

— Да, разбира се, че имаш хубави крака. Но счупени не ти вършат работа.

Останах при мама още два часа, купих още плодове, сок, няколко списания и тоалетни принадлежности, а после отново се върнах в издателство „Опал“, за да взема документите си.

Вече беше почти пет и половина и нямаше за кога да се прибирам вкъщи. Затова реших от издателството да отида направо в книжарницата. Междувременно госпожа Пети си бе тръгнала, но в последния момент, точно когато гасях осветлението, видях закачена на лампата си една малка бележка от нея.

„Как е майка ви? — И отдолу: — Някаква си Амели Бреден иска да ѝ се обадите.“

Сега се питам как не съм забелязал предупредителните сигнали поне в този момент. Изобщо не им обърнах внимание.

Местата в малката книжарница на улица „Сен Луи“ бяха разпродадени напълно. Стоях с Паскал Фермие, посивелия собственик на книжарница „Козирог“, в нещо като офис-кухня и надничах през тъмносивите пердета, които отделяха задната стая от останалата част на помещението. До мен на пода се издигаха купища каталози на най-различни издателства, на една етажерка имаше няколко кафени чашки и чинии, донесени за миене. Кашони се издигаха до тавана, а до тях бръмчеше хладилник.

До мен стоеше Робърт Милър, иначе казано, Сам Голдбърг, и стискаше в ръка чаша бяло вино.

— *How lovely!*^[14] — бе извикал той, когато преди час влезе във вълшебната книжарница на господин Фермие. Само че явно нещо се смути и почти престана да говори.

Току разгръщаше книгата на местата, които му бях отбелязал с червени бележчици.

— Поздравления — обърнах се към стария книжар. — Книжарницата се напълни!

Фермие кимна и добродушното му лице се озари.

— През цялото време книгата на господин Милър се продаваше много добре — каза той. — А когато миналата седмица сложих плаката за четенето на витрината, мнозина от квартала проявиха интерес и побързаха да си купят билети. Но не очаквах, че ще дойдат чак толкова хора.

Той се обърна към Сам, който съсредоточено гледаше пред себе си.

— Сигурно имате много почитатели, мистър Милър. Наистина се радвам, че успяхте да дойдете.

Той излезе пред завесата, усмихна се към редиците заети места и пристъпи към една дървена масичка, която се издигаше на подиум в дъното на помещението. На нея имаше микрофон, до него — чаша и шише с вода. Зад нея — стол.

— Започва се — казах на Сам. — Спокойно, аз ще съм наблизо. — Посочих му другия стол, който се намираще откъм галерията.

Сам въздъхна.

— Дано не объркам нещо.

— Няма страшно — окуражих го, докато Паскал Фермие почукваше микрофона, и му стиснах ръката. — И благодаря още веднъж!

После и аз излязох иззад завесата и заставах до господин Фермие, който вече държеше микрофона. Книжарят чакаше да утихнат шушукането и местенето на столовете, после приветства присъстващите със сърдечно добре дошли и ми връчи микрофона. Аз благодарих и погледнах към публиката.

На първия ред седеше половината издателство, целият редакторски състав бе налице, дори госпожа Пети се бе настанила царствено в своя тъмночервен кафтан, който се сливаше с цвета на стола, и тъкмо казваше нещо на Адам Голдбърг. Жан-Пол Монсиняк пък бе заел място до Флоранс Мирабо, която изглеждаше развълнувана поне колкото самия Сам Голдбърг. Тя за първи път присъстваше на литературно четене.

И съвсем в края на реда до фотографите седеше като истинска кралица изключително доволната Мишел Отъой, както винаги облечена в черно.

— Наистина е много сладък вашият Милър, как само умее да разговаря с журналисти — беше ми казала набързо тя още когато пристигнах в книжарницата.

— Дами и господа — започнах, — днес искам да ви представя един писател, избрал нашия красив град за място на действието в своя чудесен роман. Вместо сега спокойно да си седи в английската си вила край камината, той направи жеста да е тази вечер тук и да почете за нас. Романът му е озаглавен „Една женска усмивка“. Но можеше да бъде наречен и „Един англичанин в Париж“, понеже в него се разказва за това, какво се случва, когато един англичанин учредява клон на любимата си марка автомобили в Париж, но най-вече за това, какво се случва, когато един англичанин се влюби във францужойка. Нека приветстваме Робърт Милър!

Публиката изръкопляска и погледна в очакване стройния, пъргав човек с риза и жилетка, който леко се поклони и застава зад масата.

— Така — започна Робърт Милър и с усмивка се облегна на стола си. — Хубаво е в моята вила, но трябва да призная, че и тук е много уютно. — Това бяха първите му думи.

От няколко места в редиците се чу благосклонен смях.

— Наистина — продължи окуражен Робърт Милър. — Тази книжарница прилича на моята... ааа... всекидневна, само дето аз нямам толкова много книги. — Той се огледа наоколо. — Уау. Наистина е секси.

Не знаех, че една книжарница може да се възприема като секси — да не би това да е английски хумор? На публиката обаче ѝ хареса.

— *Anyways*^[15]. Искам да ви благодаря, че дойдохте. За съжаление, не говоря френски добре като нас, но и не говоря толкова лошо като англичаните.

Отново смях.

— Така — каза Робърт Милър и разгърна книгата ми. — Ами да започваме.

Четенето беше много кратко. Братът на Адам, окуражен от реакциите на почитателите си, се представяше все по-добре. Той четеше, правеше грешки по духовит начин, остроумничеше и слушателите му бяха очаровани. Трябва да призная, че аз самият не бих се справил по-добре.

Накрая избухна взрив от аплодисменти, погледнах към Адам, който ми кимна съчастнически и вдигна палец нагоре. Господин Монсиняк ръкопляскаше с весело изражение и каза нещо на госпожица Мирабо, която по време на цялото четене не откъсваше поглед от устните на писателя. После започнаха първите въпроси от публиката, чиито отговори нашият писател бе отработил до съвършенство. Когато една привлекателна блондинка от петия ред го попита за новия му роман, той все пак се отклони от нашия план.

— О, да! Разбира се, че ще има нов роман, почти е готов — каза самодоволно, за миг забравил, че не е никакъв писател.

— За какво се отнася новата ви книга, господин Милър? Действието пак ли се развива в Париж?

Писателят кимна.

— Да, разбира се! Обичам този хубав град. Героят ми ще бъде английски зъболекар, който по време на един конгрес се влюбва във френска танцьорка от „Мулен Руж“ — резюмира Сам.

Покашлях се предупредително. Явно вчерашното гмурване в парижкия нощен живот му бе дало ново вдъхновение.

Милър погледна към мен.

— Е, още нищо не мога да кажа, защото моят редактор ще ми се кара и никой няма да купи новата ми книга — съобрази той.

Господин Монсиняк се изсмя гръмогласно, а с него и много други. Аз се въртях на стола и се опитвах също да се усмихна. Дотук всичко вървеше добре, но времето на зъболекаря клонеше към края си. Станах.

— Защо си пуснахте брада, мистър Милър? Да не би да криете нещо? — извика тогава едно нахакано момиче с висока конска опашка от най-задния ред и се изкикоти с приятелките си.

Милър поглади гъстата си руса брада.

— Още сте твърде млада, госпожице — отвърна той. — В противен случай щяхте да знаете, че един мъж не разкрива доброволно картите си. Но... — Сам направи малка пауза — ако си мислите, че работя към Сикрет Сървис, ще трябва с прискърбие да ви разочаровам. Работата е много по-проста... Имам една прекрасна... — той млькна и аз затаих дъх. Да не вземе сега да спомене за жена си? — прекрасна електрическа самобръсначка — продължи Сам и аз си отдъгнах с облекчение. — И един ден тя се повреди.

Всички се засмяха, а аз отидох при Милър и разтърсих ръката му.

— Това беше страхотно, много благодаря, Робърт Милър — казах високо и се обърнах към публиката, която френетично аплодираше. — Ако нямате повече въпроси, писателят с удоволствие ще разпише книгите ви.

Аплодисментите утигнаха и вече първите гости се надигнаха от столовете си, за да се придвижат напред, когато внезапно един ясен, леко задъхан глас се издигна над редиците.

— Може ли да попитам още нещо — каза гласът и за миг сърцето ми спря да бие.

Точно отляво до входа стоеше госпожица Орели Бреден.

В живота си съм бил организатор на много литературни четения — в много по-големи и по-представителни книжарници и с много по-известни автори от Робърт Милър.

Но в края на никое досега не съм плувал в толкова пот и кръвта ми не е нахлувала така в главата, както в онази понеделнишка вечер в малката книжарница „Козирог“.

Орели Бреден стоеше там, сякаш изникнала от земята, и неизбежността неудържимо се приближаваше, облечена в тъмночервена копринена рокля и прибрана коса.

— Мистър Милър, вие наистина ли се влюбихте в парижанка — като героя в романа си? — попита тя и устните ѝ се разтеглиха в тънка усмивка.

Робърт Милър ме погледна объркано, а аз затворих примирено очи и се предадох в Божиите ръце.

— Ами... ааа... — Усещах как зъболекарят се чуди какво да каже, когато отново вдигна поглед към жената с червената копринена рокля. — Как да се изразя... жените в Париж са просто... толкова... невероятно... прелестни... и много е трудно да им устоиш... — Очевидно съвсем се заплете и лепна на лицето си усмивка, тип „аз съм добро момченце и не знам нищо за това“, преди да завърши изречението си: — Но се боя, че не бива да говоря за това — аз съм джентълмен, *you know*^[16].

Той се поклони леко и залата отново избухна в аплодисменти, а в същото време господин Монсиняк се втурна напред, за да поздрави Робърт Милър и после да се снима със своя писател.

— Елате тук, Андре — извика той и ми махна. — Трябва и вас да ви има на снимката!

Аз заставах, олюлявайки се, до своя щастлив издател, който ни прегърна през раменете, Робърт Милър и мен, и прошепна:

— *Този англичанин е невероятен!*

Кимнах и лепнах една усмивка като за снимка, докато плахо наблюдавах как хората се нареждат на опашка, за да им бъдат подписани книгите. А на края на редицата застава и жената с червената копринена рокля.

Робърт Милър седна отново и започна да дава автографи, а аз дръпнах Адам настрана. — *Mayday, Mayday*^[17] — прошепнах разтревожено.

Той ме погледна учудено.

— Но всичко върви чудесно.

— Адам, нямам това предвид. Тя е тук — казах тихо и чух как собственият ми глас преминава в тревожен фалцет.

— *Тя!* — сети се веднага Адам. — О, небеса! — изтръгна се от него. — Имаш предвид *the one and only*?

— Да, точно нея — стиснах ръката му. — Това е жената с червената копринена рокля в края на опашката, ето там... видя ли я? След малко ще поднесе книгата си за автограф. Адам, тя не бива да говори с брат ти при никакви обстоятелства, чуваш ли! Трябва да ѝ попречим.

— Добре — каза Адам. — Тогава да застанем на поста си.

Когато на Орели Бреден най-после ѝ дойде редът и тя сложи книгата си на масата, зад която — обграден от Адам и мен — седеше Робърт Милър, получих сърцебиене.

За миг тя обърна глава встрани и ме погледна с вдигнати вежди и студен поглед. Аз смотолевих едно „добър вечер“, но госпожица Бреден не ме удостои нито с дума. Безспорно ми беше бясна, а малките ѝ капковидни перлени обеци проблясваха свадливо на ушите ѝ, когато отново извърна глава. После се наведе към Робърт Милър и лицето ѝ светна.

— Аз съм Орели Бреден — каза тя и аз изстенах тихо. Зъболекарят ѝ се усмихна приветливо, без да разбира какво става.

— Имате ли някакво специално желание? — попита боязливо той.

— Не. — Госпожица Бреден поклати глава и се усмихна. После го изгледа многозначително.

Робърт Милър, иначе казано, Сам Голдбърг, също се усмихна, видимо поласкан от вниманието, засвидетелствано му от тази красива жена с прибрана коса. Той взе отворената книга и помисли за миг.

— Е, в такъв случай ще напишем „На Орели Бреден с най-сърдечни поздрави от Робърт Милър“ — така добре ли е? — Той се наведе и се съсредоточи изцяло в подписването. — Заповядайте — каза после и вдигна поглед.

Орели Бреден отново се усмихна и затвори книгата, без да я погледне.

Погледът на Сам се задържа няколко секунди върху устните ѝ, преди да добави:

— Може ли да ви направя един комплимент, госпожице? Имате наистина прекрасни зъби. — И кимна одобрително.

Тя се изчерви и се засмя.

— Досега не са ми правили такъв комплимент — отвърна учудено. А после каза нещо, което накара сърцето ми да слезе в

петите: — Колко жалко, че не успяхте да дойдете в „Купол“, аз също бях там.

Сега бе ред на Сам да се учуди. Виждаше се как мозъкът му трескаво работи. Не бях много сигурен дали нашият зъболекар в първия момент не си помисли, че „Купол“ е някое увеселително заведение, в което се появяват дългокраки танцьорки с пера на дупетата, за всеки случай обаче той се бе втренчил в Орели Бреден със стъклен поглед, сякаш се опитваше да си спомни нещо, и каза предпазливо:

— О, да, онзи „Купол“! Определено съм бил там. *Lovely place, very lovely!*^[18]

Орели Бреден видимо се обърка, при което руменината по бузите ѝ стана още по-наситена, но тя продължи смело.

— Миналата седмица получих писмото ви, мистър Милър — каза тихо, прехапала долната си устна. — Толкова се зарадвах на отговора ви. — Тя го погледна очакващо.

Това не влизаше в предвижданията ни. По челото на Сам Голдбърг избиха червени петна, а аз се изпотих целият. Не бях в състояние да вържа нито едно изречение и само слушах безпомощно как зъболекарят се мъчи да каже нещо смислено:

— *Well...* това... направих това с удоволствие... с голямо удоволствие... знаете ли... аз... аз... — Той затърси думите, които изобщо не му идваха.

Хвърлих умолителен поглед към Адам. Адам погледна часовника си и се наведе към брат си.

— *Sorry*^[19], мистър Милър, но наистина трябва да тръгваме. Имаме уговорена вечеря.

— Да — изтърсих аз и вцепенението ми отстъпи място на паническото желание да откъсна зъболекаря от Орели Бреден. — Наистина е време да тръгваме.

Хванах Сам Голдбърг за ръката и буквално го издърпах от мястото му.

— Съжалявам, че ви прекъсваме. — Кимнах извинително на Орели Бреден. — Вече всички ни очакват.

— О, господин Шабане — каза тя, сякаш едва сега ме забеляза. — Много ви благодаря за поканата за четенето. — Зелените ѝ очи мятаха светкавици, когато отстъпи назад, за да се сбогува с нас. —

Беше ми приятно да ви видя, мистър Милър — добави и протегна ръка на объркания Сам. — Надявам се, че не сте забравили уговорката ни.

Тя отново се усмихна и отметна един тъмнорус кичур, който се бе измъкнал от шнолата ѝ. Сам я гледаше безмълвно.

— Довиждане, госпожице — каза после той и преди да добави още нещо, го бутнахме сред множеството посетители, които си обличаха палтата и разговаряха.

— Коя... коя е тази жена? — попита тихо той, като не спираше да се обръща към Орели Бреден, която стоеше с книгата си пред щанда и гледаше след него, докато напуснахме книжарницата.

-
- [1] О, момчето ми (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [2] Особена (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [3] Единствена и неповторима (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [4] Здравейте, момчета (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [5] Божичко (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [6] Толкова дълга (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [7] Японци (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [8] О, да! (Англ.). — Бел.прев. ↑
 - [9] Е, добре (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [10] Чудесно местенце (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [11] Чудесен и секси (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [12] О, съжалявам (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [13] Да (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [14] Чудесно! (Англ.). — Бел.прев. ↑
 - [15] Както и да е (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [16] Както знаете (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [17] Помощ, помощ (англ.). — Бел.прев. ↑
 - [18] Чудесно място, чудесно! (Англ.). — Бел.прев. ↑
 - [19] Извинете (англ.). — Бел.прев. ↑

11.

Беше късно след полунощ, когато Бернадет предложи да ми повика такси. След паметното литературно четене в книжарница „Козирог“ ние отидохме да пийнем по чаша вино у тях. Щеше да ми дойде добре.

Да си призная, объркването ми беше доста голямо, когато видях как Робърт Милър постоянно се обръща назад, докато се измъкваше от книжарницата с Андре Шабане и един друг господин със светлокафяв костюм.

— Знаеш ли какво не разбирам? — беше ми казала Бернадет, когато си събухме обувките и седнахме една срещу друга на големия й диван. — Ти му написа писмо, той ти написа писмо, а сега те гледа като привидение и реагира така, сякаш никога не е чувал името ти. Много ми е странна тази работа.

Кимнах.

— И аз нямам логично обяснение — отвърнах и се опитах още веднъж да си спомня всички подробности около краткия ми разговор с Робърт Милър. — Знаеш ли, той изглеждаше толкова... толкова слисан. Едва не побягна. Сякаш изобщо не разбираше какво става. Може би просто не е предполагал, че ще дойда на четенето му.

Бернадет отпи от виното си и бръкна в една купа с макадами.

— Хм! — Тя задъвка замислено. — А ти си сигурна, че не беше пиян, така ли? И защо да е бил слисан? Да разсъждаваме трезво: в крайна сметка той е писател, което значи, че е нормално да се шашардиса, ако една жена намира книгата му за толкова невероятна, че чак го кани на вечеря, че и на четенето му идва.

Мълчах и допълних наум: жена, която дори му е изпратил своя снимка. Само че Бернадет не знаеше за това и аз нямах намерение да й разказвам.

— Когато му споменах за уговорката ни, той продължи да ме гледа все така недоумяващо. — Изведнъж се сетих за нещо. — А

мислиш ли, че може да се е посмутил от присъствието на останалите от издателството?

— Струва ми се невъзможно... нали преди това се държа свободно. Спомни си колко остроумно отговаряше на въпросите!

Бернадет махна шнолата от косата си и тя се разпиля. Светлите руси кичури блестяха на светлината на настолната лампа до дивана. Наблюдавах я как прокаква ръце по косата си.

— Мислиш ли, че изглеждам много променена с прибрана коса?
— попитах аз.

Бернадет ме погледна.

— Ами, аз винаги ще те позная. — Тя се засмя. — Защо питаш? Защото жената от книгата, която прилича на теб, е с разпуснатата коса ли?

Тя сви рамене и се облегна назад.

— Той спомена ли за четенето в писмото си?

Поклатих глава.

— Не, но и това си има обяснение. Сигурно, когато ми е писал, още не е знаел нищо конкретно, напълно възможно е. — Аз също си взех шепа ядки от купата. — По-необяснимото за мен е, че този Шабане не ми каза и думичка за това. — Счупих една ядка. — И ме гледаше толкова виновно, когато се появих внезапно.

— Може просто да е забравил.

— О, забравил! — ядосах се аз. — И то след напълно откачената вечеря, която си спретнахме в „Купол“? Където той ме покани специално заради Милър? Предполага се, че е знаел колко е важно това за мен.

Облегнах се на страничната облегалка на дивана. Ако не беше Бернадет, така и нямаше да разбера, че Робърт Милър изобщо е бил в Париж. Но тъй като моята приятелка живееше на остров Сен Луи, често си купуваше книги от любезния господин Шагал, който се оказа, че се казва Паскал Фермие, и така една сутрин случайно видяла плаката на витрината му.

Сутринта на онзи понеделник, когато слънцето грееше, без да топли, се бяхме уговорили да се разходим в Тюйлери и първото, което ме попита Бернадет, бе дали ще ходя тази вечер на литературното четене на Робърт Милър и дали може да ме придружи.

„Искам и аз да го видя накрая този прехвален писател“, беше казала тя, хващайки ме под ръка. А аз бях извикала: „Нищо не зная за това! Защо този глупак от издателството не ми е казал?“

И същия следобед отидох в книжарница „Козирог“, за да купя два билета за литературното четене. Добре че днес ресторантът не работи, помислих си, докато се изкачвах по стълбите на метростанцията.

Няколко минути по-късно отворях вратата на малката книжарница, в която за първи път бях влязла преди няколко седмици, докато бях от един загрижен полицаи.

— Ето че пак се срещаме — посрещна ме господин Шагал, когато отидох при него на касата. Ето, той например веднага ме беше познал.

— Да — бях отговорила аз. — Романът много ми хареса. Стори ми се, че е добър знак Робърт Милър да проведе четенето си точно в книжарницата, в която бях намерила книгата му.

— Вече по-добре ли сте? — бе попитал старият книжар. — Тогава бяхте доста разстроена.

— Продължавам да бъда — бях отговорила аз. — Но междуременно се случиха доста неща. Все хубави неща — побързах да добавя. — И всичко започна с тази книга.

Гледах замислено червеното си вино, което се полюшваше в чашата ми.

— Знаеш ли, Бернадет, имам чувството, че този Шабане е много особен. В един момент е доста симпатичен, чак не узнаваем — трябваше да го видиш в „Купол“, — а после отново става недружелюбен и начумерен. Или се прави на такъв.

Същия следобед се бях обадила в издателството, за да изкажа възмущението си на Андре Шабане и да го уведомя, че вече съм си купила билети, но, за жалост, на телефона беше секретарката, която ме отпрати рязко, а на въпроса, кога ще се върне главният редактор, ми се тросна. Господин Шабане днес нямал никакво време.

— Въпреки всичко ми е някак симпатичен — отбеляза Бернадет.

— Да, така е — казах аз и мислено се върнах отново към светлосините очи на англичанина, който ме гледаше безпомощно,

когато заговорих за провалената среща в „Купол“. — Макар че сега е с брада.

Бернадет прихна:

— Имах предвид този Шабане. — Хвърлих към нея една възглавница, а тя ловко се сниши. — Но и англичанинът е симпатяга. И е много забавен, не може да му се отрече.

— Да, нали? — Седнах. — Четенето мина много весело. Но комплиментите, които прави, са доста странни. — Сгуших се във възглавниците на дивана. — Каза ми „Имате прекрасни зъби“, това как ти се струва? Разбирам да беше казал „очи“ или „Имате прекрасни устни“. — Поклатих глава. — Никой не казва на една жена, че има прекрасни зъби.

— Може би при английските мъже е различно — отвърна Бернадет. — Но както и да е, намирам поведението му спрямо теб за чудато. Този мъж или е малко чалнат или — знам ли — жена му е била някъде наблизко и той не е искал да се издаде.

— Той живее сам, нали чу — поправих я аз. — А и господин Шабане ми каза, че жена му го е напуснала.

Бернадет ме погледна с огромните си тъмнокафяви очи и сбърчи чело.

— Нещо не е наред в цялата тази работа. Сигурно си има съвсем просто обяснение.

Въздъгнах.

— Помисли си, Орели. В крайна сметка какво точно ти каза този Милър? — попита Бернадет.

— Ами накрая смотолеви набързо нещо, защото Шабане и онзи другият настояваха да приключваме. Бдяха над него, сякаш е политик. — Помислих малко. — Нещо запелтечи, че ми бил написал с удоволствие писмото, а после каза: *Довиждане*.

— И все пак — Бернадет отпи от виното си.

Малко по-късно седях в таксито, което ме отнасяше по осветения булевард „Сен Жермен“, и разгърнах още веднъж книгата, в която Милър ми бе написал посвещението:

„За Орели Бреден с най-сърдечни поздравии от Робърт Милър“

Плъзнах поглед към подписа и дълго се вирах в големите обли букви, сякаш търсех в тях ключа към тайната на Милър.

И тя наистина се съдържахе в тях. Само дето към момента не знаех по какъв начин.

12.

Винаги ме е впечатлявала една сцена от стария черно-бял филм „Децата на Олимп“. Това е последната сцена, в която отчаяният баптист хуква след голямата си любов Гаронс и накрая я загубва в навалищата на уличното движение. Той се промъква отдолу, проправя си път напред, заобиколен и избутван от смеещото се и танцуващо множество, през което се движи като в несвяст. Един нещастен, объркан човек сред радостни хора, които буйно празнуват — това е картина, която не се забравя лесно и която неизменно ме преследваше, когато след четенето седях със Сам Голдбърг и другите в един елзаски ресторант, намиращ се недалеч от книжарницата.

Дебелият съдържател ни настани на голяма маса, издигната до бара, и весело започна да ни принася прибори и чаши. Всички изглеждаха в добро настроение, пиенето вървеше, разменяха се шегички и цареше празнично настроение, зъболекарят се държеше като *everybody's darling*^[1] и накрая всички изпаднаха в щастливо винено опиянение — само аз бях нещастният баптист, който духом не беше на масата с тях, понеже за него нещата не протекоха толкова добре.

— Боже, колко е серт тази — беше ми пошепнал Адам, когато излязохме от книжарница „Козирог“, а брат му не спираше да ни пита коя е красивата жена с червената рокля.

Адам му беше обяснил, че при четенията не е изключено екзалтирани фенове да се умилкват около автора.

— *Уау!* — извика зъболекарят и после добави, че все повече му харесва да бъде писател. — Може пък наистина да напиша някоя книга, какво ще кажете?

— За бога, раздавай го по-кратко — му каза Адам. Аз седях мълчаливо и с напредването на вечерта ставах все по-мълчалив и по-мълчалив.

Не стига, че се бях провалил с Орели Бреден в качеството си на любезния главен редактор Андре Шабане, който винаги е готов да послужи, а сега и прословутият Робърт Милър се изложи.

След неловкото положение, в което в същия ден бе поставен нашият мним писател, вече не бях съвсем сигурен дали привлекателността на англичанина не беше намаляла. „О, да, онзи «Купол». *Lovely place, very lovely!*“ Може да е решила, че е малоумен. А после и това, със зъбите! Можех само да се надявам, че Орели Бреден няма да се отметне от поканата си към Робърт Милър да вечерят в нейния ресторант. Това щеше да ми отнеме всички шансове.

Гледах втренчено чинията си и слушах някак отдалеч как другите разговарят.

По някое време долових, че дори Жан-Пол Монсиняк се забавлява прекрасно с нашия автор. Той вдигна наздравица към мен и попита:

— Какво има, Андре? Нищо не казвате!

Извиних се с главоболие.

Идеше ми веднага да се прибера вкъщи, но имах чувството, че трябва да държа Робърт Милър под око.

Адам, единственият, с когото ми се говореше, бе седнал на другия край на масата. От време на време той ми хвърляше по някой насърчителен поглед и когато след няколко часа се разделихме, ми обеща, че на следващата сутрин, преди да отпътува за Лондон, ще мине за малко да ме види.

— Но сам — настоях аз. — Трябва да поговорим.

Тъкмо се канех да скъсам новото си писмо от Робърт Милър до Орели Бреден, когато се позвъни. Хвърлих плика и кошчето за хартиени отпадъци и натиснах бравата. В това писмо се съдържаше конкретно съгласие за вечеря във „Времето на зрелите череши“ и аз мислех да го дам на Адам, но след вчерашните събития съдържанието ставаше невалидно. Цяла нощ не можах да заспя и обмислях как да процедирам оттук нататък. И ето че ми хрумна идея.

Адам влезе и хвърли поглед върху хаоса в коридора, където все още беше счупеното огледало, както и купчината стъкла, които набързо бях замел предишния ден.

— Олеле, какво е станало тук? — попита той. — Да не си беснял?

— Не. Вчера сутринта огледалото падна — като капак на всичко! — обясних аз.

— Седем години нещастие — ухили се Адам.

Взех палтото си от закачалката и отворих вратата.

— Направо не ми се мисли. Хайде, да идем да закусим някъде, нямам нищо вкъщи.

Отскочихме до „Старата къща“, минахме покрай бара и отидохме най-отзад, където имаше дървени пейки и големи маси. Колко пъти двамата сме сядали тук, за да обсъждаме проекти за книги и промените в живота си.

— Адам, ти си мой приятел — казах, когато сервитьорът донесе закуската ни.

— Така. Казвай сега какво те мъчи. Да не би да имаш писмо за госпожица Бреден, което трябва да пусна в пощенската ѝ кутия? Няма проблем. След като видях малката, поне разбрах защо си луднал по нея.

— Не. Идеята за писмото не е добра, не и след снощи. Пък и вече ми дойде до гуша. Искам да приключа с всичко наведнъж.

— Аха. — Адам отхапа от сандвича си с шунка. — И как мога аз да съм полезен? — попита ме, докато дъвчеше.

— Трябва да ѝ се обадиш. Като Робърт Милър.

Адам преглътна бързо.

— *You are crazy, man*^[2] — каза после той.

— Не, не съм луд. — Поклатих глава. — Вие със Сам имате доста сходни гласове, трябва само леко да завалваш думите, няма да ти е трудно. Моля те, Адам, направи го заради мен.

И после му изложих новия си план. Вечерта Адам трябваше да се обади от Англия във „Времето на зрелите череша“, за да се извини на Орели Бреден и да каже, че просто е бил шашардисан и че в присъствието на толкова много хора е внимавал да не каже нещо, което не бива.

— Баламосай я нещо, опитай се да я омаеш с джентълменския си чар и просто се постарай Робърт Милър да бъде реабилитиран. Както само ти умееш. — Изпих си еспресото. — Важното е да уговориш среща. Кажи ѝ, че ще се радваш, ако се разберете отново за вечеря. Предложи ѝ това да стане на шестнайсети декември, защото тогава ще идваш по работа в Париж и ще разполагаш с цяла вечер.

Шестнайсети декември бе идеална дата по две причини. От една страна, тогава Орели Бреден имаше рожден ден, от друга, разбрах, че

ресторантът, както всеки понеделник, ще е затворен. Обикновено е затворен.

Това увеличаваше възможността да намеря Орели Бреден сама във „Времето на зрелите череши“.

— А, и още нещо, Адам. Нека стане ясно, че не бива да говори за срещата. Кажи, че в противен случай онзи редактор може също да се дотътри, когато научи, че писателят е в града. Това ще направи нещата максимално достоверни.

Ако се стигне до среща на шестнайсети декември (за което най-оптимистично се надявах), Адам трябваше се обади още веднъж вечерта.

Този път вече като Адам Голдбърг, който по поръчка на Милър отменя срещата.

Причината за отмяната беше гениална — сам се поздравих за хрумването, споходило ме в два и половина през нощта, — защото това ще засегне гордостта на Орели Бреден и ще ѝ отнеме още веднъж възможността да се види с Робърт Милър. Няма да е чак толкова лошо обаче, понеже спасителят, който ще я утеши в нейната самота и болка, вече е на стартова позиция, иначе казано, пред ресторанта.

— Приятелю, заел си се с опасна работа, звучи ми направо като в долнопробен американски филм. Нали знаеш, че тези сметки никога не излизат? — засмя се Адам.

Аз се наведох напред и го погледнах настойчиво.

— Адам, наистина е важно за мен. Ако искам нещо от този живот, то това е тази жена. Всичко, от което се нуждая, е една спокойна вечер с нея. Трябва ми истинска възможност, разбираш ли? И ако за това се налага да си послужи с малка измама, ще го направя. Не ме интересуват никакви си хъркащи американци, ние, французите, наричаме това коригиране на съдбата.

Облегнах се назад и погледнах през тъмнозелените крепезни колони на кафенето към парижката утрин.

— Понякога човек трябва леко да побутне щастието си, за да тръгне то в правилната посока.

[1] Душата на компанията (англ.). — Бел.прев. ↑

[2] Човече, ти си луд (англ.). — Бел.прев. ↑

13.

— Госпожице Бреден, госпожице Бреден — извика някой зад мен, когато излязох от къщи и влязох в каменния пасаж, водещ към булевард „Сен Жермен“. Обърнах се и видях висок мъж с тъмно палто и червен шал да изплува от тъмнината. Беше късно следобед и аз тъкмо отивах в ресторанта. А мъжът бе Андре Шабане.

— Какво правите тук? — попитах го смаяно.

— Какво съвпадение само — тъкмо излизам от една среща. — Той посочи „Прокоп“ и се усмихна. — Кабинетът ми е задръстен с ръкописи и книги и в него има място за един човек и половина. — Господин Шабане размаха кожената си чанта за ръкописи. — Виж ти, наистина приятна изненада. — Той се огледа наоколо. — Живеете на хубаво място.

Аз кимнах и продължих невъзмутимо пътя си. Като цяло, не споделях радостта на главния редактор от срещата.

Той тръгна редом с мен.

— Може ли да ви придружа до някъде?

— Вече го правите — отвърнах раздражено и ускорих крачка.

— О, да, явно още сте ми сърдита за снощи, нали? — попита той.

— Досега не съм чула извинението ви — отвърнах и свих по булеварда. — Първо ме каните в „Купол“. После не ми казвате, че Милър има четене. Какви игрички играете, господин Шабане?

Повървахме мълчаливо един до друг по улицата.

— Чуйте, госпожице Бреден, наистина много съжалявам. Това с четенето дойде много изненадващо и аз, разбира се, исках да ви кажа... Но междувременно все нещо изникваше и накрая просто забравих.

— Значи твърдите, че не сте имали трийсет секунди, за да ми съобщите: „Госпожице Бреден, литературното четене с Милър е в понеделник в двайсет часа.“ И накрая сте забравили? Що за извинение е това? Човек не забравя важните неща. — Продължих ядосано. — На

всичкото отгоре сте казали, че ви няма, когато позвъних в издателството.

Той ме хвана за ръката.

— Не, това не е вярно! Предадох ми, че сте се обаждали, но аз наистина не бях там.

Дръпнах си ръката.

— Не вярвам на нито една ваша дума, господин Шабане. Нали сам ми казахте в „Купол“, че сте наредили на секретарката си да отклонява обажданията на досадниците, когато сте там, и да ви оставя бележки... Излиза, че за вас съм точно това — досадница! — Сама не знаех защо съм толкова ядосана. Може би защото вчера на четенето бях разочарована и сега стоварвах вината за това на главния редактор, който, реално погледнато, в случая не можеше да направи нищо.

— Вчера майка ми претърпя злополука и прекарах целия следобед в болницата — рече Андре Шабане. — Това е истината, а вие сте всичко друго за мен, но не и досадница, госпожице Бреден.

Спрях се.

— О, боже — отвърнах трогната. — Много... много съжалявам.

— Сега вярвате ли ми? — Той ме погледна право в очите.

— Да. — Кимнах и извърнах смутено поглед. — Надявам се, че всичко е наред... с майка ви.

— Оправя се. Паднала от ескалатора и си счупила крака. — Той поклати глава. — Знаете ли, вчера беше кошмарен ден за мен.

— Значи ставаме двама.

Той се усмихна.

— Все пак това не е извинение, че не ви се обадох. — Продължихме пътя си по булеварда, оставихме зад гърба си осветените витрини и се разминахме с група японци, развеждани из града от екскурзоводка с червен чадър. — Как всъщност разбрахте за четенето?

— Една моя приятелка живее на остров Сен Луи — обясних аз. — Видяла е плаката. И за щастие, понеделник е почивният ми ден.

— Е, слава богу.

Спрях на светофара.

— Е, тук трябва да се разделим. — Посочих към улица „Бонапарт“. — Трябва да пресека.

— В ресторанта ли отивате? — Андре Шабане също спря.

— Познахте.

— Някой път и аз ще дойда във „Времето на зрелите череши“. Местенцето е наистина много романтично.

— Заповядайте — поканих го. — Евентуално с майка си, когато излезе от болницата.

Андре Шабане изопна лице.

— Какво, не мога ли да се пошегувам? — Усмихнах се, а светофарът светна зелено. — Трябва да тръгвам, господин Шабане — добавих и се обърнах да си ходя.

— Почакайте, кажете ми все пак дали има някакъв начин да поправа пропуската си — извика той, когато стъпих на зебрата.

— Все ще измислите нещо! — извиках му в отговор. После пресяхох улицата и му махнах още веднъж, преди да завия по „Принцес“.

— Всъщност какво ще правиш на Коледа — попита Жаки, докато му помагах в кухнята при приготвянето на бьоф „Бургиньон“, който бе планиран в менюто. Пол, главният готвач, наскоро бе оздравял, но днес щеше да дойде малко по-късно.

Бяхме изпържили месото на порции в два тигана, за да хване кафява коричка, и сега го кълцах на големи хапки, за да го овалям след това в малко брашно.

— Нямам представа — отвърнах. Едва сега си дадох сметка, че тази ще е първата Коледа, на която ще бъда наистина сама. Странно. Дори ресторантът щеше да е затворен на двайсет и трети декември и щеше да отвори едва през втората седмица на януари. Бърках с една дървена лъжица в тенджерата, докато се запържи брашното. После полях с бургундско вино. То изцвърча, усетих приятния мирис на силно червено вино, после прибавих мръвките в тъмния сос.

Жаки дойде при мен с нарязаните моркови и гъби и изсипа зеленчуците от голямата дъска за рязане.

— Можеш да дойдеш с мен в Нормандия — предложи ми той. — Ще бъда при сестра си, която има голямо семейство и у тях на Коледа винаги е навалица, минават приятели, съседи...

— Много мило от твоя страна, Жаки, но не знам... Всъщност изобщо не съм мислила за това. Тази година всичко е някак различно...

Изведнъж усетих нещо като буца в гърлото си и се покашлях. Само без сантименталности, те не водят до нищо добро, наредих си строго аз.

— Трябва някак да се стегна. Все пак вече не съм малко момиче — казах и си представих как седя пред своя Бъдник, страхотното шоколадово-бисквитено руло, което обичахме да поднасяме за десерт на Коледа и което татко винаги шумно донасяше на масата, докато всички се жалваха, че ще се пръснат от преяждане.

— За мен ти винаги ще си останеш малко момиченце — Жаки обгърна раменете ми с тежката си ръка. — Ще ми бъде някак по-леко на сърцето, ако дойдеш на морето, Орели. Какво ще правиш самичка тук, в Париж, където само вали? Не е хубаво да си сама на Коледа. — Той поклати загрижено глава и бялата му готварска шапка се залюля заплашително. — Няколко дни на този невероятно чист въздух и малко разходки по плажа ще ти се отразят много добре. А и съм обещал аз да стотвя и ще ми е нужна помощта ти. — Жаки ме погледна. — Обещай ми, че ще помислиш, Орели... ще помислиш, нали?

Кимнах трогната.

— Обещавам — отвърнах с уверен глас. Добрият стар Жаки!

— И знаеш ли кое е най-хубавото там долу? — попита той и аз долових усмивка в следващите му думи: — Може да се гледа в безкрая!

Опитах соса от голямата дървена лъжица.

— Спокойно може да се добави още вино — казах и сипах още от бургундското. — Така, можем да го мятаме във фурната! — Погледнах часовника. — О, трябва да зареждам масите. — Свалих си престилката, магнах кърпата от главата си и разтърсих коси. После отидох до малкото стенно огледало до вратата на кухнята и си сложих червило.

— Никога не си била по-хубава — рече Жаки и аз влязох в ресторанта. Минути по-късно дойде Сюзет и двете започнахме да слагаме на всяка маса покривка, чаши за вино и за вода и да надипляме платнените салфетки. Хвърлих едно око в книгата за резервации. През идните седмици ни предстоеше доста работа и трябваше час по-скоро да наема още персонал.

През декември се редяха празник след празник и малкият ресторант бе резервиран почти всяка вечер.

— Днес имаме коледно парти, шестнайсет души — казах на Сюзет, — но няма да е проблем каквото и да поръчат от менюто.

Сюзет кимна и избута масите до стената.

— За десерта трябва да внимаваме всички да си поръчат едновременно палачинки „Сюзет“. Жаки ще излезе от кухнята и ще пече на количката.

Когато главният готвач се появи лично, за да пече на масата палачинки „Сюзет“ в меден тиган пред очите на гостите и с размах започне да бели портокала и да го нарязва на филии, които поръсва с бадеми и с помпозен маниер ги полива, това си е цяла атракция и половината ресторант гледа в захлас как за няколко секунди синкавите пламъци лумват нагоре.

Тъкмо проверявах приборите, и телефонът звънна.

— Би ли вдигнала, Сюзет. За тази вечер не прави повече резервации.

Сюзет отиде до телефона на щанда до касата.

— „Времето на зрелите череши“ — изчурулика тя в слушалката и каза своето добър вечер в отговор на някакъв въпрос. — Да, господине, момент, моля. — После ми махна. — За теб, Орели. — Подаде ми слушалката.

— Да, моля? — казах разсеяно аз.

— Ааа... Добър вечер — с госпожица Бреден ли говоря? — попита гласът с осезаем английски акцент.

— Да. — Усетих как кръвта се блъска в главата ми. — Да, Орели Бреден е на телефона. — Обърнах се към дървения щанд и отворих книгата с резервации.

— О, госпожице Бреден, толкова се радвам, че успях да се свържа с вас, обажда се Робърт Милър, намерих телефона на ресторанта. В много неудобен момент ли ви търся?

— Не — отговорих и сърцето ми се качи в гърлото. — Не, не, моментът изобщо не е неудобен, ресторантът отваря едва след половин час. Вие още ли... още ли сте в Париж?

— О, не, за жалост, не. Рано тази сутрин трябваше да се върна в Англия. Чуйте, госпожице Бреден...

— Да? — промълвих и силно притиснах слушалката до ухото си.

— Страшно много съжалявам за снощи — каза той. — Аз... боже... бях като ударен от гръм, вие се появихте пред мен, сякаш

паднала от небето. Бях в състояние само да ви гледам, вие бяхте прекрасна в червената си рокля — като от друга галактика...

Поех дълбоко въздух и прехапах устни.

— А аз вече си мислех, че сте ме забравили напълно — признах облекчено.

— Не, не — извика Робърт Милър. — Моля ви, не си го и помисляйте! Спомням си всичко — хубавото ви писмо, снимката! В първия момент не можех да повярвам, че това наистина сте вие, Орели. А аз бях толкова объркан от навалищата, всеки искаше нещо от мен, а моят редактор и агентът ми само ме зяпаха и следяха всичко, което си говорим. И изведнъж се почувствах неуверен, не знаех какво да кажа. — Той въздъхна. — А сега се страхувам да не сте ме помислили за пълен идиот...

— О, не — отвърнах с пламнали уши. — Всичко е наред.

— Боже, бях като ударен от гръм. Моля да ме извините. Знаете, че не се чувствам добре сред хора — каза дълбоко разкаяно той. — Не ми се сърдете.

Божичко, колко е сладък!

— Разбира се, че не ви се сърдя, мистър Милър — побързах да го успокоя.

Чух шум зад себе си и видях Сюзет, която с нарастващ интерес следеше разговора ни. Реших да не ѝ обръщам внимание и се приведох над книгата с резервации.

Робърт Милър въздъхна облекчено.

— Толкова е мило от ваша страна, Орели — може ли да ви наричам Орели?

— Да, разбира се — кимнах и продължих да слушам.

— Орели... можели изобщо още да се надявам на вечеря с вас? Или вече не бихте ме поканили в малкия си симпатичен ресторант?

— Не, разбира се, че бих ви поканила, бих ви поканила! — извиках аз и видях втренчения в мен въпросителен поглед на Сюзет, която продължаваше да се мотае зад мен. — Само кажете кога ви е удобно.

Робърт Милър помълча за малко и аз чух шумолене на хартия.

— На шестнайсети декември добре ли е? — попита после той. — Тогава ще идвам по работа близо до Париж, но вечерта ми е свободна за вас.

Притворих очи и се усмигнах. На шестнайсети декември е рожденият ми ден. И се падаше понеделник. От известно време най-важните неща в живота ми се случваха в понеделник.

В понеделник намерих книгата на Робърт Милър в малката книжарница. В понеделник видях в „Ла Палет“ неверния Клод с бременната му приятелка. В понеделник срещнах за първи път Робърт Милър на едно четене, за което разбрах в последния момент. В понеделник, който съвпаднаше с рождения ми ден, щеше да се състои малка частна вечеря с един изключително интересен писател. Ако нещата продължаваха така, трябваше и да се омъжа в понеделник, да умра в понеделник, а мисис Денсмор да полива гроба ми с лейката си.

Усмигнах се.

— Ало, госпожице Орели? Още ли сте на телефона? — гласът на мистър Милър прозвуча разтревожено. — Ако в понеделник не ви е удобно, можем да се спрем на друга дата. Но вечерята трябва да се състои, държа на това.

— Вечерята ще се състои. — Засмях се щастливо. — В понеделник, шестнайсети декември, осем часа. Много се радвам, че ще се видим, господин Милър!

— Едва ли се радвате повече от мен — отвърна той. После добави колебливо: — Може ли да ви помоля за една маяка услуга, госпожице Орели? Моля ви, не казвайте на Андре Шабане за уговорката ни. Той е много мил човек, но понякога е толкова... как да се изразя... обсебващ. Ако разбере, че съм в Париж, ще поиска да се видим и няма да ни остане време за нас...

— Не се тревожете, мистър Милър. Ще мълча като гроб.

Когато затворих, Сюзет ме гледаше изумено.

— Божичко, кой беше този човек? — попита тя. — Да не ви е направил предложение?

Усмигнах се.

— Това е човекът, който ще бъде мой гост тук на шестнайсети декември — казах аз. — И по-точно, мой единствен гост!

И с тези лаконични думи оставих смаяната Сюзет и отворих вратата на ресторанта.

Срещата с Робърт Милър щеше да бъде моята малка тайна.

Неслучайно наричат Париж „града на светлините“. Това име особено много му подхожда през декември.

Колкото е сив Париж през ноември, с тези дъждове и дни, в които си мислиш, че никога повече няма да изгрее слънце, толкова през декември той е зает от бляскаво море от светлини. Имаш чувството, че по улиците е прелетяла фея и е поръсила къщите на града със звезден прах. А когато пътуваш следобед или вечер из Париж, виждаш как коледно украсеният град сияе в тъмнината като истинска приказка в сребристо и бяло.

Чворестите дървета по „Шанз-Елизе“ са украсени с хиляди лампички; деца и възрастни стоят смаяни пред витрините на Галери „Лафайет“, на „Прентом“ или на малките, но красиви магазинчета „Бон Марше“ и се дивят на лъскавите декорации; из уличките и големите булеварди хора носят цветни хартии с връзки и панделки, в които ще опаковат коледните подаръци; вече няма дълги опашки пред музеите — дори в Лувъра се прониква безпроблемно в последния уикенд преди Коледа и може да се погледа загадъчната усмивка на Мона Лиза. И над всичко това блести Айфеловата кула — този могъщ и в същото време филигранен символ на града, мястото, където ходят всички влюбени, които за първи път идват в Париж.

Два пъти съм ходила там с малката Мари да се пързалиме с кънки. Пързалка Айфеловата кула обявяваше небесносиният плакат, на който бе изобразена една бяла Айфелова кула и една старомодна пързалища се двойка. Мари много искаше да се изкачи пеша до първия етаж по железните стълби. От години не бях идвала на Айфеловата кула и когато се изкачвахме, току спирах, за да погледна през железните укрепления, които отблизо изглеждаха огромни. Студеният въздух и изкачването ме оставяха без дъх, но когато вече бяхме горе и си правехме кръгчета по леда, със зачервени бузи и блеснали очи, имах усещането, че аз самата съм дете.

Има нещо в коледните празници, което винаги ни връща към себе си, към спомените и желанията ни, към детското у нас, което гледа учудено и стои с широко отворени очи пред портата, зад която го очаква чудото.

Шумоляща хартия, прошепнати думи, горящи свещи, украсени прозорци, дъх на канела и карамфил, желанията, написани на листче или изречени към небето, и благодарности за сбъднатите мечти — Коледа

събужда този вечен копнеж по чудесното, все едно дали го искаш, или не. И това чудесно не е нещо, което притежаваш или можеш да задържиш, то не ти принадлежи, но винаги е там, като подарък, който очакваш.

Опрях замислено глава на прозореца на таксито, което тъкмо пресичаше Сена, и погледнах към реката, блеснала на слънцето. В скута ми, увито в тънка хартия, лежеше червеното палто. Бернадет ме покани сутринта на закуска и ми го подари за рождения ден.

Като цяло, този шестнайсети декември бе започнал многообещаващо — началото му бе, разбира се, още предишната вечер, когато ние, след последните гости в дванайсет и половина, напуснахме ресторанта и се чукнахме с шампанско за моя трийсет и трети рожден ден: Жаки, Пол, Клод, Мари и Пиер, нашият нов кухненски помощник, най-младата от всички ни със своите шестнайсет години Сюзет, която цялата вечер правеше намеци, че предстои още една изненада, и Жулиет Моне, която от втората седмица на декември почти всяка вечер помагаше при сервирането.

Жаки бе направил страхотна шоколадова торта с малини, от която всички си взехме допълнително; пак той от името и на останалите ми поднесе огромен букет. Отрупаха ме с пакети в пъстри опаковки — дебел шал с подходящи плетени ръкавици от Сюзет, малък бележник с ориенталски мотиви от Пол, а от Жаки — една кадифена кесийка с мида, в която имаше билет за влак.

Беше прекрасен, почти семеен момент, така както стояхме всички в празния ресторант и се чукахме с шампанско за моя нов живот. И когато малко преди два часа се завих с одеяло, заспах с мисълта за вълнуващата среща идната вечер с привлекателния писател, когото наистина не познавах, но се надявах да опозная.

Шофьорът на таксито мина през една гърбица и хартията с увитото палто зашумя.

— Ти си луда! — бях извикала аз, когато отворих големия пакет върху масата, сервирана за закуска. — Червеното палто! Ти наистина си луда, Бернадет, та то е толкова скъпо!

— Нека ти носи щастие — бе отвърнала Бернадет, когато силно и със сълзи на очи я прегърнах. — Тази вечер... всеки път, когато го облечеш.

И така, заставах в ранния следобед на шестнайсети декември, облечена в яркочервено палто, пред „Времето на зрелите череши“, който в понеделник бе, разбира се, затворен — една авантюристка, ухаеща на хелиотроп и облечена в цвета на щастието.

Половин час по-късно стоях в кухнята и приготвях вечерята. Това беше почерпка за рождения ми ден, но най-вече бе израз на благодарност за онзи злополучен ноемврийски ден, завършил с мечтателна усмивка — усмивка, която щеше да открие път към нещо ново.

И не на последно място, разбира се, това бе и първата вечеря с Робърт Милър.

Дълго мислих с какви кулинарни чудеса да омая този английски писател — и накрая се спрях на любовния специалитет, завещан от баща ми.

Това ястие може и да не беше най-изисканото, предлагано от френската кухня, но имаше две неоспорими предимства: беше лесно и можех да го приготвям безупречно, така че по време на вечерята да посветя цялото си внимание на човека, чието пристигане — признавам — очаквах с напрежение.

Вързах си бялата престилка и разтоварих чантите, които същия следобед бях напълнила на пазара: полска салата, две стръкчета целина, портокали, макадамии, малки бели печурки, връзка моркови, червен лук, лъскави, почти черни патладжани и два ослепително червени нара, агнешко и бекон. Картофи, сметана, домати, подправки и хлебчета винаги си имахме в запас, а венецът на любовния специалитет, който завършваше подготовката ми за вечерта, бе едно парфе от червени портокали и канела, съчетано с шоколадов мус.

За предястие щеше да има полска салата с пресни гъби, авокадо, макадамии и малки запържени кубчета бекон. А после идваше ред на — и това бе специалитетът — страхотния картофен винегрет на татко.

След това обаче трябваше да се погрижа за агнешкото задушено, понеже колкото по-дълго траеше задушаването във фурната на тих огън, толкова по-крехко ставаше месото.

За да се получи розов цвят на агнешкото, внимателно го попих с кърпа за бърсане на съдове, преди да го нарежа на кубчета и да го

запържа в зехтин, а после го оставих настрана. Бланширах домати във вряла вода, магнах люспите им и взех само месестата част.

Първо сложих домати, хубаво смесени с бялото вино в тенджерата, за да се задушат и по този начин силният им аромат да не доминира особено над останалите зеленчуци. Взех една чаша и добавих още от „Пино Блан“, което щях да използвам и за варенето.

Тананикайки си тихо, разрязах патладжаните и ги издълбах с вилица. Те се търкаляха насреща ми като блестящи черни сладководни перли. Бях свикнала да готвя бързо, но когато в ден като този имах предостатъчно време, приемах готвенето почти като поетическо преживяване, в което се откъсвах от целия свят. Първоначалното ми вълнение се уталожваше с всяка следваща манипулация и аз започнах да си представям как гладко протича срещата ми с Робърт Милър, обмислях въпросите, които щях да му задам, и така полека-лека отново дойдох на себе си, с пламнали бузи и повишено настроение.

Кухнята се изпълни със страхотния аромат на агнешкото задушено. Ухаеше на мащерка и чесън. Малките листа на полската салата лежаха измити и почистени в едно голямо решето от неръждаема стомана, печурките бяха нарязани на прозрачно тънки филийки, авокадото — на кубчета. Опитах картофения винегрет и сложих малките шоколадови мусчета, които трябваше да се изпекат най-накрая, на металния бюфет. После отвързах престилката и я окачих на закачалката. Беше малко след шест и половина и всичко бе готово. Бях сложила бутилка шампанско в хладилника още преди часове. Оставаше ми само да чакам.

Влязох в ресторанта, където бях подредила една маса в ниша до прозореца. Долната му третина бе закрыта с разделено на две бяло памучно перде, за да предпази мен и госта ми от любопитните погледи отвън. На масата имаше сребърен свещник с една свещ, а музикалната уредба бе заредена със сиди с френски шансони.

Взех бутилката „Пино Блан“ и си сипах още от виното. После пристъпих с чаша към масата и погледнах навън в нощта.

На улицата беше пусто и тъмно. Малкото дюкянчета наоколо бяха вече затворени. От стъклото ме гледаше собственото ми отражение. Видях една млада жена в трепетно очакване, облечена в зелена копринена рокля без ръкави, бавно да повдига ръка, за да махне лентата, с която бе вързана косата ѝ. Усмихнах се и жената в стъклото

също се усмихна. Може да бе детинско, че пак си облякох зелената рокля, но тази вечер това бе единствената рокля, която исках да нося.

Вдигнах чашата за наздраве към жената с блестящата коса от стъклото.

— Честит рожден ден, Орели — казах тихо аз. — За този ден, който ще бъде много специален! — И внезапно се улових, че се питам колко ли хубава може да е тази вечер.

Половин час по-късно — тъкмо стоях с две огромни ръкавици пред фурната и отново пъхах горещата скара с тенджерата с агнешко задушено върху нея — чух да се чука на прозореца на ресторанта. Смаяна, хвърлих ръкавиците и излязох от кухнята. Възможно ли бе Робърт Милър да е пристигнал час по-рано от уговореното?

В първия момент видях пред витрината само един огромен букет от рози с цвят на шампанско. После съзрях и мъжа зад него, който радостно ми махна. Този мъж обаче не беше Робърт Милър.

14.

Откакто преди две седмици Орели Бреден ми махна, след като прекоси зебрата и секунди по-късно се изгуби в задната улица, жадувах за този момент и в същото време се плашех от него. Не знам колко пъти в мислите ми изплуваше вечерта на шестнайсети декември.

Мислех си за тази вечер и когато ходех на свиждане в болницата; мислех за това по време на заседанието на издателството, докато рисувах човечета в бележника си; в метрото, докато се движех под града; в любимата си библиотека „Асулин“, докато се ровех в прекрасните илюстрирани книги; когато се виждах с приятели в „Ла Палет“. И когато вечер си лягах, също мислех за това.

Където и да се намирах, където и да отивах, мисълта за този ден ме съпътстваше, както мисълта за премиерата на театрална постановка съпътства актьора.

Неведнъж хващах слушалката на телефона, за да чуя гласа на Орели Бреден и ей така, между другото, да я поканя на кафе, но винаги успявах да се въздържа, понеже се страхувах да не получа отказ. Между другото, и тя не ми се бе обаждала от онзи ден, когато „случайно“ я срещнах пред дома ѝ, а по-късно пък моят приятел Адам се обадил в ресторанта ѝ и се представил за Робърт Милър, за да си уговори среща с нея.

Докато вървах с букет и бутилка „Креман“ към „Времето на зрелите череши“, страшно много се вълнувах. После заставах пред витрината и се опитах да придам на лицето си непринуден и не твърде тържествен израз.

Идеята да мина неочаквано след работа през ресторанта, за да поздравя (за малко) Орели Бреден за рождения ѝ ден (за който съвсем случайно съм се сетил), трябваше да се осъществи съвсем естествено. И така, почуках доста силно на прозореца, като знаех, че ще заваря красивата готвачка сама в ресторанта, и сърцето ми на свой ред също заби силно.

Видях изненаданото ѝ лице и няколко секунди по-късно вратата на „Времето на зрелите череша“ се отвори и Орели Бреден ме погледна въпросително.

— Господин Шабане, вие какво правите тук?

— Поздравявам ви за рождения ден — казах аз и ѝ поднесох букета. — Желая ви много любов и късмет... и да се изпълнят всичките ви желания.

— О, много ви благодаря, много мило от ваша страна, господин Шабане. — Тя взе цветята с две ръце и аз използвах възможността да се вмъкна в ресторанта.

— Може ли да вляза за момент? — Хвърлих поглед върху масата, подредена в шината на един прозорец и седнах на един от дървените столове до входа. — Знаете ли, когато днес погледнах в календара, изведнъж си помислих... шестнайсети декември, какво беше това, какво беше това. И накрая се сетих. Помислих си, че може да се зарадвате, ако ви донеса цветя. — Усмяхнах се победоносно и сложих бутилката „Кремани“ на близката маса. — Нали ви бях заплашил, че някой ден ще посетя ресторанта ви, помните ли? — Разперих ръце. — И сега — ето ме.

— Да... ето ви. — Виждаше се, че внезапната ми поява не я зарадва особено. Тя погледна смутено едрите рози и ги помириша. — Това е... прекрасен букет, господин Шабане... само че... всъщност ресторантът е затворен днес.

Ударих се с ръка по челото.

— Ей, това направо го бях забравил. Значи е цял късмет, че изобщо ви намерих. — Въздъгнах. — Но вие какво правите тук? На рождения си ден? Да не работите тайно? — Засмях се.

Орели Бреден се обърна и извади изпод бара една голяма стъклена ваза.

— Не, разбира се, че не. — Видях как лицето ѝ се обля в нежна руменина, преди да отиде в кухнята и да напълни вазата с вода. Тя се върна и сложи розите на дървения бар, където се намираха касата и телефонът.

— Ами... благодаря ви, господин Шабане.

Исправих се.

— Да разбирам ли, че ме гоните, преди поне да съм имал възможност да се чука за наздравича с вас? Ще бъде жестоко.

Орели Бреден се усмихна.

— Боя се, че нямаме време. Дойдохте малко неочаквано, господин Шабане. Съжалявам — добави още веднъж тя с извинително изражение и закърши ръце.

Направих се, че едва сега забелязвам покритата маса, намираща се самотно до прозореца.

— О! Охооо! Вие *очаквате* някого. Прилича на романтична вечеря.

Погледнах я. Тъмнозелените ѝ очи блестяха.

— Е, който и да е той, очевидно е щастливец. Тази вечер сте особено красива, Орели. — Погалих бутилката, която още беше на масата. — Кога ще дойде гостенинът?

— В осем часа — каза тя и отметна коси назад. Погледнах часовника си. Седем и петнайсет. След малко Адам трябваше да се обади.

— Ами тогава, госпожице Бреден, нека изпием на крак по една чаша за ваше здраве! — помолих аз. — Още е едва седем и петнайсет. След десет минути изчезвам. Ще отворя бутилката.

Тя се усмихна, а аз знаех, че няма да каже „не“.

— Ами добре — въздъхна Орели. — Десет минути. Затърсих в джоба си тирбушон.

— Виждате ли, взел съм дори инструмент. — Измъкнах корковата тапа с лек пукот от бутилката.

Налях пенливото вино в двете чаши, които Орели бе извадила от витрината.

— Е, още веднъж, всичко хубаво! За мен е чест — казах и се чукнахме.

Отпих голяма глътка от „Креман“ и се опитах да се успокоя, макар сърцето ми така да биеше от страх, че чак можеше да се чуе. Времето минаваше. Ей сега щеше да звънне телефонът и щеше да се разбере дали наистина бях осъден да си тръгна. Втренчих се в чашата си, после вдигнах поглед към красивото лице на Орели. Колкото да кажа нещо, рекох:

— Човек не може да ви изпусне и за две седмици от очи, а? Докато се обърне, и вие вече сте с нов приятел.

Тя се изчерви и поклати глава.

— Какво? Познавам ли го?

— Не — излъга тя.

И тогава звънна телефонът. И двамата погледнахме към бара, но Орели Бреден не понечи да вдигне.

— Сигурно някой се обажда за резервация — предположи тя. — Няма да вдигам сега, телефонният секретар е включен.

Чу се сигнал, после секретарят на ресторанта. И накрая прозвуча гласът на Адам.

— Добър вечер, на телефона е Адам Голдбърг, имам съобщение за Орели Бреден — каза той без заобикалки. — Аз съм агентът на Робърт Милър и се обаждам по негова молба — продължи Адам и аз видях как Орели Бреден пребледня. — Би ви го казал лично, но Милър помоли мен да отменя днешната вечеря. Трябва да ви кажа, че той много съжالياва. — Думите на Адам падаха като камъни и помещението. — Той... как да се изразя... той е много ошашавен. Вчера внезапно се появи жена му и... ами... тя още е тук и както изглежда, ще си остане тук. Мисля, че двамата имат много да си говорят. — Адам помълча малко. — Много ми е неприятно, че ме замесват в такива лични неща, но за Робърт Милър беше важно да знаете, че той... е... че отменя вечерята поради сериозна причина. Поиска да ви предам, че много съжالياва и моли за разбиране. — Адам побърбри още няколко секунди в слушалката, после се сбогува и затвори.

Видях как Орели Бреден стоеше като закована и толкова силно стискаше чашата с шампанско, че се побоях да не я строши.

Тя се втрени в мен, а аз — в нея и известно време и двамата мълчахме.

После Орели отвори уста, сякаш за да каже нещо, но се въздържа. Вместо това изпи чашата на един дъх и я притисна до гърдите си. Погледна към пода.

— Хм... — гласът ѝ трепна подозрително.

Аз оставих чашата си и в същия миг се почувствах като подлец. После обаче си казах „*Кралят е мъртъв, да живее кралят*“ и реших да действам.

— С Милър ли щяхте да се срещате? — попитах неразбиращо. — Сама в ресторанта си? *На рождения си ден*? — Направих малка пауза. — Това не е ли малко висока чест? Струва ми се, че вие изобщо не го познавате. — Тя ме погледна безмълвно и аз видях как очите ѝ се

пълнят със сълзи. После рязко извърна глава и се втренчи през прозореца.

— Боже мой, Орели, аз... направо не знам какво да кажа. Това е просто... ужасно, отвратително. — Пристъпих зад нея. Тя плачеше тихо. Много внимателно сложих ръцете си на потрепващите ѝ рамене. — Съжалявам. Боже, толкова съжалявам, Орели — продължих и учудено установих, че това е истина. Косата ѝ ухаеше леко на ванилия и на мен ми идеше да я отметна назад и да целуна врата ѝ. Вместо това галех успокояващо раменете ѝ. — Моля ви, Орели, не плачете — казах тихо. — Да, знам, знам... гадно е да връзват тенекия... но хубавото е... хубавото е, че...

— Но Милър ми се обади. Искаше непременно да се видим и каза толкова хубави неща по телефона... — Тя започна да хлипа. — А аз... приготвих всичко тук, освободих си вечерта... След онова писмо си помислих, че съм... че съм нещо специално за него... той ми даде достатъчно сигнали за това, разбирате ли? — Орели се обърна внезапно към мен и ме погледна с очи, около които сълзите бяха размазали грима. — И сега изведнъж се връща жена му, а аз се чувствам... чувствам се *ужасно!*

Тя закри лицето си с ръце, а аз я прегърнах.

Постояхме така известно време, докато Орели се успокои. Беше ми приятно да съм с нея, да я утешавам, да ѝ подавам кърпичка след кърпичка и горещо се надявах тя никога да не научи защо съм се оказал до нея точно в момента, когато се позвъни във „Времето на зрелите череша“ и Робърт Милър заяви за пореден път своята недосегаемост.

По едно време — както си седяхме един срещу друг — тя ме погледна и каза:

— Може ли да ми дадете една цигара? Мисля, че имам нужда.

— Да, разбира се. — Извадих пакет „Голоаз“, тя си взе една и я погледна замислено. — Последната „Голоаз“, която съм пушила, беше с мисис Денсмор — на гробищата! — Орели се усмихна и добави, повече на себе си: — Дали изобщо някога ще науча как се е получил този роман?

Поднесох ѝ запалена клечка кибрит.

— Възможно е — отвърнах неопределено и видях устните ѝ, които за миг изплуваха съвсем близо до лицето ми. — Не и тази вечер обаче.

Тя се облегна назад и изпусна дим.

— Да, не и тази вечер — повтори. — Както няма да има и вечеря с писателя.

Кимнах съчувствено и си помислих, че не е никакъв проблем и сега да вечеря с писателя — макар и той да не се казва Милър.

— Знаете ли какво, госпожице Бреден? Просто забравете за този Милър, което очевидно не знае какво иска. Погледнете нещата от този ъгъл: нали е важна книгата. Този роман ви е помогнал да забравите проблемите си — паднал е, така да се каже, от небето, за да ви спаси. За мен това е прекрасното.

Орели се усмихна плахо.

— Да, може би сте прав. — После се изправи на мястото си и дълго ме гледа мълчаливо. — Някак си се радвам, че сега сте тук, господин Шабане — каза тя.

Хванах я за ръка.

— Мила моя Орели, не можете да си представите колко пък аз се радвам, че съм тук — отвърнах уверено. После станах. — А сега нека отпразнуваме рождения ви ден. Няма никакъв смисъл да седите тук и да тъгувате. Не и докато ви преча за това. — Налях в чашите ни остатъка от „Креман“, Орели изпи своята до дъно и решително я остави. — Чудесно — добавих и я издърпах от стола. — Може ли да ви заведе до нашата маса, госпожице Бреден? Ако ми кажете къде държите деликатесите си, ще донеса напитките и яденето.

Разбира се, Орели не остави на мен да сервирам, но ми бе позволено да отида с нея в кухнята, където ми каза да отворя червеното вино и да направя салатата в голяма керамична купа, докато тя запържи нарязаната на кубчета шунка в един малък тиган. Досега не бях влизал в ресторантска кухня и гледах изумено газовата печка с осем пламъка и многото тенджери, тигани и черпаци, всички на една ръка разстояние или окачени. Първата чаша вино изпихме още в кухнята, втората — на масата.

— Много е вкусно! — възкликвах от време на време и забивах вилицата си в крехките листа, които проблясваха под шунката, а когато Орели донесе от кухнята цялата тава с ароматното агнешко задушено,

за да я сложи на масата, аз отидох до малката уредба под дървения бар и пуснах музиката. Жорж Брасен запя с гальовен глас: *Je m'suisfait tout petit*, а аз си помислих, че всеки мъж трябва поне веднъж в живота си да срещне жена, която да го покори.

Агнешкото се топеше в устата и аз възкликнах: „Истинска поезия!“, а Орели ми разказа, че рецептата, и изобщо цялото меню за тази вечер, е от баща ѝ, който бил починал през октомври, твърде рано.

— Сготви ми това за първи път, когато... когато... — тя се оплете и, кой знае защо, внезапно се изчерви — е, преди много, много години — завърши изречението си Орели и посегна към чашата.

Докато ядяхме агнешкото задушено, тя ми разказа за Клод, който така подло ѝ изневерил, и историята за червеното палто, което получила за рождения си ден от своята най-добра приятелка Бернадет.

— ... помните ли, господин Шабане, русата жена, която също беше на четенето?

Погледнах в зелените ѝ очи и нищо не си спомних — кимнах обаче усърдно и отвърнах:

— Сигурно е хубаво да имаш толкова добра приятелка. Да пием за Бернадет!

И така, пресушихме по една чаша за Бернадет, а после, по мое желание, по една за красивите очи на Орели. Тя се изкиска и каза:

— Не се вдетинявайте, господин Шабане.

— О, не. Знаете ли, че досега не съм виждал такива очи? Защото те не са просто зелени, те са като... като два скъпоценни опала, а сега на светлината на свещите сякаш виждам в очите ви мекия блясък на обширното море...

— Боже мой — впечатли се Орели. — Това е най-хубавото, което някога съм чувала за очите си.

И после тя ми разказа за Жаки, начумерения главен готвач със златното сърце, който тъгува за безкрайното море на Нормандия.

— Аз също имам златно сърце — изтърсих, взех ръката ѝ и я сложих на гърдите си. — Усещате ли го?

Тя се усмихна.

— Да, господин Шабане, сигурна съм, че сърцето ви е златно — отвърна сериозно Орели и за миг остави ръката си върху туптящото ми сърце. После скочи и разтърси коси назад.

— А сега, приятелю, да донесем шоколадовия мус. Това е моят специалитет. И Жаки не пропуска да каже, че шоколадовият мус е сладък като любовта. — И тя изтича със смях към кухнята.

— Вярвам му. — Взех тежката тава и я понесох след нея. Бях замаян от виното, от близостта на Орели, от прекрасната вечер, която не исках никога да свършва.

Орели сложи чиниите на бюфета и отвори огромния хладилник от неръждаема стомана, за да извади парфето от червен портокал, като ме увери, че то подхожда по гениален начин на малкия топъл шоколадов десерт (тя каза: *Направо е гениално!*) — получавало се неповторимо смесване на вкуса на сладкия шоколад с леко тръпчивия вкус на червения портокал.

Следях внимателно движенията ѝ и се наслаждавах на гласа ѝ. Сигурно бе права за неповторимото смесване на вкусовете, но за мен в този миг всичко бе неповторимо.

От ресторанта се носеше „*La fée clochette*“, песен, която много харесвах, и аз тихичко си припявах, когато певецът казваше колко уискита ще изпие и колко цигари ще изпуши, за да спи с прекрасното момиче, по което отдавна копнее.

Je ferai cent mille guinguettes, je boirai cent mille
whiskies Je fumerai cent mille cigarettes pour la ramener dans
mon lit Mais j'ai bien peur que cette chcrie n'existe juste que
dans ma tête.

Mon paradis, ma fabulette, mon Saint-Esprit Ma fée
clochette!

Бях намерил своята_ фея Клошей_. Тя стоеше на една ръка разстояние от мен и пламенно говореше за шоколадовия си мус.

Орели затвори вратата на хладилника и се обърна към мен. Аз стоях толкова близо зад нея, че едва не се сблъскахме.

— Опаа — каза тя. А после продължи съзаклятнически: — Може ли да ви попитам нещо?

— Можете да ме питате за всичко — отвърнах също шепнешком.

— Когато нощем слизам по стълбите, никога не се обръщам назад, понеже се страхувам, че някой може да е зад мен. — Очите ѝ

бяха широко отворени и аз неволно се гмурнах в това нежно зелено море. — Вижда ли ви се странно?

— Не — промърморих тихо и наведох глава към нея. — Не, изобщо не ми се вижда странно. Всеки знае, че по тъмно не бива да се обръщаш на стълбите.

И тогава я целунах.

Беше много дълга целувка. По едно време, когато за кратко устните ни се разделиха, Орели каза тихо:

— Боя се, че парфето ще се разтопи.

Целувах я по раменете, по шията, нежно хапех ухото ѝ, докато тя въздишаше тихо и преди отново да се върна на устата ѝ, прошепнах:

— Боя се, че ще трябва да го прежалим.

После и двамата дълго, дълго не проронихме нито дума.

15.

Рожденият ми ден завърши с безпаметна нощ, нощ, която нямаше край.

Отдавна бе минало полунощ, когато Андре ми помогна да си облека червеното палто и двамата, силно прегърнати и замечтани, тръгнахме по тихите улици.

На няколко метра спирахме да се целуваме и така пътят ни до вратата на дома ми се оказа безкрайно дълъг. Но в онази безпаметна нощ времето нямаше значение.

Наведох се да отключа вратата и Андре ме целуна по врата. Поведох го за ръка по коридора, а той прокара ръка зад мен и обхвана гърдите ми. В спалнята Андре свали презрамките на роклята от раменете ми и с безкрайна нежност уви ръце около тялото ми.

— Орели — каза той и изведнъж започна да ме целува толкова буйно, че чак ми се зави свят. — Моята красива, моята красива фея.

Тази нощ нито за миг не се откъснахме един от друг. Не спирахме да се докосваме и да изследваме телата си. Имаше ли място по тях, неполучило нежност, непокорено от страстта? Май не. Дрехите ни бързо и тихо падаха на паркета, а когато потънахме в леглото ми и с часове се забравихме там, последната ми мисъл бе да заподозра Андре Шабане в лъжа.

Когато се събудих, той лежеше до мен, подпрял глава на ръката си, и ми се усмихваше.

— Когато спиш, си още по-красива.

Погледнах го и се опитах да запечатам в ума си картината на тази утрин, в която за първи път се събуждахме един до друг. Широката му усмивка, кафявите очи с черни мигли, тъмната, леко вълниста коса, която бе в пълен безпорядък, брадата, която още повече се открояваше на лицето му и се оказа много по-мека, отколкото си мислех, изсветлеият белег над дясната вежда, където като малък се е одраскал

на бодлива тел — а зад него бе вратата на балкона с наполовина спуснати завеси, в двора цареше тихо утро, виждаха се клоните на големите кестени, късче от небето. Усмихнах се и за миг затворих очи.

Той нежно прокара пръст по устните ми.

— За какво мислиш? — попита ме.

— Тъкмо си мислех колко много искам да задържа този миг — казах и притиснах устни към пръста му. После с въздишка се отпуснах на възглавницата. — Толкова съм щастлива в момента. Толкова безумно щастлива.

— Радвам се. — Той ме взе в прегръдките си. — Аз също съм щастлив, Орели. Моята Орели. — Андре ме целуна и така полежахме неподвижно, притиснати един в друг. — Няма да ставам от тук — промърмори той и ме погали по гърба. — Да си останем в леглото, а?

Усмихнах се.

— Не трябва ли да ходиш в издателството?

— Какво издателство? — промърмори Андре и плъзна ръка между краката ми.

Аз се изкисках.

— Трябваше поне да се обадиш, че ще прекараш остатъка от деня в леглото. — Погледът ми попадна върху малкия часовник на нощната масичка. — Вече е почти единайсет.

Той въздъхна и с нежелание издърпа ръката си.

— Само разваляте купона, госпожичке Бреден, винаги съм ви подозирал в склонност към такива неща — каза Андре и галювно ме перна по върха на носа. — Е, добре, ще се обадя на госпожа Пети, че ще отида по-късно. Или не, по-добре да се извиня и изобщо да не ходя днес. А после ще прекараме един прекрасен ден, какво ще кажеш?

— Ще кажа, че идеята е отлична. Уреди си нещата с работата, а през това време аз ще направя кафе.

— Значи решено. Не мога обаче да се откъсна от теб...

— Няма да е задълго — отвърнах аз и се омотах в късия си тъмносин халат, за да отида в кухнята.

— Но после веднага да се върнеш — извика Андре, а аз се засмях.

— Нямах насита!

— Не — възрази той. — Просто нямам насита от теб!

А аз — от теб, казах си наум.

В момента се чувствах толкова сигурна, ах, толкова сигурна!

Направих две големи чаши кафе със сметана, докато Андре говореше по телефона, а после се пъкна в банята. Внимателно ги занесох в спалнята. Бутнах встрани книгата на Робърт Милър, която още се намираще на нощната ми масичка, и оставих чашите.

Възможно ли е любовният специалитет наистина да действа? Вместо с английски писател аз вечерях с френски редактор и изведнъж се погледнахме с други очи — също като Тристан и Изолда, които по погрешка изпили любовния еликсир и вече не можели един без друг. Помня колко се бях впечатлила като дете от тази опера, когато татко ме беше завел. Колко вълнуваща ми се стори историята за вълшебната напитка.

Без да спирам да се усмихвам, започнах да събирам; дрехите, пръснати из цялата стая, и ги слагах на стола от едната страна на леглото. Когато вдигнах сакото на Андре, нещо изпадна от него. Портмонето му. То се разтвори и от него се посипаха няколко хартийки. По паркета се пръснаха монети.

Коленичих на пода, за да събера монетите, и чух как Андре весело си пее в банята. Усмихвах се, докато прибирах вещите му в предното джобче и тъкмо да пъкна хартийките обратно в задното отделение, когато забелязах една снимка. Първо си помислих, че е снимка на Андре и я дръпнах с любопитство. И в следващия миг сърцето ми ужасено спря да бие.

Снимката ми бе позната — жена в зелена рокля, която се усмихва пред фотоапарата. Това бях аз.

Няколко секунди гледах втренчено и неразбиращо снимката в ръката си, после мислите ми се втурнаха една през друга, като сглобяваха стотици дребни моменти в едно цяло.

Това бе снимката, която бях приложила в писмото си до Робърт Милър. Тя беше в портмонето на Андре. Андре, с когото разговарях в коридора на издателството. Андре, който бе пуснал отговора на Робърт Милър директно в моята пощенска кутия, защото онзи бил изгубил адреса ми. Андре, който се смееше и шегуваше в „Купол“, прекрасно знаейки, че Робърт Милър така и няма да се появи. Андре, който не ми спомена за литературното четене — единствената дата, на която Милър наистина е бил в Париж — и който се постара да отдалечи от мен видимо объркания писател. Андре, който се появи във „Времето на

зрелите череша“ с букет цветя точно когато Милър е поръчал на агента си да отмени срещата ни.

Милър?! Да бе!

Кой знае кой е бил онзи човек, който ми се обади по поръка на господин Шабане. А писмото на Робърт Милър? Как е могъл да ми отговори този писател, ако не е получил писалото ми?

И изведнъж си спомних всичко. Нещо, което бях забелязала още на четенето, без да го асимилирам.

Пуснах снимката на пода и се втурнах към нощната масичка. Там беше „Една женска усмивка“ и в книгата бе пхнато писмото на Милър. С треперещи ръце извадих написаните на ръка страници.

— „Искрено ваш, Робърт Милър“ — прошепнах заключителните думи на писмото, а после бързо отворих книгата и се втренчих в посвещението.

„За Орели Бреден с най-сърдечни поздравии от Робърт Милър“. Гледах двата подписа на Робърт Милър. Но този на посвещението бе съвсем различен от подписа в писмото. Обърнах плика, на който още стоеше залепена малката обяснителна бележка на Андре Шабане, и изстенах. Андре бе написал писмото на Милър и през цялото време ме е лъгал!

Втрещена, седнах на леглото си. Спомних си колко чистосърдечно ме гледаше снощи в ресторанта с кафявите си очи, как бе казал: „Толкова много съжалявам, Орели“, и някакъв студен гняв се надигна у мен. Този човек се бе възползвал от доверчивостта ми, беше се подиграл с мен, водил ме бе за носа, играел си бе с мен, за да ме вкара в леглото, и аз му се бях вързала.

Погледнах през прозореца, където слънцето все още осветяваше двора, но прекрасната картина на щастливо утро се беше разпаднала. Андре Шабане ме излъга, също като Клод, но аз повече няма да позволя да ме мамят, никога повече! Свих ръце в юмруци и задишах учестено.

— Е, сърце мое, вече целият ден е наш.

Андре беше влязъл в стаята с увита около себе си голяма тъмносива кърпа, а от кафявата му коса капеше вода.

Аз бях забила поглед в пода.

— Орели? — Той се приближи, застана пред мен и сложи ръце на раменете ми. — Боже мой, толкова си бледа. Не ти ли е добре?

Избутах ръцете му от раменете си и бавно се изправих.

— Не — казах аз и гласът ми потрепери. — Не ми е добре. Изобщо не ми е добре.

Той ме гледаше объркано.

— Какво ти е? Орели... Миличка... мога ли да направя нещо за теб? — Андре избърса от лицето ми една капка от мократа му коса. Блъснах ръката му.

— Да — казах заплашително. — Никога повече не ме докосвай, чуваш ли, никога повече!

Той отстъпи стреснато назад и извика:

— Но, Орели, какво се е случило?

Усетих как у мен се надига вълна от гняв.

— Какво се е случило ли? — попитах заплашително тихо. — Искаш да знаеш какво се е случило?

Отидох до мястото, където беше паднала снимката, и с едно-единствено движение я вдигнах. Подадох му я.

— Това се е случило! — извиках и се спуснах към нощната масичка. — И това също! — Грабнах фалшивото писмо и го хвърлих в краката на Андре.

Видях как лицето му се обагри в червено.

— Орели... моля те... Орели — заекваше той.

— Какво?! — крещях аз. — Сега ще ми пробутах още една лъжа ли? Или вече приключи с лъжите? — Взех книгата на Робърт Милър и ми идеше да я запратя по него. — Единственото истинско нещо в цялата фалшива история е тази книга. А ти, Андре, главни редакторе на издателство „Опал“, ти си най-фалшивият от всичко. По-лош си и от Клод. Той поне имаше причина да ме мами, но ти... ти... ти просто се подигра...

— Не, Орели, нещата стоят съвсем иначе... моля те... — извика отчаяно той.

— Да. Ето каква е работата. Ти си отворил писмото ми, вместо да го препратиш. Изпратил си ми фалшив отговор, а после сигурно си примирал от смях, когато в „Купол“ не исках да ти разкажа нищо за писмото. Всичко е скроено много ловко, поздравления! — Направих крачка към него и го погледнах с огромно презрение. — През живота си не съм срещала друг човек, който толкова лицемерно да съчувства на човешкото нещастие. — Видях как той потрепна. — Само едно

искам да ми обясниш — наистина съм заинтригувана как нареди нещата. Кой се обади снощи в ресторанта. Кой?

— Беше Адам Голдбърг, мой приятел — каза дълбоко разкаяно Андре.

— Ахаа, приятел значи? Великолепно! Колко такива приятели имаш? Колко души още ще се смеят на наивницата, ха, или няма да ме издадеш? — Яростта ми растеше непрекъснато.

Андре вдигна отбранително ръце, но веднага ги пусна, за да задържи падащата хавлия.

— Никой няма да ти се смее, Орели. Моля те, не си мисли лоши неща за мен... да, знам, че те излъгах, ужасно те излъгах, но... не можех иначе, в това трябва да ми вярваш! Аз... аз се бях забъркал в ужасна каша. Моля те! Мога да ти обясня...

Прекъснах го:

— Знаеш ли какво, Андре Шабане? Не ми трябва обясненията ти. Ти от самото начало не си искал да се видя с Робърт Милър, винаги си заставал между нас и си правил нещата трудни, но накрая... накрая ти се получи, нали? — Поклатих глава. — Как може някой да измисли нещо толкова коварно?

— Орели, влюбих се в теб, това е истината.

— Не. Човек не постъпва така с жена, която обича. — Взех нещата му от стола и ги хвърлих в лицето му. — Ето. Просто се облечи и си върви!

Той хвана дрехите си и ме погледна нещастно.

— Моля те, дай ми възможност, Орели. — Пристъпи плахо към мен и се опита да ме прегърне. Аз се извърнах и скръстих ръце. — Вчера... това... беше най-хубавото нещо, което съм преживявал... — продължи с гальовен глас.

Усетих как очите ми се пълнят със сълзи.

— Всичко свърши! — процедих гневно. — Свърши, преди наистина да е започнало. И по-добре така. Не бих искала да живея с лъжец!

— Не съм те излъгал наистина.

— Как може да се лъже наужким? Това е смехотворно! — троснах му се аз. Май се опитваше да смени тактиката.

Андре застана пред мен в сивата си хавлия.

— Аз съм Робърт Милър — каза отчаяно той.

Засмях се така, че пронизах дори собствения си слух.

После го изгледах от горе до долу и попитах:

— За чак толкова глупава ли ме смяташ? Ти си Робърт Милър? Чух доста, но тази дръзка лъжа вече е върхът. Става още по-абсурдно. — Сложих ръце на хълбоците си. — За твое нещастие обаче, аз видях Робърт Милър, истинският Робърт Милър, на четенето! Прочетох неговото интервю във „Фигаро“. Но не, ти си Робърт Милър, разбирам! — Гласът ми мина във фалцет. — Знаеш ли какъв си ти, Андре Шабане? Ти си един смешник! Не можеш да се мериш с Милър, това е истината. А сега просто си върви, върви си! Не искам да слушам нищо повече, само става по-лошо!

— Но разбери — този Робърт Милър не е Робърт Милър! — извика Андре. — Това беше... това беше... един зъболекар!

— Вън! — извиках аз и сложих ръце на ушите си. — Изчезвай от живота ми, Андре Шабане, мразя те!

Когато Андре, без да каже дума и с пламнало лице, напусна дома ми, се хвърлих хлипаща на леглото. Само преди един час бях най-щастливият човек в Париж, преди един час все още мислех, че съм в началото на нещо прекрасно — а сега всичко взе катастрофален обрат.

Погледнах двете все още пълни чаши с кафе на нощната си масичка и отново избухнах в сълзи. Нима бях обречена вечно да ме лъжат? Трябва ли щастието ми накрая винаги да се дави в лъжа?

Погледнах към двора навън. Поне от липса на мъже, които ме лъжат, не можех да се оплача. Въздъхнах дълбоко. Предстоеше ми дълъг нерадостен живот. Ако продължаваше така, щях да свърша като огорчена старица, която обикаля гробищата и сади цветя по гробовете. Само че за мен не би било такова удоволствие, каквото бе за мисис Денсмор.

Изведнъж си спомних как всички седяхме в „Купол“ на рождения й ден и се сетих с какво задоволство бе извикала тя: „Чедо, този е правилният!“

Зарових глава във възглавницата и продължих да хлипам. Една тревожна мисъл повличаше след себе си друга и така стигнах до мисълта за Коледа. Това щеше да е най-тъжната Коледа в живота ми.

Стрелката на малкия часовник върху нощната ми масичка се премести напред и изведнъж се почувствах толкова остаряла.

По някое време станах и занесох чашите в кухнята. Докоснах бележките с мислите на стената и една се спусна леко към пода.

„Страданието е земя, където все вали, но никога нищо не расте“, пишеше там. Беше напълно вярно. От всичките ми сълзи нямаше никаква полза. Взех листчето и внимателно го върнах на стената.

А после се обадох на Жаки, за да му кажа, че отново са наранили сърцето ми и че ще отида с него на морето за Коледа.

16.

На вратата се почука плахо и госпожица Мирабо влезе, а аз, както почти непрекъснато през последните дни, седях приведен над бюрото си и подпирах с ръце натежалата си глава.

След безславното ми изхвърляне от дома на Орели Бреден ходех като зашеметен. Бях се добрал, залитайки, до къщи, заставах пред огледалото в банята и започнах да се ругая какъв неподобен идиот съм, идиот, който провали всичко. Вечерта бях пил твърде много, а през нощта едва заспах. Многократно се опитвах да се обадя на Орели в дома ѝ, но постоянно се включваше телефонен секретар, а в ресторанта все вдигаше една друга дама и неизменно повтаряше, че госпожица Бреден не желае да говори с мен.

По едно време вдигна някакъв мъж (предполагам, че онзи начумерен готвач) и изрева в слушалката, че ако не престана да досаждам на госпожица Орели, ще дойде лично в издателството и с огромно удоволствие ще ме цапардоса по муцуната.

Три пъти изпращах имейл на Орели, накрая получих лаконичен отговор, с който тя ми казваше да не си правя усилията да пиша повече имейли, понеже ги трие, без да ги чете.

В този последен ден преди Коледа бях толкова отчаян, колкото изобщо може да бъде един мъж. Както изглеждаше, бях загубил безвъзвратно Орели, дори снимката ѝ не можах да задържа, а последният поглед, с който ме бе удостоила, беше пълен с такова презрение, та чак тръпки ме побиваха, щом се сетех за това.

— Господин Шабане?

Вдигнах уморено глава и погледнах към госпожица Мирабо.

— Отивам да си взема сандвич — да донеса ли и на вас?

— Не, не съм гладен — казах аз.

Флоранс Мирабо се приближи плахо.

— Господин Шабане?

— Да, какво има?

Тя ме гледаше със своето дребно, чувствително като мимоза лице.

— Изглеждате ужасно, господин Шабане — рече Флоранс и побърза да добави: — Моля да ме извините, че ви го казвам. Хапнете един сандвич... заради мен.

Въздъгнах тежко.

— Добре, добре.

— Пилешко, шунка или риба тон?

— Няма значение. Донесете ми каквото и да е.

След половин час тя се появи с един сандвич с риба тон и прясно изцеден портокалов сок и безмълвно сложи двете неща на бюрото ми.

— Ще дойдете ли довечера на коледното парти? — попита ме след това.

Беше петък, Бъдни вечер се падаше идния вторник и издателство „Опал“ щеше да затвори врати още следващата седмица, та чак до Нова година. През последните години стана традиция вечерта след последния работен ден издателството да ходи в ресторант „Лип“, за да закрие подобаващо годината. Това бе едно много весело мероприятие, на което падаше голямо ядене, смях и сладки приказки. Сега обаче изобщо не ми беше до веселби.

Поклатих глава.

— Съжалявам, но няма да дойда.

— О! Заради майка ви ли е? Защото е със счупен крак, така ли?

— Не, не — отвърнах. Защо да я лъжа? През последните седмици лъгах толкова много, че вече не ми доставяше никакво удоволствие.

От пет дни *мама* си беше у дома в Ньой, куцукаше чевръсто из цялата къща на патериците си и обмисляше коледната трапеза.

— Относно счупения ѝ крак, той се оправя — казах аз.

— Но... какво има тогава? — продължаваше да настоява госпожица Мирабо.

Погледнах я.

— Направих огромна грешка — казах аз и сложих ръка на гърдите си. — И сега... не знам как да се изразя... мисля, че сърцето ми е разбито. — Опитах се да се усмихна, но казаното определено не прозвуча шеговито.

— О! — Усетих съчувствието ѝ като топла вълна, която премина през стаята. А после Флоранс изрече нещо, което отекваше в главата ми дълго след като вратата се бе затворила тихо след нея.

— Когато човек забележи, че е направил грешка, трябва да я поправи колкото се може по-бързо.

Не се случва често издателят да се появи в кабинета на своя сътрудник, но когато се случи, трябва да си сигурен, че е за нещо важно. Час след като Флоранс Мирабо беше при мен, Жан-Пол Монсиняк рязко отвори вратата на стаята и тежко се отпусна на стола пред бюрото ми.

Той ме погледна проникателно със сините си очи. После каза:

— Какво значи това, Андре... току-що чух, че довечера няма да дойдете на коледното парти?

Аз неспокойно се размърдах в креслото си.

— Ааа... няма.

— Може ли да знам защо? — За Монсиняк коледното парти в „Лип“ беше свято и той очакваше да види на него всички свои овчици.

— Ами аз... просто не съм в състояние да бъда на нивото на празника.

— Скъпи Андре, не съм глупав. Всеки, който има очи на главата си, вижда, че нещо с вас не е наред. Вчера не се явихте на заседанието на издателството, в единайсет сте казали, без да изтъкнете причина, че няма да дойдете на работа, на следващия ден се появявате с лице на смъртник и почти не излизате от колибата си. Какво се е случило? Направо не мога да ви позная. — Монсиняк ме разглеждаше замислено.

Свих рамене и мълчах. Какво да му кажа? Ако му разкрия истината, към проблемите ми ще се прибави още един.

— Предполагам, знаете, Андре, че можете да говорите с мен за всичко.

Усмихнах се нервно.

— Много мило, господин Монсиняк, но се боя, че точно с вас не мога да говоря за това.

Той смаяно се облегна назад, сложи крак върху крак и стисна с две ръце обувия си в тъмносин чорап глезен.

— Сега вече ме заинтригувахте. Защо не можете да говорите с мен за това? Ама че безумие!

Погледнах през прозореца, където върхът на кулата на църквата „Сен Жермен“ пробиваше порозовялото небе.

— Защото най-вероятно ще загубя работата си — отвърнах мрачно аз.

Монсиняк се изсмя гръмогласно.

— Но, скъпи Андре, какво толкова лошо сте направили? Да не сте откраднали някоя сребърна лъжичка? Или сте бръкнали под полата на някоя от сътрудничките? Пари ли сте си присвоили? — Той отново се залюля напред-назад на стола.

И тогава си спомних думите на госпожица Мирабо и реших да сваля картите.

— Става въпрос за Робърт Милър. По този въпрос аз... не бях честен спрямо вас, господин Монсиняк.

Той се наведе внимателно напред.

— Е? Какво за този Милър? Има ли проблеми с англичанина? Освен с езика!

Преглътнах. Не беше лесно да кажа истината.

— Четенето беше грандиозно. Боже той, смял съм се със сълзи — продължи Монсиняк. — Какъв е проблемът с този тип? Той дори скоро ще изпрати следващия си роман.

Изстенах тихо и закрих лицето си с ръце.

— Какво има? — попита разтревожено Монсиняк. — Андре, престанете да драматизирате и просто ми кажете какво се е случило. Нали Милър ще продължи да пише за нас — да не би да има проблеми между вас двамата? Да не сте се скарали за нещо?

Поклатих едва забележимо глава.

— Други ли са го привлекли?

Поех дълбоко въздух и погледнах Монсиняк в очите.

— Ще ми обещаете ли, че няма да откачате, нито да крещите?

— Да, да... говорете най-сетне!

— Няма да има други романи от Робърт Милър — казах и направих малка пауза. — Поради простата причина, че в действителност Робърт Милър не съществува.

Монсиняк ме гледаше неразбиращо.

— Сега вече наистина говорите откачено, Андре. Какво става, да нямате температура? Да не сте си изгубили ума? Робърт Милър беше в Париж, забравихте ли?

Кимнах.

— В това е проблемът. Човекът на четенето не беше Робърт Милър. Беше един зъболекар, който се представи за Милър, за да ни направи услуга.

— „Ни“?

— Да, на нас с Адам Голдбърг. Зъболекарят е негов брат. Казва се Сам Голдбърг и съвсем не живее в някаква вила с кучето си, а с жена си и децата си в Девъншир. Занимава се с книги толкова, колкото аз с гравирание върху злато. Разбирате ли, всичко беше нагласено. За да не се изпорти работата.

— Но... — Сините очи на Монсиняк играеха неспокойно. — Кой тогава е написал книгата?

— Аз — казах.

И тогава Жан-Пол Монсиняк все пак изкрещя.

Лошото на господин Монсиняк е това, че реагира твърде първосигнално, когато е развълнуван.

— Но това е чудовищно! Вие ме измамихте, Андре. Аз ви вярвах и бих сложил ръката си в огъня за вашата почтеност. Вие сте действали задкулисно — това няма да ви се размине. Уволнен сте! — изкрещя той и скочи възбудено от стола си.

Хубавото на господин Монсиняк е, че се успокоява толкова бързо, колкото се е и ядосал, и че има уникално чувство за хумор.

— Невероятно — рече той след десет минути, в които вече се виждах като безработен редактор, от когото всички от бранша странят. — Невероятно е как вие двамата сте успели да направите цялата тази машинация. Да поведете цялата преса за носа. Впечатляващо, не може да не се признае. — Той поклати глава и внезапно започна да се смее. — Честно казано, малко се учудих, когато Милър обяви по време на четенето, че героят на новия му роман ще бъде зъболекар. Защо просто не ми признахте още от самото начало, че това сте вие, Андре? Боже мой, не предполагах, че пишете толкова добре. Вие пишете *наистина*

добре — повтори още веднъж той и прокара ръка по побелялата си коса.

— Беше спонтанна идея. Вие искахте един Стивън Кларк, помните ли? А към момента нямаше англичанин, който да пише забавно за Париж. Не сме искали да лъжем никого, нито да навредим на издателството. Знаете и че авансът за този роман бе повече от незначителен. Дълго разигравахме този сценарий.

Монсиняк кимна.

— Никой от нас не можеше да предположи, че книгата наистина ще потръгне, та чак някой да прояви интерес към автора — продължих аз.

— Добре — каза Монсиняк, който през цялото време се разхождаше из кабинета и сега отново седна. — Значи това било. А сега нека да си поговорим като мъже. — Той скръсти ръце на гърдите си и ме погледна строго. — Оттеглям си уволнението, Андре. За наказание тази вечер ще дойдете в ресторант „Лип“, разбрано?!

Кимнах облекчено.

— А сега бих искал да ми обясните какво общо имат всички тези машинации с вашето разбито сърце. Госпожица Мирабо много се тревожи. А аз от своя страна имам чувството, че заради това сте толкова разстроен.

Той се облегна доволно на стола си, запали си една малка пура и зачака.

Историята се получи дълга. Когато свърших разказа си, навън светваха първите фенери.

— Вече не знам какво да правя, господин Монсиняк — завърших нещастно аз. — Най-после намерих жената, която винаги съм търсил, а сега тя ме *мрази*! Дори и ако успея да ѝ докажа, че в действителност не съществува писател на име Милър, не вярвам, че това ще е достатъчно. Тя ми е толкова бясна... чувствата ѝ са толкова наранени... няма да ми прости... никога...

— Момент! — прекъсна ме господин Монсиняк. — Какви ги говорите, Андре? Така като слушам историята ви, все още нищо не е загубено. Повярвайте на един човек, който има малко повече опит от вас. — Той изтърси пепелта и заклати крака си. — Знаете ли, Андре, три изречения винаги са ми помагали да преодолявам трудните периоди. *Няма смисъл, Не съжалявам за нищо* и не на последно място:

Не ти пука! — Той се засмя. — Но се боя, че във вашия случай няма да ви помогнат нито Волтер, нито Едит Пиаф, още по-малко пък Шанел. Във вашия случай, скъпи приятелю, ще помогне само едно: истината. И то цялата истина. — Той се изправи и пристъпи към бюрото ми. — Послушайте съвета ми и запишете цялата история така, както се е случила — от първия момент, в който сте погледнали през витрината на ресторанта до нашия разговор тук. А после дайте ръкописа на тази Орели с указанието, че нейният любим автор е написал нов роман и че за него е много важно тя първа да прочете ръкописа. — Монсиняк ме тупна по рамото. — Това е невероятна история, Андре. Просто е велика! Запишете я, заемете се с това още утре или най-добре още тази нощ! Пишете за живота си, приятелю. Впишете се в сърцето на тази жена, която сте спечелили още с първия си роман. — Той тръгна към вратата и на прага се обърна още веднъж. — Каквото и да излезе от това — Монсиняк ми намигна, — ще си имаме своя Робърт Милър!

17.

Има писатели, които дни наред висят над първото изречение в романа си. Първото изречение трябва да се измисли прецизно, нататък всичко върви от само себе си, казват те. Мисля, че има дори изследвания, посветени на началата на романите, тъй като първото изречение, с което започва една книга, е като първия поглед между двама още непознати.

Но има и такива писатели, които не могат да започнат романа си, без да знаят какво ще е последното им изречение. Джон Ървинг например казва, че обмисля книгата си, като започва от последната глава към началото. И чак тогава започва да пише.

Аз, обратното, написах тази история, без да знам каква ще е развръзката, без изобщо да се насочвам към определена развръзка.

Истината е, че тази история още си няма край.

Тъй като последното изречение трябва да го напише една жена, която видях в една пролетна вечер преди година и половина през стъклото на един малък ресторант с червено-бели карираны покривки, намиращ се на улица „Принцес“ в Париж.

Това е жената, която обичам.

Тя се бе усмихнала зад стъклото — и нейната усмивка така ме омагьоса, че я откраднах. Взех я назаем. Носех я навсякъде със себе си. Не знам дали е възможно такова нещо — човек да се влюби в една усмивка, чудя се аз. Във всеки случай тази усмивка ме вдъхнови да напиша една история — история, в която всичко е измислено, дори и самият автор.

А после се случи нещо невероятно. Година по-късно, в един наистина отвратителен ноемврийски ден, жената с пленителната усмивка застана пред мен, сякаш паднала от небето. А странното и в същото време трагичното в тази среща бе, че тя поиска нещо, което не можех да ѝ дам. Имаше само едно желание — беше обсебена от него, както принцесите от приказките са обсебени от заключената врата — точно това нейно желание бе невъзможно да се изпълни. Или

напротив? Оттогава се случиха много неща — и хубави, и лоши, и на мен ми се иска да разкажа всичко. Цялата истина за лъжата.

Това е действителната история и аз ви пиша като войник, който на следващия ден трябва да влезе в битка; като болен, който не знае дали за него утре слънцето отново ще изгрее; като обичащ, който поставя цялото си сърце в нежните ръце на една жена с дръзката надежда, че тя ще го изслуша.

Бяха минали три дни от разговора ми с Монсиняк. Трябвах ми три дни, за да напиша първите изречения на този лист, но после изведнъж всичко потече с шеметна бързина.

През следващите седмици пишех като направляван от висша сила, пишех за живота си, както точно се бе изразил издателят. Разказвах за бара, в който ме бе споходила брилянтната идея, за една поява в коридора на едно издателство, за едно писмо до един английски писател в моята пощенска кутия, което неволно отворих — и за всичко друго, случило се през онези вълнуващи, неповторими седмици.

Коледа дойде и си отиде. Взех лаптопа и бележките си при *мама* в Ньой, където прекарах празниците, и когато на Бъдни вечер се събра цялото семейство около голямата маса в салона и всички възхваляваха гъшия дроб с подсладен лук, димящ в чиниите ни, *мама* за първи с право каза, че съм отслабнал и че не се храня достатъчно.

Ядях ли изобщо през тези седмици? Може и да съм ял, но нямам никакъв спомен. Добрият Монсиняк ме пусна в отпуска до края на януари — със специална задача, както каза на другите — и аз ставах сутрин, обличах си нещо и като залитах, се отправях с чаша кафе и цигари към бюрото си.

Не вдигах телефона, не отварях, когато се позвънеше на вратата, не гледах телевизия, вестниците се трупаха непрочетени върху масичката до дивана и понякога в късния следобед излизах из квартала, за да подишам чист въздух и да си купя неща от първа необходимост.

Вече не принадлежах на този свят и ако настъпеше някое природно бедствие, нямаше да забележа. Нищо не ме интересуваше през тези седмици. Само знаех, че трябва да пиша.

Заставах пред огледалото в банята, поглеждах разсеяно към образа на един блед мъж с разрошена коса и сенки под очите.

Не се впечатлявах от това.

Понякога се разхождах из стаята, за да разкърша схванатите си крайници, и ако не можех да продължа и не ми достигаше вдъхновение, пъхвах сидито „*French Café*“ в уредбата си. То започваше със „*Fibre de verre*“ и свършваше с „*La fée clochette*“, през всичките тези седмици слушах само това сиди, без да мога да кажа защо.

Затварях се в себе си като аутист, който брои всичко, попаднало под пръстите му. Това беше нещо като ритуал за мен — още при първите тактове ставах по-уверен, а след втората или третата песен отново се връщах в историята и музиката понасяше мисълта ми като бяла чайка високо над необятното море.

От време на време се спускаше плътно над водата, а после чувах „*La Mer Opale*“ на Корали Клеман и виждах зелените очи на Орели Бреден пред себе си. Или слушах „*Un jour comme un autre*“ на Бриджит Бардо, за да си представя как Клод е напуснал Орели.

Всеки път, когато прозвучаваше „*La fée clochette*“, знаех, че отново е изминал един час, а сърцето ми натежаваше и едновременно с това се разнежваше при спомена за онази вълшебна вечер във „Времето на зрелите череши“.

Вечер по някое време загасях настолната си лампа и отивах в леглото — после често ставах пак, защото ми се струваше, че ме е осенила някоя фантастична идея, която на следващата сутрин обикновено се оказваше не толкова фантастична.

Часовете прерастваха в дни, а дните започваха да се сливат в някакво трансатлантическо тъмносино море, в което вълните се редуват една след друга, а погледът прокарва тънка линия до хоризонта, където пътникът си мисли, че има твърда земя.

Според мен никоя книга не е била писана толкова бързо. Даваше й тласък желанието да спечеля отново Орели и аз копнеех за деня, в който ще положи ръкописа в краката й.

В последния ден на януари бях готов.

Вечерта, когато оставих ръкописа пред вратата на Орели Бреден, заваля сняг. Снегът в Париж е нещо толкова рядко, че повечето хора му се радват.

Заскитах по улиците като безделник, зяпах в осветените витрини, вдишвах апетитната миризма на пресни палачинки от малката сергия зад църквата „Сен Жермен“ и реших да си купя една гофрета, която ми намазаха с дебел слой крем от кестени.

Снежинките тихо падаха край мен, малки бели точки в тъмнината, и аз си мислех за ръкописа, който бях опаковал, и че Орели ще го намери тази нощ пред вратата си.

Бяха излезли сто и осемдесет страници, дълго обмислях какво заглавие да сложа на тази история, на този роман, с който се надявах да си върна завинаги момичето със зелените очи.

Пробвах с какви ли не чувствени, романтични, почти кичозни заглавия, но всички ги задрасках от списъка си. И накрая озаглавих книгата си с простицкото и покъртително „Краят на историята“.

Няма значение как започва една история, няма значение какви обрати и преплетени пътища се появяват в нея, в крайна сметка важен е само краят.

Професията ми е такава, че съм редактирал много книги и ръкописи, и трябва да кажа, че най-много омагьосват онези романи, които имат отворен или дори трагичен край. Да, именно този книги карат човек да се замисли, след като ги е прочел, докато онези, с щастливата развързка, бързо се забравят.

Трябва да се прави обаче разлика между литературата и действителността, понеже, когато сложих малкия кафяв пакет пред вратата на Орели на студения каменен под, признавам, че нямах никакви интелектуални претенции. Изпратих гореща молитва към небето и се молах за *щастлив* край.

Към ръкописа бе приложено отворено писмо, в което бях написал следното:

„Скъпа Орели,

Знам, че си ме изхвърлила от живота си и не желаеш повече да ме виждаш и аз ще уважа желанието ти.

Днес оставям пред вратата ти новата книга на твоя любим автор.

Това е съвсем пресен, нередктиран ръкопис, който дори и няма край, но аз знам, че ще ти бъде интересно,

защото в него се съдържат отговорите на всичките ти въпроси, свързани с първия роман на Робърт Милър.

Надявам се така да успея да поправя грешката, която направих.

Липсваш ми,

Андре“

Същата нощ за първи път спях дълбоко и здраво. Събудих се с усещането, че съм направил всичко по силите си. Оставаше ми само да чакам.

Опаковах едно копие на романа за господин Монсиняк, а после се запътих, за пръв път от пет седмици насам, към издателството. Продължаваше да вали, по покривите на къщите беше натрупал сняг, шумовете на града бяха притъпени. Колите по булеварда се движеха по-бавно от обикновено и дори хората по улиците стъпваха по-бавно. Светът, помислих си, сякаш е затаил дъх — и аз самият по някакъв странен начин се чувствах изпълнен с огромно спокойствие. Сърцето ми беше бяло като в първия ден.

В издателството ме приветстваха сърдечно. Госпожа Пети ми донесе не само пощата (която доста се бе натрупала), но и кафе; госпожица Мирабо подаде главата си с пламнали бузи през вратата и ми пожела хубава нова година, видях на ръката ѝ да проблясва пръстен; Мишел Отъой ме поздрави достолепно, когато се срещнахме в коридора, и дори ѝ се откъсна едно: *Как сте, Андре?*; Габриел Мерсие въздъхна облекчено, било хубаво, че отново съм тук, издателят ги правел луди; а Жан-Пол Монсиняк затвори вратата зад нас, когато влязохме в кабинета ми, и ми каза, че му приличам на писател, който току-що е завършил книгата си.

— Как изглежда такъв човек? — попитах аз.

— Напълно изтощен, но с онзи много особен блясък в очите — отвърна Монсиняк. После ме погледна изпитателно. — Е?

Подадох му копието на ръкописа.

— Не знам дали е добър. Но знам, че съм бил максимално откровен.

Монсиняк се усмихна.

— Добре е, че сте били откровен. Стискам ви палци, приятелю.

— Е — казах аз. — Едва снощи го приключих, за толкова кратко време едва ли се е получило нещо.

— А може и да се е получило, Андре. За всеки случай ще прочета текста много внимателно.

Следобедът минаваше бавно. Прегледах пощата си, отговорих на имейлите, погледнах навън през прозореца, където още падаше сняг на парцали. После затворих очи и продължих да мисля за Орели.

Беше четири и половина и навън вече се смрачаваше, телефонът звънна и Жан-Пол Монсиняк ме помоли да отида в кабинета му.

Влязох при него, а той стоеше до прозореца и гледаше втренчено към улицата. На бюрото му лежеше ръкописът ми.

Монсиняк се обърна към мен.

— А, Андре, влизайте, влизайте — каза той и се заклати напред-назад, както бе характерно за него. Посочи към ръкописа. — Това, което сте написали... — той ме погледна строго и стисна напрегнато устни — за съжаление, е много добро. Да не вземе да му хрумне на вашия агент да го предложи на други издателства и да обяви търг? Ако го направи, ще изхвърчите отгук, ясно?!

— *Ясно* — усмихнах се аз. — Наистина много се радвам, господин Монсиняк.

Той отново се обърна към прозореца и ми кимна да се приближа.

— Обзалагам се, че сега ще се зарадвате още повече — посочи към улицата.

Погледнах го въпросително. За миг си помислих, че има предвид снежинките, които продължаваха да танцуват пред прозореца, после сърцето ми започна да бие по-бързо и ми идеше да прегърна стария Монсиняк.

Вън, на улицата, от другата страна на сградата, в която се помещаваше „Опал“, една жена сновеше напред-назад. Беше облечена в червено палто и непрекъснато поглеждаше към входната врата на издателството, сякаш очакваше някого.

Не губих време дори да си наметна нещо. Само се спуснах надолу по стълбите, отворих тежката врата на портала и изтичах на улицата.

Изправих се пред нея толкова задъхан, та за миг си помислих, че ще ми свърши въздухът.

— Ти дойде! — отроних тихо, после го повторих още веднъж, а гласът ми бе съвсем пресипнал — толкова се радвах да я видя. — Орели... — погледнах я въпросително.

Снегът падаше върху нея на парцали и сякаш дългата ѝ коса бе окичена с бадемови цветове.

Тя се усмихна, аз хванах ръката ѝ, пъхната в шарена вълнена ръкавица, и изведнъж ми стана съвсем леко на сърцето.

— Знаеш ли? Втората книга на Робърт Милър ми хареса малко повече от първата — каза тя и зелените ѝ очи заблестяха.

Аз тихо се засмях и я прегърнах.

— Това ли да бъде последното изречение?

Орели бавно поклати глава.

— Не, не мисля.

За миг ме погледна толкова сериозно, че аз неспокойно затърсих отговора в очите ѝ.

— Обичам те, глупчо — каза тя.

После обви ръце около мен и всичко потъна в едно меко палто от яркочервена вълна и една-единствена целувка, която не искахме да свършва.

Разбира се, в един роман такава изречение би прозвучало банално. Но тук, в реалния живот, на тази малка заснежена улица в един голям град, наречен още „град на любовта“, то ме направи най-щастливия човек в Париж.

ПОСЛЕСЛОВ

Когато завършиш даден роман, се чувстваш облекчен, че си приключил. (Благодаря на Джийн, че го изслуша!) И точно поради същата причина си и тъжен. Защото писането на последните редове винаги означава и раздяла с героите, които дълго са били с теб. И макар (повече или по-малко) измислени, те са близки на сърцето на автора си.

И така, поглеждам след Орели и Андре, които след хиляди перипетии най-после отново се събраха, и въздъхвам носталгично, става ми едно сантиментално и им пожелавам да бъдат щастливи.

Много неща в моята книга са измислени, някои са истински. Всички кафенета, барове, ресторанти и магазини ги има в действителност, любовният специалитет е все пак експеримент, поради което съм приложил рецептата, както и рецептата на агнешкото с къри от „Купол“ (в оригинал и според рецептата на Орели Бреден).

Читателите обаче напразно ще търсят ресторанта „Времето на зрелите череши“ на улица „Принцес“.

Дори и в текста — признавам си — да съм имал предвид конкретен ресторант с червено-бели карирани покривки, то това е било в страната на фантазиите, една страна, в която желанията стават реалност и всичко е възможно.

Женската усмивка е дар от небето, тя е начало на всяка любовна история, и ако трябва да си пожелаея нещо, то е моята любима приятелка да носи още дълги години новото си зимно палто и тази книга да завърши за благосклонните читателки и читатели така, както започва — с усмивка.

РЕЦЕПТИ

ЛЮБОВЕН СПЕЦИАЛИТЕТ НА ОРЕЛИ

(ЗА ДВЕ ПОРЦИИ)

Полска салата с авокадо, печурки и макадамии в картофен винегрет

Продукти:

100 г полска салата

1 авокадо

100 г малки печурки

1 глава червен лук

1 голям, картоф (меко сварен)

10 макадамии

60 г бекон на кубчета

2–3 с. л. ябълков оцет

100 мл зеленчуков бульон

1 с. л. течен мед

3 ч. л. зехтин

1 парченце масло

сол

пипер

Салатата се почиства, измива и изцежда. Гъбите се измиват, кожата им се обелва и се нарязват на филии. Авокадото се обелва и се нарязва на филии.

Макадамите се запържват в тиган до златистокафяво с парченце масло. Лукът се разрязва на две и после се нарязва на тънки филии. Картофът се сварява в купа, докато омекне.

Кубчетата бекон се запържват в тиган, докато станат хрупкави. После се претопля зеленчуковият бульон и в него се забъркват оцет, сол, пипер, 1 супена лъжица мед и олио. Картофът се обелва и се

добавя в бульона, като се намачква с вилица и всичко се разбърква до гладка смес.

Салатата с гъбите, филийките авокадо, лукът и ядките се слага в чинии. Отгоре се нареждат кубчетата бекон и се залива с хладкия сос.

Сервира се веднага.

Агнешко задушено с нар и картофи на фурна

Продукти:

400 г агнешко месо от бут

2 моркова

2 стръка целина

1 глава червен лук

200 г домати

1 голям патладжан

2 нара

2 скилидки чесън

3 с. л. масло

1 китка прясна мащерка

1 с. л. брашно

250 мл сухо бяло вино

400 г дребни картофи (твърдо сварени)

2 яйца

250 мл сметана

Най-напред се отделя агнешкото месо от мазнината и се нарязва на кубчета. После се обелват морковите, целината се измива и почиства. Патладжанът също се измива, всичко се нарязва на малки кубчета. Лукът и чесънът се обелват и се нарязват на ситни кубчета. Нарът се разрязва на две, издълбава се месестата му част и се оставя настрана.

Доматите се потапят за малко във вряща вода, после се изплакват със студена и се обелват люспите им. Изваждат се семената и месестата част се нарязва на кубчета.

Зеленчуците (без домати и месестата част на нара) се задушават на тиган в масло. Подправят се със сол, пипер и листата на мащерката.

Агнешкото се запържва до златисто в зехтин, посолява се и му се добавя пипер. После се овалва в брашно, всичко се разбърква и се полива с бяло вино. Добавят се зеленчуците, както и доматиите и всичко се слага покрито във фурната на слаб огън (150 градуса), за да се задуши за два часа. При необходимост се долива още вино. Най-накрая се добавя месестата част на нара.

Докато агнешкото се задушавя, картофът се измива, обелва се и се нарязва на прозрачни филийки (или се настъргва на ренде), формата за печене се намазва с масло и в нея се нареждат картофените филийки в кръг, поръсват се със сол и пипер. Най-накрая се разбива сметаната с яйцата, овкусява се и се залива върху картофите, а отгоре се добавят парченца масло. Пече се на 180 градуса около 40 минути.

Шоколадов мус с парфе от червен портокал

Продукти:

100 г фин горчив шоколад, с поне 70 % какао

2 яйца

35 г (посолено) масло

35 г кафява захар

25 г брашно

1 пакетче ванилова захар

4 парчета шоколад допълнително

Шоколадът и маслото се разтопяват на парна баня. Яйцата се разбиват на пяна и се добавя захарта. Добавя се ваниловата захар и се разбърква. Брашното се омесва с разтопения шоколад.

Две формички се намазват с масло и се поръсват с брашно. Напълват се с една трета от сместа и се слагат по две парченца шоколад във всяка и после се добавя останалото тесто.

Пекат се в предварително загрята до 220 градуса фурна 8 до 10 минути. Шоколадовите мусчета се изпичат само отвън, а вътре трябва да останат течни, после се поръсват с пудра захар и се сервират охладени.

Към това се прибавя

Парфе от червен портокал

Продукти:

3 червени портокала

2 жълтъка
100 г пудра захар
1 щипка сол
2 пакетчета ванилова захар
250 г бита сметана

Жълтъкът и захарта се разбиват с миксер, като им се добавят щипка сол и три супени лъжици гореща вода, докато сместа стане гъста. После се добавя сок от 2 червени портокала. Сметаната се разбива гъсто с ваниловата захар и се добавя в сместа. Слага се във форма и се оставя за една нощ в хладилника. Сервира се с шоколадовия мус и се украсява с филийки червен портокал.

Агнешко с къри от „Купол“

Рецепта от 1927 г.

Продукти (за 6 порции)

3,5 кг агнешки бут или плешка
100 мл слънчогледово олио
3 златни деликатесни ябълки (Орели слага 5 ябълки)
1 банан (Орели слага 4 банана)
3 ч. л. къри на прах (Орели препоръчва индийско къри на прах и да се опита дали 3 ч. л. са достатъчни)
1 ч. л. сладък пипер
30 г кокосови стърготини (и купички с шоколадови пръчици и т.н., които да се сложат на масата)
3 накълцани скилидки чесън
250 г лук, нарязан на кубчета (може спокойно да се сложи двойно количество, препоръчва Орели, и така ще стане по-сочно)
1/2 с. л. едра морска сол
20 г брашно
500 мл сос от печеното агнешко
200 г домати
50 г магданоз (на листенца, най-добре китка)
500 г ориз „Басмати“
50 г масло
1 буке гарни пюре от манго, бахар, плодови и зеленчукови подправки

Начин на приготвяне:

Месото се запича леко за около 5 минути, добавят се нарязани на едро една ябълка и един банан. Прибавят се накълцаният лук и чесън.

Вари се още 5 минути, после се добавят кърито на прах, пиперът и кокосовите стърготини.

Разбърква се добре и се посипва с брашното. Залива се с вода или сос от печеното.

Добавят се буке гарни и солта и се оставя да къкри на слаб огън около час, час и половина, докато месото се свари напълно. (Може да се сложи и в тава във фурната за два-три часа на ниска температура (около 180 градуса), така месото става много крехко и няма нужда да се прави на пюре.)

Месото се вади от течността и сосът се пасира. (Може и да не се пасира, ако предпочитате парченцата продукти да са цели). Месото отново се слага и се оставя да къкри още 30 минути.

Като гарнитура се сервира оризът със задушена в масло ябълка, нарязаните домати и магданозът. Към това се сервират и малки купички пюре от манго, бахар и подправки.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.